

Open Universiteit

JAAR VERSLAG 2019

JAARVERSLAG 2019

Open Universiteit
Bezoekadres
Valkenburgerweg 177
6419 AT Heerlen
Postadres
Postbus 2960
6401 DL Heerlen

Alles uit deze uitgave – met uitzondering van de foto's – mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt onder de vereisten van de Creative Commons-licentie Naamsvermelding-Niet-commercieel-Gelijk delen 3.0 Nederland. Zie de licentie voor details: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/>

Een digitale versie van het Jaarverslag en jaarrekening staat op www.ou.nl.

INHOUDSOPGAVE

Bestuursverslag 2019

Nieuw coronavirus (COVID-19) 5

Voorwoord 7

Verslag van de Raad van toezicht 9

1 Hoofdpijnen 2019 11

- 11 35 jaar Open Universiteit
- 11 Verbonden in velerlei opzichten
- 11 Missie
- 11 Organisatieaanpassing
- 12 Onderwijs
- 12 Onderzoek
- 13 Opening academisch jaar
- 13 Financiën
- 13 Aanpak werkdruk
- 13 Medezeggenschap

2 Kwaliteitsafspraken 17

- 18 Proces
- 18 Communicatie
- 18 Financiën

3 Onderwijs 21

- 21 Aanbod
- 23 Kwaliteitszorg
- 26 Resultaten
- 26 Diploma's
- 26 Studenten

4 Onderzoek 29

- 30 Open University Graduate School
- 30 Faculiteiten
- 32 Impact
- 33 Wetenschappelijke integriteit
- 34 Onderzoekskenngetallen

5 Samenwerking 37

- 37 Internationaal
- 37 Nationaal
- 38 Provinciaal en regionaal

6 Sociale paragraaf 41

- 41 Organisatie
- 42 HRM
- 43 Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen

7 Financiën 45

45 Financiële gegevens

48 Financiële analyse

8 Infrastructuur 57

57 Huisvesting

57 Duurzaamheid: energiebesparing en CO2-reductie

57 Informatie- en communicatietechnologie

9 Helderheid en governance 61

61 Notitie Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs

61 Regeling beleggen, lenen en derivaten

62 Governance

62 Besluiten experimenten

62 Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

62 Afhandeling klachten van studenten

10 De Open Universiteit in cijfers 65

Bijlage Medezeggenschap en kwaliteitsafspraken 66

Jaarrekening 2019 67

Nieuw coronavirus (COVID-19)

Het nieuwe coronavirus raakt ook de Open Universiteit. Onder aansturing van het ingestelde coronacrisis-team zijn maatregelen getroffen die enerzijds zijn gericht op de gezondheid van haar medewerkers en studenten en anderzijds op het zoveel mogelijk continueren van primaire activiteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek. Daarbij zijn steeds de overheidsrichtlijnen gevolgd. Naast de verantwoordelijkheid voor haar eigen medewerkers, heeft de Open Universiteit ook oog voor de moeilijke positie waarin haar studenten en leveranciers zich bevinden. Binnen de grenzen van het mogelijke wordt in overleg met hen getracht te komen tot passende maatregelen en oplossingen.

De omvang van de financiële gevolgen is op dit moment niet bekend. Tegenover de meerkosten staan ook, zij het in beperktere mate, minderkosten. De Open Universiteit onderzoekt in hoeverre de geleden schade verhaald kan worden op de verzekering. In VSNU-verband wordt een verzoek ingediend bij het ministerie van OCW voor een financiële tegemoetkoming. De coronacrisis heeft in 2020 een negatief effect op het exploitatieresultaat en mogelijk ook in de jaren daarna. Desondanks verwacht het College van bestuur niet dat de financiële gevolgen van dien aard zijn dat de continuïteit van de Open Universiteit op korte en/of middellange termijn in gevaar komt.

VOORWOORD

Het College van bestuur legt in het voorliggende bestuursverslag en financieel verslag verantwoording af over het gevoerde beleid en gerealiseerde prestaties in 2019.

In het verslagjaar werd een organisatieaanpassing voorbereid om de Open Universiteit beter in staat te stellen haar missie te vervullen en de strategische doelen te realiseren die zijn vastgelegd in het Instellingsplan 2018-2022. Begin augustus 2019 startte de implementatie en 1 januari 2020 start de organisatie in de nieuwe opstelling.

Na beoordeling van het voorstel voor de kwaliteitsafspraken van de Open Universiteit door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), nam minister mr. drs. Ingrid van Engelshoven van OCW in augustus 2019 een positief besluit. Bij de totstandkoming van de kwaliteitsafspraken werden externe stakeholders geraadpleegd en werd de medezeggenschap (de Gezamenlijke Vergadering van Ondernemingsraad en Studentenraad) intensief betrokken.

Gedurende het academisch jaar 2019-2020 viert de Open Universiteit haar 35-jarig lustrum. Diverse activiteiten staan in het teken van de viering, zoals de opening van het academisch jaar en de dies natalis. In het kader van het lustrum startte in Nederland en Vlaanderen een reeks Studium Generale-publiekscolleges over actuele onderwerpen.

In november 2019 verscheen de Keuzegids Universiteiten 2020 waarin de kwaliteit van alle wetenschappelijke bacheloropleidingen wordt vergeleken. De Open Universiteit staat op de derde plaats van de veertien VSNU-universiteiten. In de Keuzegids Masters 2019, die in maart 2019 verscheen, wordt de Open Universiteit gewaardeerd met een vierde plaats van de veertien universiteiten.

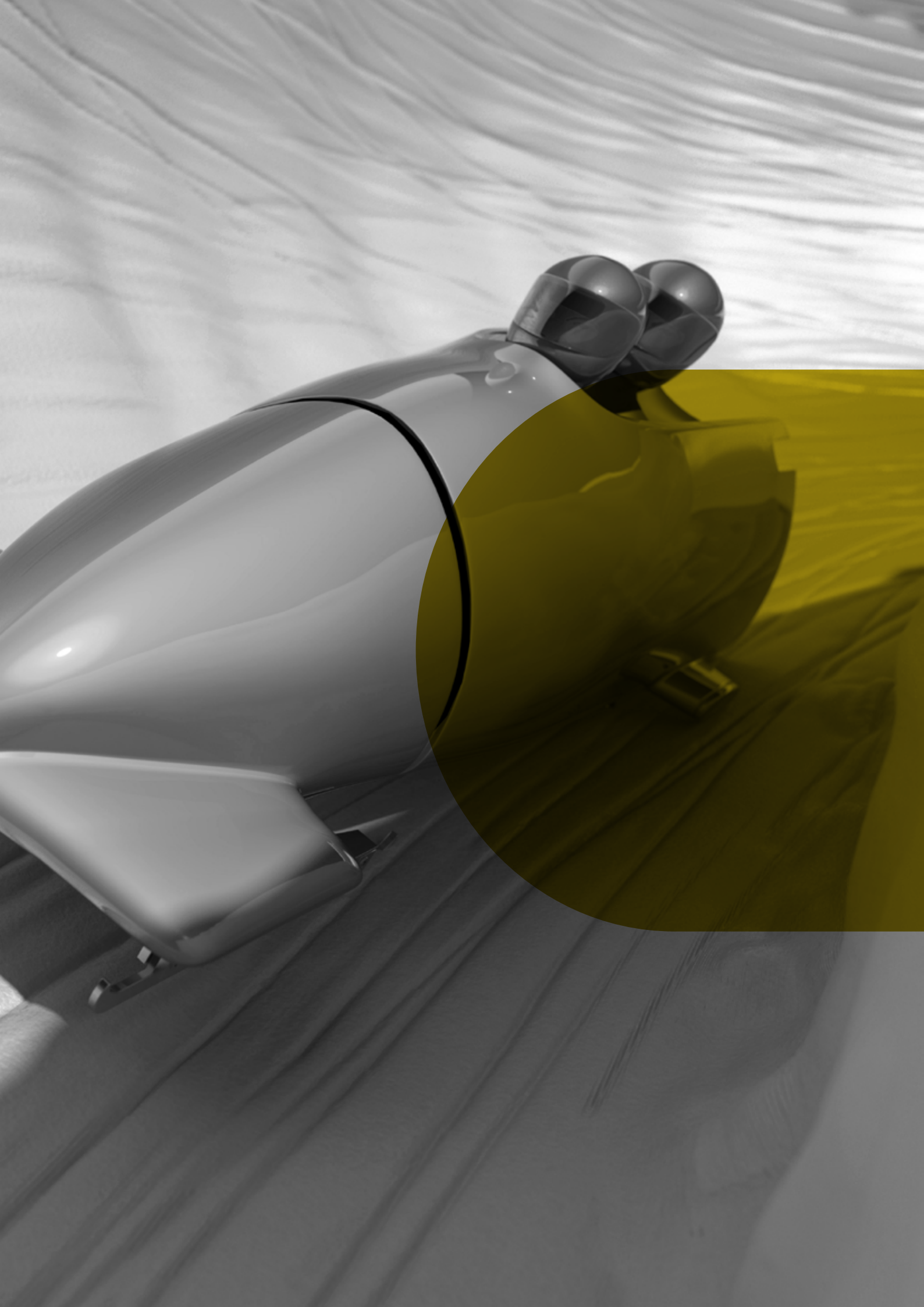
De Open Universiteit wil met haar activiteiten en onderzoek in de komende jaren meer maatschappelijke impact bereiken door middel van geïntegreerde, multidisciplinaire onderzoeksprogramma's. Ter ondersteuning en facilitering van het onderzoek wordt op centraal niveau gewerkt aan verbreding van de onderzoekondersteuning. Ook in 2019 blijkt uit verschillende onderzoeksvisitaties het onderzoek van de Open Universiteit van uitstekend niveau te zijn.

Het jaar 2019 werd afgesloten met een positief saldo van € 3,8 miljoen.

Het College van bestuur bedankt studenten en alumni voor hun betrokkenheid bij de Open Universiteit en medewerkers voor hun inzet in 2019.

Heerlen, 2020

College van bestuur
Mr. Arent van der Feltz, voorzitter
Prof. dr. Theo J. Bastiaens, rector magnificus

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

In de samenstelling van de Raad waren in 2019 geen wijzigingen. Drs. René Smit, dr. Ellen de Brabander en prof. dr. Vanessa Evers werden met support van de Studentenraad en Ondernemingsraad door minister mr. drs. Ingrid van Engelshoven van OCW herbenoemd voor een periode van vier jaar. Ultimo 2019 was de Raad van toezicht als volgt samengesteld: drs. René Smit (voorzitter), drs. Philippe Raets, prof. dr. Vanessa Evers, dr. Ellen de Brabander, prof. dr. Marijk van der Wende.

In maart 2019 overleed drs. Frans Slangen, voorzitter van de Raad van toezicht in de jaren 1997-2007. Hij was niet alleen een onderwijsman in hart en nieren, maar ook een rasbestuurder en een gedreven en kundig toezichthouder. De Open Universiteit is de heer Slangen veel dank verschuldigd voor zijn inzet.

Tijdens de vijf bijeenkomsten waarin de Raad met het College van bestuur in 2019 overlegde, kwamen veel onderwerpen aan bod. Daarnaast heeft de Raad ook een enkele keer telefonisch vergaderd. In het voorjaar waren de onderwerpen onder meer de management-letter van de externe accountant (Deloitte), het risicomanagement, de kwaliteitsafspraken, de uitvoering van de instellingsstrategie in relatie tot een wijziging van de organisatie, het bestuursverslag 2018 en de jaarrekening 2018, alsook de meerjarenbegroting 2020-2023. In het najaar werd onder andere aandacht besteed aan de begroting 2020 (inclusief de hoofdlijnen daarvan), en opnieuw de instellingsstrategie in verband met de organisatiewijziging, en de kwaliteitsafspraken. Ook de financiële realisatie gedurende het verslagjaar is nadrukkelijk aan de orde geweest. Daarnaast volgde de Raad in het verslagjaar nauwgezet de ontwikkeling van de nieuwe Code goed bestuur universiteiten, die de VSNU eind 2019 presenteerde. IT-security kreeg bijzondere aandacht in het overleg tussen Raad en College van bestuur, omdat een goed functionerende en veilige IT-omgeving van vitaal belang is voor de Open Universiteit en haar studenten. Verder stelde de Raad een toezichtvisie vast, en een aantal reglementen die verband houden met commissies die de Raad instelt, waaronder een auditcommissie en een belonings- en remuneratiecommissie.

De Raad was in 2019 met het College van bestuur van mening dat de organisatie van de Open Universiteit aangepast dient te worden, zodat ze beter haar strategische doelen kan realiseren. In dat perspectief is het van belang dat de Open Universiteit haar impact in de samenleving vergroot op het gebied van leven lang

ontwikkelen en online-onderwijs. De Raad van toezicht overlegde meermaals met het College van bestuur over de vraag welke organisatiestructuur de best passende is. Resultaat is een gedragen nieuwe organisatiesetting die per 1 januari 2020 van start gaat, met een positief advies van de Ondernemingsraad.

De Raad is alert op het achterblijven van groei in het onderwijs, een van de kerndoelstellingen van de instellingsstrategie. De Raad vroeg het College van bestuur in de nieuwe organisatiestructuur en met het nieuwe management in 2020 ervoor te zorgen dat realisatie van de groeidoelstelling met voorrang wordt bevorderd middels uitgewerkte en goed onderbouwde plannen.

Verder volgde de Raad de uitvoering van de kwaliteitsafspraken van dichtbij, mede omdat de centrale medezeggenschap inzake betrokkenheid van studenten haperingen meldde. In het overleg met Studentenraad, Ondernemingsraad en College van bestuur vergewiste de Raad zich ervan dat het proces werd verbeterd en dat studenten, via de Studentenraad, goed aangehaakt en betrokken waren bij het programma voor de kwaliteitsafspraken.

Met de Studentenraad en de Ondernemingsraad overlegde de Raad van toezicht in 2019 twee keer. Er werd kritisch, open en constructief van gedachten gewisseld over onderwerpen die studenten, medewerkers en de organisatie als geheel aangaan. De Raad ervoer de bijeenkomsten als bijzonder waardevol.

De Raad van toezicht vindt het belangrijk dat toezichthouders zich in hun rol blijven ontwikkelen. Tegen die achtergrond nemen zij deel aan scholingsactiviteiten. In 2019 volgden twee toezichthouders een uitgebreid scholingsprogramma.

Onder verwijzing naar de Code Goed Bestuur was de Raad van toezicht ook in 2019 van oordeel dat 'onafhankelijkheid' werd gewaarborgd.

Ook in 2019 is veel van medewerkers en bestuur gevraagd. Naast de inzet om zo goed mogelijk onderwijs te bieden is hen ook gevraagd om vorm te geven aan een ambitieus programma van groei en verandering, en mee te werken aan een betekenisvolle organisatiewijziging. De Raad van toezicht bedankt medewerkers, studenten, alumni en College van bestuur voor hun betrokkenheid bij en inzet voor de Open Universiteit.

HOOFDLIJNEN 2019

35 jaar Open Universiteit

Op 26 september 1984 gaf toenmalig koningin Beatrix in Stadsschouwburg Heerlen het startschot voor de Open Universiteit. Op exact dezelfde datum in 2019 en op dezelfde locatie vierde de instelling haar 35-jarig bestaan. Tijdens die lustrumviering verzorgde staatssecretaris drs. Raymond Knops van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de diesrede over grensoverschrijdende samenwerking.

De Open Universiteit verleende eredoctoraten aan milieueconoom prof. dr. Jeroen van den Bergh en schrijfster Carolijn Visser. De OU Wetenschapsprijs 2019 werd uitgereikt aan prof. dr. Marjolein Caniëls, hoogleraar Organizational learning in the knowledge society bij de faculteit Management, Science & Technology. Deze lustrumviering was onderdeel van een uitgebreid 'verjaardagsprogramma'. Zo startten in het kader van het lustrum Studium Generale-publiekscolleges in Nederland en Vlaanderen over actuele onderwerpen zoals geluk, gezond ouder worden, werkdruk en eenzaamheid. In Parkstad Limburg worden de colleges verzorgd door hoogleraren van de Open Universiteit.

Verbonden in velerlei opzichten

De Open Universiteit voert haar activiteiten uit in heel Nederland en Vlaanderen. Anders dan veel andere organisaties in het hoger onderwijs heeft de Open Universiteit geen specifieke regionale functie of regionaal 'achterland'. Dit laat onverlet dat de instelling zich op een speciale wijze verbonden weet met de provincie Limburg én met de stad Heerlen, omdat zij daar haar hoofdvestiging heeft. De verbondenheid komt tot uitdrukking in regionale samenwerkingsprojecten die aansluiten op het profiel van de Open Universiteit en in aansprekende activiteiten die gericht zijn op vergroting van haar zichtbaarheid in de regio.

Missie

De Open Universiteit is dé deeltijduniversiteit van Nederland en Vlaanderen, biedt hoogwaardig, gepersonaliseerd en activerend online onderwijs versterkt met maatschappelijk relevant onderzoek en draagt bij aan de vernieuwing van het hoger onderwijs.

Organisatieaanpassing

Het jaar 2019 stond in het teken van voorbereiding en goedkeuring van een organisatieaanpassing. Die is erop gericht de Open Universiteit beter in staat te stellen haar missie te vervullen en de strategische doelen te realiseren die zijn vastgelegd in het 'Instellingsplan 2018-2022. Vernieuwend, open en verbonden'. Centrale elementen voor de realisatie van de strategische doelen zijn: onderwijsaanbod aantrekkelijker maken, activerend online-onderwijs verder innoveren en borgen in de praktijk, (multi)disciplinair onderzoek als 'motor' voor onderwijsvernieuwing en impact, financiële positie verstevigen ten behoeve van verdere innovatie en allianties aangaan. Daarnaast is het ook van belang dat de Open Universiteit, door een aantal zaken anders te organiseren, efficiënter en effectiever kan werken, kwaliteit en interne samenwerking kan verbeteren en (bovenmatige) werkdruk kan verminderen. Begin augustus 2019 werd besluitvorming over de organisatiewijziging door het College van bestuur afgerond, waarna de implementatie startte. Op 1 januari 2020 start de organisatie in de nieuwe opstelling. Evaluatie van de nieuwe organisatiestructuur vindt plaats in het voorjaar van 2021.

In de nieuwe organisatie houden de faculteiten zich bezig met onderzoek en diplomagericht bachelor- en masteronderwijs, en richt het Centrum voor post-initieel onderwijs (CPO) zich op vraaggericht post-initieel onderwijs. Het nieuwe Expertisecentrum onderwijs (ECO) bundelt de expertise en faciliteiten op diverse terreinen: pedagogiek, didactiek, onderwijsontwerp en -ontwikkeling en onderwijstechnologie en multimedia-voorzieningen. ECO ondersteunt de faculteiten bij hun bachelor- en masteronderwijs en ondersteunt het CPO inzake academisch postinitieel onderwijs. Daarnaast ondersteunt het ECO samen met het CPO ook andere onderwijsinstellingen. De niet-academische functies (Onderwijsservices, IT en Facilities, Finance en Control, Academische zaken, Bureau van de universiteit, Human Resources, Juridische zaken en Inkoop) zijn centraal in de organisatie gebundeld om optimale kwaliteit en synergie te realiseren.

De Open Universiteit hecht aan onderzoek met discipline wortels in multidisciplinaire programma's. Onderzoek is ook belangrijk omdat de instelling haar studenten een academische attitude wil bijbrengen.

Bovendien leiden kennis en inzichten die voortkomen uit onderzoek tot beter onderwijs.

In de nieuwe organisatie is het disciplinair onderzoek belegd in de faculteiten en wordt het multidisciplinaire onderzoek centraal georganiseerd in een aantal programma's.

Onderwijs

Kwaliteitsafspraken

In februari 2019 diende de Open Universiteit haar voorstel voor de kwaliteitsafspraken in. Na beoordeling door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en haar positieve advies, nam minister mr. drs. Ingrid van Engelshoven van OCW in augustus 2019 een positief besluit. Bij de totstandkoming van de kwaliteitsafspraken werden externe stakeholders geraadpleegd. Verder werd de medezeggenschap (de Gezamenlijke Vergadering van Ondernemingsraad en Studentenraad) intensief betrokken bij het maken van kwaliteitsafspraken. Die intensieve betrokkenheid blijft geborgd in de gehele periode dat de kwaliteitsafspraken van kracht zijn. Omdat de Open Universiteit pas in de loop van 2019 met uitvoering van het portfolio 2019 kon starten, kon zij de kwaliteitsgelden voor 2019 niet volledig benutten. De projecten worden in 2020 afgerond en de hiervoor resterende middelen uit 2019 worden in 2020 aangewend. Met de medezeggenschap is overeenstemming bereikt over het portfolio 2020 en de bijbehorende inzet van middelen. Meer informatie over de kwaliteitsafspraken staat in hoofdstuk 2. De rapportage van de medezeggenschap staat in de bijlage.

Visitaties

In 2019 zijn acht opleidingen gevisiteerd, te weten de bacheloropleidingen Algemene cultuurwetenschappen, Bedrijfskunde en Informatica en de masteropleidingen Kunst- en cultuurwetenschappen, Computer Science, Management, Business Proces Management and IT en Software Engineering. Alle visitaties leidden tot een positief oordeel.

Verbetering en uitbreiding onderwijsportfolio

Eén van de strategische doelen van de Open Universiteit is onderwijsaanbod aantrekkelijker maken. Dat realiseert zij – mede – door verbetering van het bestaande aanbod en door uitbreiding van het portfolio. In 2019 werd marktonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan nieuw aanbod op het gebied van gezondheidswetenschappen. Op basis hiervan werd besloten een plan te ontwikkelen voor een masteropleiding Gezondheidswetenschappen. Na afronding

van interne besluitvorming wordt in 2020 een aanvraag macrodoelmatigheid ingediend bij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO). Naar verwachting start de opleiding in studiejaar 2021-2022. In het verslagjaar startten verkenningen naar verdere uitbreiding van het onderwijsaanbod. Daarover wil de Open Universiteit in 2020 besluiten nemen.

Instellingstoets kwaliteitszorg

In het voorjaar van 2020 zou de Open Universiteit deelnemen aan de instellingstoets kwaliteitszorg (ITK). De voorbereiding daarvan begon in najaar 2019. Planning was dat een panel van de NVAO de ITK zou uitvoeren, en de Open Universiteit in april en juni 2020 zou bezoeken. Een verdiepend bezoek stond gepland voor de maand mei. Doel was behoud van de eerder verkregen instellingsaccreditatie. De ITK is echter uitgesteld vanwege de coronacrisis.

Studenttevredenheid

In de onafhankelijke Nationale Studenten Enquête 2019 scoorde de Open Universiteit weer hoog. Op basis van de waardering van het onderwijs door studenten in deze enquête, behoort de instelling met een tweede plek tot de beste universiteiten van Nederland op het gebied van onderwijs. Studenten hebben op diverse terreinen een zeer positief oordeel over de Open Universiteit, bijvoorbeeld over de informatievoorziening, inhoud van het onderwijs, kwaliteit van docenten, studiefaciliteiten en toetsing.

Onderzoek

De Open Universiteit wil met haar activiteiten en onderzoek in de komende jaren meer maatschappelijke impact bereiken. Daaraan werkt de instelling op diverse manieren. De Open Universiteit is een pleitbezorger van 'open acces'-publicatie van wetenschappelijke artikelen, zodat deze gratis beschikbaar zijn voor het grote publiek. De Open Universiteit ondersteunt ten volle de inspanningen van de VSNU om 'open access' een extra impuls te geven.

Het in 2018 gestarte multidisciplinair onderzoeksprogramma De veilige stad ging zijn tweede jaar in. Dat programma kent drie centrale thema's: De veilige stad als een complex systeem van netwerken; De veilige stad besturen: gisteren, vandaag en morgen; Individu en gemeenschap van de veilige stad sterker maken met design-oplossingen. Het midterm-assessment van dit onderzoeksprogramma vindt begin 2020 plaats. Het multidisciplinaire onderzoeksprogramma Learning and Innovation in Resilient Systems van de faculteit Management, Science & Technology integreert de

domeinen managementwetenschappen, natuurwetenschappen en informatica rond het thema veerkrachtige systemen. In oktober 2019 werd een tweedaags symposium georganiseerd met keynote-sprekers uit binnen- en buitenland.

Het onderzoeksprogramma van het Welten-instituut werd in 2019 gevisiteerd, waarbij werd teruggekeken op de jaren 2012-2017. De beoordeling is zeer positief, met name voor wat betreft de kwaliteit van onderzoek en de maatschappelijke relevantie daarvan.

Op de Brightlands Smart Services Campus in Heerlen werd in maart 2019 het Center for Actionable Research of the Open University (CAROU) geopend. Dat centrum begeleidt organisaties bij de inzet van technologische en sociale innovaties. CAROU realiseert dat via onderzoeksprojecten (en onderwijs) op diverse terreinen. Die betreffen bijvoorbeeld 'smart city', 'cyber security', 'smart industry', 'climate change' en 'continuous learning'. Dit centrum ontvangt financiële ondersteuning van onder meer de Provincie Limburg.

Versterking van onderzoekondersteuning is een thema dat in 2019 nadrukkelijk aandacht kreeg via meerdere initiatieven, waaronder uitbreiding van support voor subsidieverwerving, onderzoekaanvragen en projectvoorstellen, een extra impuls voor registratie van onderzoek, en een betere organisatie van de onderzoekondersteuning.

In het kader van de organisatiewijziging die de Open Universiteit in 2019 doorvoerde, vinden in de organisatie van het multidisciplinaire onderzoek een aantal veranderingen plaats. Die krijgen in 2020 hun beslag. Meer informatie over onderzoek staat in hoofdstuk 4.

Opening academisch jaar

Op 2 september vond de opening van het academisch jaar 2019-2020 plaats in de Gertrudiskapel in Utrecht. Prof. dr. Willem Vermeend verzorgde de hoofdrede, getiteld Klimaatbeleid: de aardbol kunnen we niet redden met belastingverhogingen, wel met slimme technologieën! Tijdens deze opening benoemde rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens voor het eerst een Ambassadeur van het jaar, dr. Dennis von Bergh, alumnus Managementwetenschappen. De benoeming valt ten deel aan een (oud-)student(e) die opvalt door zijn of haar inzet voor de Open Universiteit en medestudenten. Op 4 oktober opende rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens in Vlaanderen het academisch jaar 2019-2020. Hij verzorgde een lezing over het belang van leven lang ontwikkelen.

Financiën

Het jaar 2019 werd afgesloten met een positief saldo van € 3,8 miljoen. Voor 2019 was een sluitende begroting gepresenteerd, met ruimte voor uitvoering van de strategie, gericht op verbetering en uitbreiding van onderwijs en onderzoek, op groei van de onderwijsdeelname en op een efficiënte en effectievere inrichting van ondersteunende processen. De baten overstijgen de begroting met circa € 1,5 miljoen, met name door de hogere rijksbijdrage (€ 0,9 miljoen), waarvan € 0,4 miljoen betrekking heeft op een hogere referentieraming OCW en € 0,3 miljoen op de sectormiddelen die beschikbaar zijn gekomen voor Rechtsgeleerdheid. De realisatie van de cursus-, les- en examengelden was lager dan begroot (€ 0,8 miljoen). Dit werd echter gecompenseerd door hogere opbrengsten uit werk in opdracht van derden (€ 0,9 miljoen). De lasten waren € 2,4 miljoen lager dan begroot, hetgeen enerzijds te maken heeft met lagere personele lasten door het vervallen van twee personele voorzieningen in verband met in januari 2020 gewijzigde wet- en regelgeving en anderzijds door lagere overige lasten (€ 1,6 miljoen). Dit laatste komt vooral door het lange besluitvormingsproces inzake toekenning van middelen voor uitvoering strategische initiatieven en het mede daardoor achterblijven van de beoogde groei. Het positieve resultaat leidde tot verdere verbetering van de financiële ratio's van de Open Universiteit. De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) steeg van 39% ultimo 2018 naar circa 45% eind 2019.

Aanpak werkdruk

In aansluiting op het Open Universiteit-brede plan van aanpak dat in januari 2019 verscheen, stelden alle organisatie-eenheden een specifiek plan op. Aan opvolging hiervan werd gedurende het gehele verslagjaar aandacht besteed. Dit krijgt in 2020 een vervolg, waarbij de plannen worden aangepast als gevolg van de vernieuwing van de organisatiestructuur.

Medezeggenschap

In de medezeggenschap hebben de Ondernemingsraad (OR) en de Studentenraad (SR) elk eigen bevoegdheden. Voor een aantal dossiers trekken zij samen op in de Gezamenlijke Vergadering (GV).

De GV hield zich gedurende het verslagjaar bezig met de kwaliteitsafspraken. In de bijlage legt de GV verantwoording af over dit belangrijke dossier.

Een vertegenwoordiging van de GV nam in januari 2019 deel aan een stakeholders-overleg over het instellingsbrede plan van aanpak voor verlaging van bovenmatige werkdruk. Het plan is daarna aan de hele organisatie gepresenteerd.

Eind mei 2019 ontving de GV een instemmingsverzoek en een plan om de drie decentrale Commissies voor de examens op te heffen en per 1 september 2019 over te gaan tot vorming van één centrale Commissie voor de examens. De GV was niet tegen centralisatie, maar wel kritisch over het implementatieproces.

Jaarlijks ontvangt de GV het verzoek in te stemmen met het Onderwijs- en examenreglement (OER) voor het daaropvolgende studiejaar. Naar aanleiding van overleg met het College van bestuur over de vorige OER, werden in het verslagjaar onderzoeken uitgevoerd naar een aantal zaken die mogelijk in de OER opgenomen moeten worden. De onderzoeken worden in 2020 gecontinueerd. Eind 2019 stemde de GV in met de OER voor 2020-2021.

Eind 2019 werd de GV gevraagd een advies uit te brengen over de te starten opleiding Gezondheidswetenschappen. De GV heeft een toelichting ontvangen van het ontwikkelingsteam en buigt zich momenteel over dit adviesverzoek. In principe staat de GV positief tegenover de nieuwe opleiding en in januari 2020 heeft zij haar advies hierover uitgebracht.

In december 2019 nam de GV deel aan voorbereiding van de instellingstoets kwaliteitszorg (ITK). Vanuit de OR en SR werd een lid afgevaardigd; inzake de zelfevaluatie fungeerden zij als meelezers. De GV heeft adviesrecht over de voorbereiding van de ITK, en blijft ook in 2020 betrokken bij de ITK.

De GV stemde in september 2019 in met de hoofdlijnen van de begroting.

De OR en SR brachten in het verslagjaar een positief advies uit over herbenoeming van drie leden van de Raad van toezicht, met de kanttekening dat de Raad van toezicht nog meer betrokkenheid mag tonen bij de medezeggenschap.

De OR hield zich in 2019, zeker in het eerste half jaar, intensief bezig met het adviestraject rondom de reorganisatie. Over de plannen overlegde de OR in het verslagjaar veelvuldig met het College van bestuur. Via de transformatiemanager won de raad regelmatig informatie in bij de trekkers van onderdelen van de reorganisatieplannen. In het verslagjaar werden twee hearings georganiseerd, zodat medewerkers vragen over de reorganisatie konden stellen en hun zorgen konden uiten. In de zomer van 2019 bracht de OR onder voorwaarden een positief advies uit over de reorganisatieplannen. Met het College van bestuur werd onder andere afgesproken dat de raad tijdens de transformatie betrokken blijft. Ook na het uitbrengen van haar advies overlegde de OR nog herhaaldelijk met het

College van bestuur over de stand van zaken, waarbij de raad kritische vragen stelde en een vinger aan de pols hield. Belangrijke aandachtspunten voor de OR zijn de werkdruk, de risico's die genomen worden in de strategische initiatieven en de man-vrouw verdeling onder leidinggevendenden. Daarnaast benadrukte de OR tijdens het overleg met het transformatieteam regelmatig het belang van goede communicatie met medewerkers en duidelijkheid voor medewerkers. De raad zal betrokken worden bij de evaluatie van de reorganisatie. Voor opstelling van de evaluatiecriteria werd in 2019 informatie ingewonnen in de organisatie. Begin 2020 vinden gesprekken plaats met het College van bestuur en het transformatieteam om de evaluatiecriteria verder te definiëren.

De OR bracht in november 2019 onder voorwaarden een positief advies uit over de begroting. De OR wil dat er bij de begrotingsvoorstellen voor 2021 een nieuw allocatiemodel wordt gehanteerd. Daarnaast zal de OR een vinger aan de pols houden bij de ontwikkeling van het Centrum voor postinitieel onderwijs en de beschrijving van organisatierisico's.

De SR startte het jaar met een volledige bezetting van negen leden. Tijdens het verslagjaar onderhield de SR regelmatig contact met de opleidingscommissies. Die vormen een klankbord, zodat de SR kan peilen in hoeverre bepaalde zaken studenten bezighouden, bijvoorbeeld of zij behoefte hebben aan herkansing als ze een voldoende halen. Uit de peiling bleek, dat dit niet zo leeft onder studenten. De raad besloot, ook na overleg met het College van bestuur, zich te focussen op andere dossiers.

De SR wil in februari 2020 advies uitbrengen over invoering van een cijfersysteem in decimalen.

In het verslagjaar intensiverde de SR het contact met het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO). Een afvaardiging van de SR is regelmatig aanwezig bij dat overleg om de belangen van deeltijdstudenten onder de aandacht te brengen.

Ook in 2019 had de SR aandacht voor kwesties die rechtstreeks voortvloeien uit het studentenbelang. Op basis van klachten van studenten concludeerde de raad dat de tentamenprocedure niet altijd even soepel verloopt. De SR bracht dit onder de aandacht van het College van bestuur en de Gemeenschappelijke serviceorganisatie. Daarna werd de nakijktermijn teruggebracht van zes naar vier weken. Daarnaast drong de raad aan op onderzoek naar de manier waarop handhaving van de toelatingsprocedure tot tentamens te verbeteren is. Hierbij werd niet alleen gekeken naar een verbeterde communicatie met studenten over starttijden, maar ook naar mogelijkheden om coulant om te gaan met de echte grensgevallen. Verder onderhield de SR in 2019 nauw contact met de Gemeenschappelijke serviceorganisatie over de

capaciteit van tentamenlocaties en met de opleidingscommissies over de mogelijkheid handgeschreven tentamens om te zetten in digitale varianten, al dan niet middels zelf meegenomen laptops.

Inzake de mogelijkheid voor nieuwe bachelorstudenten tegen verlaagd wettelijk collegegeld te studeren, verzocht de SR het College van bestuur de voorlichting hierover te verbeteren. Naar aanleiding hiervan werd de informatie op de website van de Open Universiteit aangepast en uitgebreid.

De SR bracht in het verslagjaar een positief advies uit over de begroting 2020, en wees het College van bestuur in haar advies op de toezegging uit het Meerjarenplan kwaliteitsafspraken. Op basis van het Meerjarenplan kwaliteitsafspraken 2019-2024 volgde de SR of de afspraken over budgetverdeling naar de verschillende kwaliteitsthema's conform de meerjarenplanning ingevuld zijn. De raad zal dit blijven monitoren.

In het najaar van 2019 werden verkiezingen georganiseerd; een nieuwe SR treedt aan per 1 januari 2020.

Het Lokaal Overleg vergaderde in 2019 vier keer. De bijeenkomsten stonden vooral in het teken van de reorganisatie en het bijhorende personeelsplan en Sociaal Statuut. Voor het Lokaal Overleg werd een informatiebijeenkomst belegd over invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in de Open Universiteit. De werknemersorganisaties stemden in met het plan voor aanpak van de werkdruk. Verder werd gesproken over de bestedingsdoelen voor de decentrale arbeidsvoorwaardengelden. In navolging van hetgeen besloten werd in 2018, werd in 2019 een collectieve gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidsverzekering voor alle medewerkers afgesloten. De kosten daarvan komen ten laste van de decentrale arbeidsvoorwaardengelden. Op initiatief van de werknemersorganisatie is een werkgroep samengesteld die zich buigt over de regeling voor tegemoetkoming reiskosten woon-werkverkeer. Het Lokaal Overleg startte in 2019 met een nieuwe bezetting.

2

KWALITEITSAFSPRAKEN

De kwaliteitsafspraken van de Open Universiteit met het ministerie van OCW kwamen eind 2018-begin 2019 tot stand. De Studentenraad (SR) en de Ondernemingsraad (OR) waren nauw betrokken bij het opstellen van de afspraken. Gezamenlijk werd gekozen voor een focus op twee van de zes thema's, te weten studiesucces en onderwijsfaciliteiten. In het verlengde van beide thema's wordt ook aandacht besteed aan studentbegeleiding en docentprofessionalisering. Het programma Kwaliteitsafspraken 2019-2024 startte nadat een commissie namens de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) begin april 2019 de kwaliteitsafspraken beoordeelde en vervolgens een positief advies gaf. In 2019 waren er in totaal dertien projecten in drie programmalijnen, namelijk Herijking kaders en organisatie van onderwijs en tentaminering, Activerende online didactiek en Intake en Studiecoach.

Binnen de programmalijn Herijking kaders en organisatie van onderwijs en tentaminering werden diverse voorstellen ontwikkeld voor nadere aanscherping van het onderwijsmodel. Verder startte het project Evaluaties, evidenties en ervaringen. Doel is door middel van gerichte bevraging en onderzoek beter zicht krijgen op de ervaren onderwijskwaliteit. Met name door instelling van panels bestaande uit studenten en alumni wordt hun betrokkenheid bij evaluaties aanzienlijk vergroot en neemt de waarde van de resultaten toe. De Open Universiteit continueert dit project in 2020.

Binnen de tweede programmalijn, Activerende online didactiek, startte de Open Universiteit met twee projecten op het gebied van tentaminering. Het eerste project betreft ontwikkeling van een visie op, en een handreiking voor tentaminering in de context van activerende online-didactiek. Het tweede project is gericht op selectie van een nieuw digitaal tentamenplatform. De handreiking voor tentaminering geeft niet alleen tips aan opleiders hoe zij formatieve en summatieve toetsing relevanter kunnen maken, maar draagt ook bij aan de functionele eisen voor selectie van een nieuw tentamenplatform. In het kader van dat nieuwe platform werd een scansysteem gebruikt, zodat schriftelijke tentamens sneller verwerkt kunnen worden. Daardoor kunnen studenten eerder terugkoppeling van resultaten ontvangen. Selectie van een nieuw

tentamenplatform en gebruik van een scansysteem dragen bij aan optimalisatie van tentaminering en sluiten goed aan op de kwaliteitsafspraken 'Tentaminering: borging van een kwalitatief goed sluitstuk van het onderwijs'. Genoemde twee projecten continueert de Open Universiteit in het programma kwaliteitsafspraken 2020. Eveneens in de context van tentaminering werd onderzoek verricht naar de wens van studenten om te komen tot minimaal drie proeftentamens per cursus. Dit leidde nog niet tot nadere besluitvorming en het gesprek hierover wordt voortgezet in 2020. Binnen de programmalijn Activerende online didactiek werd ook aandacht geschonken aan het scriptietraject, met name aan de feedback die studenten krijgen. In de praktijk blijkt immers dat scriptietrajecten vaak leiden tot studievertraging. Binnen het project Scriptiebegeleiding werden voor docenten een model en tips uitgewerkt. Daarnaast werd binnen deze programmalijn het project Virtuele klas uitgevoerd, waarin docenten werden getraind en ondersteund in beter gebruik van deze virtuele omgeving. Door de virtuele klas krijgt begeleiding onder andere een meer persoonlijke benadering; één van de doelen van de kwaliteitsafspraken. Het project Docent zichtbaar in de cursus is specifiek gericht op versterking van de band tussen studenten en docenten. Streven is dat docenten zich aan het begin van elke online-cursus kort voorstellen aan studenten, bijvoorbeeld in een video-opname. Dit project moest uitgesteld worden omdat de betreffende projectleider niet beschikbaar was, en wordt in 2020 alsnog uitgevoerd. Verder startte het project Docentportaal dat tot doel heeft een online-omgeving te creëren waarin docenten zich snel en efficiënt kunnen informeren over diverse aspecten van activerend online-studeren. Deze online-omgeving werd in 2019 ontwikkeld en wordt in 2020 verder ingericht. Activerend online-onderwijs vergt van docenten in de begeleiding van studenten extra aandacht. Om docenten te ontlasten, was in 2019 voorzien te starten met een assistentenpool van ouderejaarsstudenten, alumni, of docenten van andere instellingen die docenten van de Open Universiteit tijdelijk helpen. Het kan dan gaan om diverse taken, zoals reageren op chatberichten, herinrichten van een site of beantwoorden van vragen van studenten. Omdat de behoefte aan begeleiding groot is, wordt in 2020 extra ingezet op inrichting van een assistentenpool.

De derde programmalijn, Intake en Studiecoach, kent drie projecten die specifiek gericht zijn op belangstellenden die kennis willen maken met de Open Universiteit, voorafgaand aan hun studiekeuze of inschrijving voor een eerste module. In 2019 werd in samenwerking met onderwijsonderzoekers van de Open Universiteit een self-assessment ontwikkeld dat in opzet gereed kwam en wordt getest bij een groep belangstellenden. Indien dit het beoogde effect sorteert, wordt self-assessment ingebed in de studievoorlichting van de instelling, gecombineerd met onderzoek naar het effect van dit instrument. Het tweede project in de programmalijn Intake en Studiecoach betreft ontwikkeling van een module Proefstuderen aan een specifieke opleiding. Er werden modules ontwikkeld en beschikbaar gesteld voor de opleidingen van Cultuurwetenschappen, Rechtswetenschappen en Managementwetenschappen. Het project Intake en Matching leidde tot een vragenlijst die studieadviseurs kunnen gebruiken in hun gesprekken met belangstellenden. Deze lijst werd getest door studieadviseurs, en bleek voor hen te weinig meerwaarde te hebben ten opzichte van hun reguliere werkwijze. Daarom besloot de Open Universiteit dit project niet voort te zetten.

Proces

De leiding van het programma kwaliteitsafspraken is in handen van het programmamanagement, dat verantwoordelijk is voor inrichting, uitvoering, monitoring en evaluatie.

Bij de totstandkoming van de kwaliteitsafspraken werd bepaald hoe de medezeggenschap (OR en SR) betrokken zou worden bij monitoring van de voortgang en bij de voorstellen voor precieze invulling in het eerstkomende begrotingsjaar. Leden van de SR en OR nemen deel aan het informele, maandelijkse overleg kwaliteitsafspraken en vier tot zes keer per jaar aan formeel overleg in de stuurgroep kwaliteitsafspraken. Rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens is voorzitter van de stuurgroep. Tijdens de bijeenkomsten lag het accent in 2019 op monitoring van projecten en planning van projecten in 2020.

In 2019 was sprake van een stroef lopend proces. Met name de relatie tussen het informele overleg kwaliteitsafspraken, de formele stuurgroep die sturing geeft aan het programmamanagement en de Gezamenlijke Vergadering (OR en SR) leidde tot onduidelijkheid. Daarom werd eind 2019 besloten het samenwerkingsproces opnieuw gezamenlijk vast te stellen.

Communicatie

Om de tussenresultaten van de projecten te delen, verzorgden vrijwel alle projectleiders presentaties tijdens een of meerdere docentbijeenkomsten of onderwijscolloquia, waarvan de organisatie als project deel uitmaakte van de kwaliteitsafspraken 2019. De communicatie met studenten verliep met name via de wekelijkse studentennieuwsbrief van de Open Universiteit. Hierin rapporteerde de instelling enkele malen over opzet en voortgang van de projecten. Waar mogelijk en zinvol werden individuele studenten betrokken bij de uitvoering van projecten, bijvoorbeeld door deelname aan onderzoekjes, enquêtes, panels of gesprekken. In de stuurgroep vond ieder kwartaal een bespreking plaats over de projectvoortgang aan de hand van inhoudelijke en financiële rapportages. In de loop van de projecten en bij de eindrapportage in januari 2020 zijn de projectproducten opgeleverd. Daarbij geldt voor enkele projecten dat ze pas begin 2020 definitief zijn, dan wel dat er een vervolgfase is gepland of dat ze als nieuw project een plaats krijgen binnen de kwaliteitsafspraken 2020.

Financiën

De in 2019 beschikbare kwaliteitsgelden zijn niet volledig in 2019 ingezet. De voornaamste reden hiervoor is, dat de projecten pas medio april 2019 konden starten, na het positief advies van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Een tweede punt van aandacht is de budgettaire onderverdeling naar doelen en voornemens binnen de kwaliteitsafspraken. Aangezien de uitgevoerde projecten vaak aan meerdere doelen een bijdrage leveren, blijkt deze onderverdeling wel als richtlijn voor prioritering te kunnen dienen, maar niet als kader voor verdeling van projectgelden. Dit werd besproken met de medezeggenschap, en wordt in 2020 opnieuw bezien.

3

ONDERWIJS

Het bachelor- en masteronderwijs wordt in 2019 verzorgd door de faculteiten Cultuur- en rechtswetenschappen, Management, Science & Technology en Psychologie en onderwijswetenschappen. Het onderwijsaanbod omvat in het verslagjaar zeven bacheloropleidingen, negen masteropleidingen, één hogere beroepsopleiding en schakelprogramma's. Alle bachelor- en masteropleidingen van de Open Universiteit zijn geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie. Afgestudeerde hbo'ers kunnen via een schakelprogramma toelating krijgen tot een masteropleiding aan de Open Universiteit. Voor een bacheloropleiding geldt geen toelatingseis. Iedereen van 18 jaar of ouder kan drempelloos een bacheloropleiding instromen. Het onderwijs is deeltijdonderwijs, maar studenten kunnen het desgewenst ook voltijds volgen. De Open Universiteit biedt activerend online-onderwijs aan, dat goed te combineren is met andere werkzaamheden of activiteiten.

Aanbod

Nieuw en vernieuwd bachelor- en masteronderwijs faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen

Cultuurwetenschappen ontwikkelde bij een aantal cursussen kennisclips om studenten extra ondersteuning te bieden. Een deel van die clips introduceert onderwerpen die in de cursus behandeld worden en plaatst die onderwerpen in een bredere context. In 2020 wordt een onderwijsassistent aangenomen die het maken van clips ondersteunt en faciliteert. Bij de verplichte seminars in de postpropedeuse, die een belangrijke rol spelen in het vaardighedenonderwijs, zijn voor studenten die een beperking hebben, in het buitenland wonen of gedetineerd zijn alternatieve versies ontwikkeld die onafhankelijk van tijd en plaats bestudeerd kunnen worden. In 2019 ontwikkelde Cultuurwetenschappen zes zogeheten focusprogramma's. Ieder focusprogramma bestaat uit enkele bachelorcursussen (15 à 25 EC). Het kan voor sommigen aantrekkelijk zijn met een kleiner pakket cursussen te starten om vervolgens een bacheloropleiding te gaan volgen. In het studieaanbod 2019 werden drie focusprogramma's opgenomen, te weten Erfgoed en musea, Filosofie en Letterkunde. Begin 2020 worden drie focusprogramma's toegevoegd, namelijk Cultuurgeschiedenis 1, Cultuurgeschiedenis 2 en Kunstgeschiedenis.

Ten behoeve van het integratiepracticum en in het kader van de strafrechtelijke cursussen schenkt Rechtswetenschappen nadrukkelijk aandacht aan de mogelijkheden om serious gaming in te zetten ter ondersteuning respectievelijk versterking van de didactische opzet van cursussen. Daarom werd in 2019 een pilot game gemaakt voor de cursus De strafrechtelijke aanpak van terrorisme. Als de opzet slaagt en ontdaan is van kinderziekten, wil Rechtswetenschappen deze game mede gebruiken bij doorontwikkeling van het integratiepracticum en het (strafrechtelijke) bacheloronderwijs. Rechtswetenschappen voegde geen nieuwe opleiding aan het aanbod toe.

Nieuw en vernieuwd bachelor- en masteronderwijs faculteit Management, Science & Technology

In 2019 startte deze faculteit met plannen voor de nieuwe masteropleiding Artificial Intelligence. Tevens was de faculteit betrokken bij de totstandkoming van het plan voor de nieuwe masteropleiding Gezondheidswetenschappen. Naar aanleiding van (evaluatie) onderzoek onder studenten werd besloten voor de bacheloropleidingen elk kwartiel een begeleide startcursus aan te bieden. Hiertoe werd een plan tot opsplitsing van de huidige startcursus Ondernemen en managen van de bacheloropleiding Bedrijfskunde in ontwikkeling genomen. In september startte binnen de masteropleiding Management het keuzevak Duurzaam strategisch human resource management. In 2019 startte deze faculteit geen nieuwe opleidingen.

Nieuw en vernieuwd bachelor- en masteronderwijs faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen

In 2019 voltooide Psychologie de revisie van haar volledige curriculum in het kader van het vernieuwde onderwijs. Tijdens die revisie werd onder andere aandacht besteed aan instructie en toetsing van vaardighedenonderwijs. Deze faculteit begon in 2019 met ontwikkeling van opfriscursussen waarmee studenten kunnen terughalen wat zij op het gebied van academische vaardigheden en methodologie in de loop van hun opleiding hebben geleerd. Psychologie is ook gestart met de voorbereiding van de beoogde nieuwe masteropleiding Gezondheidswetenschappen. Om de link tussen onderwijs en onderzoek te versterken en tegelijkertijd het studierendement en studeerbaarheid in scriptietrajecten te verbeteren, werkte Onderwijswetenschappen aan een brede introductie van

scriptiekringen. Het aantal scriptiekringen en de diversiteit in aanbod werd uitgebreid. De scriptiekringen worden gemonitord en ervaringen worden via professionaliseringsactiviteiten Open Universiteit-breed gedeeld.

Innovatie Nederlands hoger onderwijs

Het Welten-instituut werkte in 2019 op diverse terreinen aan innovatie van het Nederlandse hoger onderwijs. Het gaat onder meer om de volgende activiteiten en onderzoeken. In samenwerking met Hogeschool de Kempel startte een onderzoek naar de manier waarop studenten van lerarenopleidingen 'evaluative judgement' kunnen aanleren. Met Fontys Hogescholen wordt onderzocht hoe docenten-in-opleiding, beginnende en ervaren docenten expertise opbouwen omtrent hun kijkgedrag als basis voor klassenmanagement. Het onderzoek naar innovatieve inzet van simulatiegames in het hoger onderwijs aan de hand van 'eye-tracking' vindt plaats in samenwerking met de Universiteit Maastricht. Wat betreft het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT van de VSNU, Vereniging Hogescholen en SURF, is het Welten-instituut actief binnen de versnellingszones Faciliteren en professionaliseren van docenten en evidence-based onderwijsinnovatie met ICT. In opdracht van SURF werd in het kader van het Acceleration plan Educational innovation with ICT, zone Evidence-informed Educational Innovation with ICT, een studie 'group concept mapping' uitgevoerd met vertegenwoordigers van alle Nederlandse universiteiten en hogescholen.

Postinitieel onderwijs

In 2019 startte de faculteit Management, Science & Technology zes Certified Professional Programs, te weten Sustainability, Onderwijsinnovatie, Smart Services, Artificial Intelligence engineer, Toezichthouder in de zorg en Business Controller.

Voortentamens

De Open Universiteit nam in studiejaar 2018-2019 op verzoek van de Technische Universiteit Delft en de Technische Universiteit Eindhoven voortentamens Wiskunde T af onder studenten die toegelaten willen worden tot een schakelprogramma naar een masteropleiding aan deze universiteiten. Het aantal studenten staat in onderstaande tabel.

	studiejaar 2018-2019	studiejaar 2017-2018
studenten	1.487	320

Werving

In de werving van nieuwe studenten lag ook in 2019 de nadruk op het behalen van een bachelor- of mastergraad, naast de aandacht die er voor cursussen was. Daarnaast lag in het verslagjaar het accent op het aanspreken van professionals die zich willen bijscholen. In het verslagjaar besteedde de Open Universiteit extra aandacht aan haar bachelor- en masteropleidingen door informatie over die opleidingen toegankelijk aan potentiële studenten te presenteren op de website. De werving van studenten voor bacheloropleidingen werd in 2019 verder geconcentreerd voorafgaand aan de vaste startmomenten. Daarmee bouwde de Open Universiteit al ervaring op in de werving van studenten voor masteropleidingen. Persoonlijke adviesgesprekken speelden ook in 2019 een belangrijke rol in de werving. Die adviesgesprekken bood de Open Universiteit gedurende het hele jaar aan, met extra accent op de periode voor de startmomenten.

In het verslagjaar werkte de Open Universiteit opnieuw aan vergroting van haar naamsbekendheid als universiteit waar ook onderzoek plaatsvindt. Zij deed dit door middel van zogenoemde kennissnacks. Daarmee presenteerde de instelling haar onderzoeksresultaten op een toegankelijke manier, zodat een grotere doelgroep werd aangesproken. De kennissnacks kregen vorm in minicolleges op elf grote stations. De kick-off vond plaats in centraal station Rotterdam. Deze campagne werd in 2019 beloond met een FEPE Award voor de beste internationale Creative Digital Execution. Verder werd de kenniscampagne genomineerd voor de vakprijzen AMMA award en SAN Accent. Bovendien startte een grote radiocampagne, ondersteund door 'outdoor'-uitingen. Gedurende het hele verslagjaar werden de opleidingen van de Open Universiteit continu onder de aandacht gebracht van verschillende doelgroepen via online- en offline-kanalen om goed aan te sluiten bij de oriëntatieperiode van belangstellenden.

In 2019 werd actief campagne gevoerd om Vlaamse doelgroepen te wijzen op de mogelijkheid studeren en werken te combineren. Hiervoor werd een webomgeving opgezet, die voorlichting geeft aan Vlaamse belangstellenden. Dit had een positief effect op de instroom van Vlaamse studenten, wat resulteerde in een stijging na een periode van dalende studenten-aantallen. Op het gebied van voorlichting en uitstraling werd de samenwerking met Vlaamse studiecentra geïntensiveerd.

Kwaliteitszorg

Visitaties

In maart 2019 vond visitatie plaats van de bacheloropleiding Algemene cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en cultuurwetenschappen. De visitatiecommissie vindt dat de gevisiteerde opleidingen voldoen aan de gestelde criteria. Verder is zij vol lof over de inhoud van het curriculum, de begeleiding en de toetsing. In juni 2019 ontving Cultuurwetenschappen het schriftelijk eindoordeel. Zowel de leerresultaten als de profilering van de opleidingen krijgen een positieve beoordeling. De opbouw van academische vaardigheden vindt de visitatiecommissie op orde. Dat geldt ook voor de begeleiding en het niveau van de bachelor- en master-scripties. De beoordelingswijze en de hoogte van de cijfering zijn volgens de norm. Wel dringt de commissie er sterk op aan bij de scriptiebeoordeling ook halve cijfers toe te kennen. Uitsluitend in hele cijfers beoordelen, vindt de commissie bedenkelijk. Voorts is de commissie van mening dat de opleiding wat breder opgezet zou kunnen worden; minder nadruk op West-Europa. Daarnaast zou ook het beroepsperspectief meer benadrukt mogen worden. In het verlengde hiervan adviseert de commissie Cultuurwetenschappen haar alumnibeleid verder uit te bouwen en alumni meer te betrekken bij de opleiding en voorbereiding van studenten op de beroepspraktijk. Om dezelfde reden zou de stage een meer prominente positie in de opleiding kunnen krijgen. In 2019 werkte Cultuurwetenschappen eraan alumni in 2020 actief bij de informatiedagen voor de masteropleiding te betrekken. De commissie adviseert Cultuurwetenschappen de studieadviseurs een meer proactieve rol te laten vervullen, om zo meer kennis te verkrijgen over studiemotivatie en -belemmeringen. Naar aanleiding van dit advies startten de studieadviseurs in de zomer van 2019 via mail of telefonisch met benadering van studenten die niet gestart waren met de masteropleiding na het behalen van de bachelorgraad of na het afronden van een schakelprogramma. Voorts is een projectgroep opgericht die gaat onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een minor Fondsenwerving/cultuurbeleid. De commissie betreurt dat de faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen opgesplitst wordt. De samenwerking tussen Cultuurwetenschappen en Rechtswetenschappen werkte volgens de commissie versterkend en pakte positief uit.

Zes opleidingen van de faculteit Management, Science & Technology werden in 2019 gevisiteerd, te weten de bacheloropleidingen Bedrijfskunde en Informatica en de masteropleidingen Management, Business Process

Management and IT, Computer Science en Software Engineering. Alle visitaties verliepen succesvol; de resultaten zijn uitstekend.

Inzake de bacheloropleiding Bedrijfskunde adviseert de commissie de eindkwalificaties op enkele punten aan te passen zodat sommige onderwerpen meer tot hun recht komen. Naar het oordeel van de commissie zou de faculteit meer oog kunnen hebben voor leeropbrengsten van studenten die de opleiding en/of cursussen niet formeel afsluiten. Verder vindt de commissie dat verbetering mogelijk is in de manier waarop cursussen eenduidig gestructureerd en getoetst worden. Wat betreft de bacheloropleiding Informatica stelde de commissie vast dat deze opleiding niet onderdoet voor bacheloropleidingen Informatica van andere universiteiten. Geconstateerd werd dat de scripties heel waardevol zijn en dat die meestal het resultaat zijn van groepswork. Verder had de commissie een aantal opmerkingen over evaluatie van de scripties. Ten aanzien van de masteropleiding Management adviseert de commissie de eindkwalificaties te bezien vanuit actuele ontwikkelingen. De opleiding zou kunnen overwegen bij de intake ook aandacht te besteden aan diagnose en aanpak van vakinhoudelijke deficiënties. Inzake beoordeling van de afstudeerwerkstukken adviseert de commissie alert te blijven op voldoende inhoudelijke toelichting bij het beoordelen met 'rubrics'. Ook wordt geadviseerd voortvarend verder te gaan met doorontwikkeling van het vernieuwde onderwijs en daarbij verdient de inzet van moderne onderwijstechnologie speciale aandacht. Aangaande de masteropleiding Business Process Management and IT raadde de commissie aan 'rubrics' consistentier te gebruiken, de individuele component meer te benadrukken en 'peer review' te versterken. Verder wees de commissie erop dat de opleiding sterk afhankelijk is van externe afstudeerbegeleiders. Tijdens de visitatie van de masteropleiding Software Engineering werd geoordeeld over de wijze waarop gehoor is gegeven aan de aanbevelingen uit het visitatierapport van 2018. De commissie stelde vast dat dit op passende wijze gebeurd is. Verder adviseerde de commissie de opleidingen Computer Science en Software Engineering de contacten met het werkveld te verbreden. Ook adviseerde de commissie de faculteit beide opleidingen te ondersteunen met langetermijngegevens om studentenopvolging te verbeteren en toekomstige strategische beslissingen te kunnen ondersteunen.

Kwaliteitszorg en professionalisering

Ook in 2019 werden alle cursussen geëvalueerd met behulp van een cursusevaluatieformulier in de digitale leeromgeving yOULearn. Om de respons van studenten

op te schroeven, trof de Open Universiteit maatregelen zoals verhoging van de zichtbaarheid van het formulier, verzending van een persoonlijke uitnodiging aan studenten om het formulier in te vullen en regelmatige terugkoppeling van de resultaten in de nieuwsbrief van de Open Universiteit en het studentenblad 'Modulair'. De respons steeg in 2019 weliswaar iets, maar ook in 2020 blijft verhoging van de respons een zwaartepunt. In 2019 werd het evaluatierapport na elke cursusrun opgeleverd. Eind 2019 kwamen ook cursusrunrapportages in de onderwijsapp beschikbaar. In deze rapportages worden evaluatiegegevens ter beschikking gesteld en alle cijfers met betrekking tot de drie afgelopen cursusruns.

In 2019 werd gerapporteerd over het onderzoek Studentinzicht dat in najaar 2018 werd uitgevoerd. Er verschenen twee rapporten: een algemeen rapport over begeleiding, tentaminering en studiefinanciering en een rapport over de kwaliteit van de opleidingen die werd gemeten in 2018. In het algemeen zijn studenten zeer tevreden over hun opleiding. De bacheloropleidingen krijgen gemiddeld een 7,7 en de masteropleidingen een 7,8. Verder werden vier rapporten gepubliceerd over de oordelen van afgestudeerden. Twee daarvan betreffen afgestudeerde bachelors en masters in 2018, de andere twee betreffen bachelor- en masteralumni van 2015. Uit al deze rapporten blijkt dat afgestudeerden tevreden terugkijken op hun studie. Meer dan 80% is van mening dat ze de opleiding opnieuw zouden kiezen en een iets hoger percentage zegt dat ze de opleiding aan anderen zouden aanbevelen. Naast de reguliere rapportages werden twee thematische rapporten gepubliceerd: een over de kwaliteit van de digitale leeromgeving yOulearn zoals studenten en docenten die percipiëren en een rapport over de resultaten van het vernieuwde onderwijs in de bacheloropleidingen. Alle rapportages zijn besproken in de Universitaire commissie onderwijs.

In najaar 2019 werden twee onderzoeken uitgezet: een onderzoek onder alumni die in 2016 afstudeerden en het onderzoek Studentinzicht waarin aan ervaren en beginnende studenten vragen werden gesteld, bijvoorbeeld over de kwaliteit van de opleidingen, de begeleiding, yOulearn en tentaminering in studiecentra. Het onderzoek Docentinzicht 2019 vindt plaats in voorjaar 2020. De definitieve rapporten van deze onderzoeken verschijnen in voorjaar 2020.

In het verslagjaar startte de Open Universiteit een studentenpanel. Meer dan zeshonderd studenten meldden zich aan. Zij ontvingen regelmatig een korte vragenlijst; de respons bedroeg 80%. De eerste twee vragenlijsten betroffen studeren in de zomer en de behoefte aan digitaal en thuis tentamineren. Deze onderzoeken werden afgerond en er werd gerapporteerd aan de deelnemers en aan de organisatie.

In het verslagjaar vonden voor het eerst werkconferenties plaats. Tijdens die (drie) conferenties werden coördinatoren onderwijs, programmaleiders, opleidingsmanagers en diensthoofden van de dienstverleningsafdelingen uitgenodigd samen na te denken over verbetering van het vernieuwde onderwijs. De werkconferenties betroffen achtereenvolgens een presentatie van het onderzoek naar het vernieuwde onderwijs en een inventarisatie van problemen, voorstellen voor verbetering van masteropleidingen, en suggesties voor verbetering van bacheloropleidingen. De resultaten van deze conferenties leidden tot een advies aan het College van bestuur.

De Toetsingscommissie docentprofessionalisering reikte in 2019 acht certificaten Basiskwalificatie onderwijs (BKO) uit. Alle BKO-cursussen werden tweemaal aangeboden. In de permanente docentprofessionalisering lag, net zoals in 2018, het accent op yOulearn en Collaborate Ultra gebruiken, leerdoelen formuleren en toetsmatrijzen maken. In 2019 werden zeven Open Universiteit-brede onderwijscolloquia georganiseerd. Die betroffen scriptiekringen, de virtuele klas, kwaliteitsafspraken, 'virtual' en 'augmented reality', essay-analyse, activerend onderwijs met behulp van OpenMath en de nieuwe mogelijkheden van de digitale leeromgeving yOulearn. Daarnaast werd het voorstel voor een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) verder ontwikkeld en een eerste pilot vindt plaats in 2020.

Verder ontwikkelde de Open Universiteit in 2019 een aantal micromodules over activerend online-onderwijs. Die modules werden gratis beschikbaar gesteld als MOOCs. Meer dan 1.100 deelnemers namen een of meer micromodules af.

Commissies voor de examens

Van 1 januari tot 1 september 2019 had de Open Universiteit drie Commissies voor de examens; één per faculteit. Het College van bestuur besloot per 1 september 2019 over te gaan tot vorming van één centrale Commissie voor de examens en tot opheffing van de drie decentrale Commissies voor de examens. Voor de periode 1 januari tot 1 september stelde elke Commissie per wetenschapsgebied een subcommissie in (Commissie vrijstelling en toelating). Op 1 september 2019 werd een Examenkamer ingesteld en per 1 januari 2020 zal er zodoende voor elk van de zes faculteiten een Examenkamer zijn. Deze gremia geven inhoudelijk advies over verzoeken voor vrijstelling, toelating en andere bijzondere leerroutes. In 2019 onderzochten de Commissies voor de examens de kwaliteit en afname van tentamens. Iedere Commissie voerde in het verslagjaar gesprekken met de decaan en het opleidingsmanagement, onder meer over opleidingsverslagen en het facultair toetsbeleid. Ook vond er in 2019 regel-

matig overleg plaats tussen de voorzitters van de Commissies onderling, al dan niet samen met de rector magnificus. Hierbij kwamen faculteitsoverstijgende zaken aan de orde betreffende tentamens en examens, het te volgen onderwijs en fraudebestrijding. In het licht van deskundigheidsbevordering namen de Commissies deel aan het congres Frauderende studenten van Medilex Onderwijs.

Gegevens over toetsdeelnames, slaagpercentage, afgegeven certificaten, bachelor- en mastergetuigschriften, en behandelde vrijstellingsverzoeken staan in onderstaande tabel.

	2019*	2018*
toetsdeelnames (inclusief deeltentamens die niet rechtstreeks leiden tot een certificaat)	35.616**	36.666***
gemiddeld slaagpercentage	82,6	80,3
afgegeven certificaten	20.707	21.948
afgegeven bachelorgetuigschriften	236	188
afgegeven mastergetuigschriften	731	837
behandelde vrijstellingsverzoeken	724	758

* De cijfers met betrekking tot tentamens en certificaten zijn exclusief voortentamens en Schakelzone Recht.

** Waaronder 77 onder studenten in detentie en 202 onder studenten buiten Europa.

*** Waaronder 61 onder studenten in detentie en 228 onder studenten buiten Europa.

Naast de wettelijke taken hebben de Commissies voor de examens van het College van bestuur mandaat om toelatingsbesluiten tot schakelprogramma's en masteropleidingen te nemen. De aantallen staan in onderstaande tabel.

	2019	2018
toelatingsbesluiten tot schakelprogramma's	1.955	1.878
toelatingsbesluiten tot masteropleidingen	1.467	1.807
inpassingsbeschikkingen*	15	148

* Studenten krijgen een inpassingsbeschikking wanneer zij van de masteropleiding met uitlopende programmering overstappen naar de masteropleiding met nieuwe programmering.

Studenttevredenheid

In 2019 verschenen de Keuzegids Universiteiten 2020 (vergelijking kwaliteit wetenschappelijke bacheloropleidingen) en de Keuzegids Masters 2019 (vergelijking kwaliteit wetenschappelijke masteropleidingen).

De Open Universiteit behaalde opnieuw hoge scores in de ranglijsten van de veertien universiteiten die verenigd zijn in de Vereniging van Universiteiten (VSNU). Dat gold voor de ranglijsten van beste universiteiten, als instelling, en voor de ranglijsten van bachelor- en masteropleidingen in de diverse studierichtingen. In de Keuzegids Universiteiten 2020 is de Open Universiteit derde beste Nederlandse universiteit van de veertien Nederlandse universiteiten, over beide categorieën – van brede, klassieke en overige universiteiten – heen. Twee van de zeven beoordeelde bacheloropleidingen van de Open Universiteit, Milieu-natuurwetenschappen en Algemene cultuurwetenschappen, werden in hun vakgebied beoordeeld als beste van Nederland. De bacheloropleiding Milieu-natuurwetenschappen kreeg in de gids het predicaat 'topopleiding', omdat deze volgens de definitie in de keuzegidsen tot de top van het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs behoort. In de Keuzegids Masters 2019 staat de Open Universiteit op de vierde plaats in de lijst van veertien Nederlandse universiteiten. Op de eerste plaats in de ranglijsten van hun studierichtingen staan de masteropleidingen Kunst- en cultuurwetenschappen en Environmental Sciences, die tevens het predicaat 'topopleiding' kreeg. De oordelen in de keuzegidsen zijn voornamelijk gebaseerd op de studentoordelen uit de Nationale Studenten Enquête (NSE). In de NSE 2019 scoorde de Open Universiteit weer goed, namelijk de tweede plaats in de ranglijst van de veertien VSNU-universiteiten. Zes van de zeven bacheloropleidingen en vier van de negen masteropleidingen scoorden de eerste plaats van de universiteiten in de ranglijsten voor de betreffende studierichtingen. De NSE is een landelijk tevredenheidsonderzoek dat jaarlijks wordt uitgevoerd onder alle studenten, ruim 700.000, in het hoger onderwijs. Doel van de enquête is inzicht krijgen in de kwaliteit van het hoger onderwijs vanuit studentenperspectief. Het initiatief voor de NSE ligt bij universiteiten, hogescholen en studentenorganisaties. Opdrachtgevers van het onderzoek zijn het ministerie van OCW en de Stichting Studiekeuze123. Bijna 300.000 studenten gaven hun oordeel over diverse aspecten van hun studie, zoals inhoud van de opleiding, docenten, studielast (studeerbaarheid), studiebegeleiding, toetsing en beoordeling, informatievoorziening, kwaliteitszorg en voorbereiding op de beroepsloopbaan.

Resultaten

Studenten

	2019	2018
nieuwe Nederlandse en Vlaamse studenten	4.090	4.518
Nederlandse en Vlaamse studenten met inschrijvingsrechten (op 31 december)	15.011	14.463
studenten met inschrijvingsrechten voor de hogere beroepsopleiding Rechten (op 31 december)	45	48
studenten met inschrijvingsrechten voor de hogere beroepsopleiding Informatica (op 31 december)	-	9

Onderwijsdeelname

In 2019 schreven studenten zich in totaal voor 239.691 studiepunten (EC) in (in 2018: 233.416). In onderstaande tabel staat hoe die studiepunten procentueel verdeeld waren over opleidingen, schakelprogramma's en overige programma's.

	2019	2018
wetenschappelijke bachelor- of masteropleiding	79,6%	81,8%
schakelprogramma's	12,2%	11,6%
overige programma's	8,2%	6,6%

Verbetering van studiesucces

	ultimo 2019	ultimo 2018
cursusuitval	35%	36%
gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student	9,44 EC	9,16 EC

Diploma's

faculteit	bachelor- opleidingen*		master- opleidingen*	
	2019	2018	2019	2018
Cultuur- en rechts-wetenschappen	83	68	92	143
Management, Science & Technology	36	34	468	520
Psychologie en onderwijs-wetenschappen	117	86	171	174
totaal	236	188	731	837

* Getuigschriften in wettelijke zin (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

Studenten

Studiecentra

De Open Universiteit beschikt in 2019 over elf studiecentra in Nederland waar studenten ook tentamens kunnen afleggen.

In Vlaanderen zijn zes studiecentra voor de Open Universiteit, in Antwerpen, Brussel, Gent, Hasselt, Kortrijk en Leuven. In 2019 werkte de Open Universiteit samen met de studiecentra in Vlaanderen op het gebied van marketing. Dat leidde in 2019 tot groei van de afzet.

Voorlichting en advisering

Op de website van de Open Universiteit staat informatie over haar bacheloropleidingen, masteropleidingen en schakeltrajecten, en kunnen informatiebrochures en facultaire studiegidsen gedownload worden. Tevens zijn er online-infomagazines beschikbaar die een globaal beeld geven van studies en wetenschapsgebieden. Informatie voor ingeschreven studenten biedt de instelling aan via haar digitale leeromgeving yOUlearn. Om belangstellenden een beter en persoonlijker beeld te geven van een opleiding én kennis te maken met medestudenten, docenten en studieadviseurs bieden faculteiten de mogelijkheid aanwezig te zijn tijdens startbijeenkomsten voor nieuwe studenten. Elke week ontvangen studenten een nieuwsbrief met nieuws, informatie over bijeenkomsten en studieondersteunende workshops. Het studentenblad 'Modulair' werd ook in 2019 digitaal gepubliceerd. Studenten en belangstellenden met vragen kunnen die stellen aan het contactcentrum Service en informatie. Naast Service en informatie zijn er per wetenschapsgebied studieadviseurs voor studieadvies en vragen over studieplanning.

Studeren met een functiebeperking

	2019	2018
studenten die bij aanmelding aangaven te studeren met een functiebeperking	1.219	1.220
studenten met een functiebeperking die gebruikmaakten van tentamenvoorzieningen	192	130
afgegeven nieuwe beschikkingen, die vermeldden welke voorzieningen een student kon gebruiken*	162**	151**

* Beschikkingen werden afgegeven namens een Commissie voor de examens.

** Het merendeel betreft een combinatie van voorzieningen, zoals een aparte ruimte, extra tijd, opsplitsing tentamens, en tentamens thuis afleggen, op een afwijkend tijdstip, op een eigen laptop of pc van het studiecentrum.

Kortingsregeling

Wettelijk is vastgelegd dat de Open Universiteit een voorziening treft voor minder draagkrachtige studenten die geen aanspraak kunnen maken op het levenslanglerenkrediet. Om hoeveel studenten het ging en wat het totaalbedrag was, staat in onderstaande tabel.

	2019	2018
studenten	112	92
totaalbedrag	€ 33.724	€ 42.041

Profileringfonds

De Open Universiteit heeft sinds 1 september 2018 een Regeling profileringsfonds. Belangrijkste doel is studenten tegemoetkomen die door bijzondere omstandigheden studievertraging oplopen en daardoor de cursus(sen) waarvoor zij ingeschreven staan, niet voor het einde van de inschrijftermijn kunnen afronden. Ondersteuning via de Regeling profileringsfonds gaat in principe in natura. Tegemoetkoming bestaat veelal uit een extra inschrijftermijn (maximaal 12 maanden) of een vervangend programmaonderdeel inclusief tentamenkansen (maximaal 12 maanden). Om hoeveel aanvragen en toewijzingen het ging, staat in onderstaande tabel.

	aanvragen		toewijzingen	
	2019	2018*	2019	2018*
overmacht	656	177	557	147
bestuur**	5	6	4	5
overig	265	129	254	117
totaal	926	312	815	269

* De aantallen betreffen de maanden september tot en met december 2018; de Regeling profileringsfonds startte op 1 september 2018.

** Bijvoorbeeld lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie, of andere bestuurlijke activiteiten, lidmaatschap van een Opleidingscommissie of Studentenraad, maatschappelijke activiteiten.

ONDERZOEK

De Open Universiteit wil omvang, kwaliteit en impact van haar onderzoek op een hoger peil brengen en tegelijkertijd de verwevenheid met het onderwijs versterken. Haar wettelijke taak is via onderwijskundig onderzoek bijdragen aan de innovatie van het Nederlandse hoger onderwijs. De Open Universiteit is gespecialiseerd in leren en doceren in een door technologie verrijkte omgeving. Het onderzoek naar onderwijsvernieuwing is relevant om de ontwikkelingen in het hoger onderwijs gelijke tred te laten houden met de ontwikkelingen in de maatschappij. Dit onderzoek stimuleert ook de vernieuwing van het bachelor- en masteronderwijs en het postinitieel onderwijs van de Open Universiteit.

Naast het onderwijskundig onderzoek ontwikkelt de Open Universiteit initiatieven om te komen tot meer geïntegreerde, multidisciplinaire onderzoeksprogramma's. Deze 'bouwen' voort op het disciplinaire onderzoek in de faculteiten en betreffen maatschappelijk relevante thema's op de raakvlakken tussen diverse disciplines. Een voorbeeld hiervan is het onderzoeksprogramma De veilige stad dat in 2019 zijn tweede jaar inging. Het al langer bestaande multidisciplinaire onderzoeksprogramma Learning and Innovation in Resilient Systems kent een hoge wetenschappelijke output en trof de voorbereidingen voor de eerste externe visitatie, die in 2020 plaatsvindt. Verbonden met de twee multidisciplinaire onderzoeksprogramma's verricht de Open Universiteit wetenschappelijk onderzoek in de zeven wetenschapsgebieden waarbinnen ook academische opleidingen worden verzorgd. De Open Universiteit kent de volgende onderzoeksprogramma's: Waarde en waardering van cultuur; Recht in de geïndividualiseerde netwerksamenleving; Learning and Innovation in Resilient Systems; The Interaction between Implicit and Explicit Strategies for Behaviour; Learning and teaching in technology-enhanced environments. Begin 2019 werd de externe visitatie van het laatstgenoemde programma in de jaren 2012-2017 succesvol afgerond. Dit onderwijswetenschappelijk onderzoek blijkt in vergelijking met het onderzoek aan andere Nederlandse universiteiten van uitstekend niveau te zijn. Een groot aantal promovendi dat onderzoek doet in de disciplinaire en multidisciplinaire programma's, maken

deel uit van de Open University Graduate School. Die fungeert vooral als ontmoetingsplatform, met name voor de vele buitenpromovendi die de Open Universiteit heeft, en verzorgt een aantal cursussen. Binnen de Nationale Wetenschapsagenda focust de Open Universiteit op drie thema's, namelijk Digital Learning, Safety, Security and Law Enforcement en Trustworthy Systems. Verder participeert de instelling in Digitale Samenleving, een onderzoeksprogramma van alle Nederlandse universiteiten dat gefaciliteerd wordt door de VSNU.

Veel resultaten van het onderzoek van de Open Universiteit worden door het 'open access'-beleid sinds medio 2016 publiek beschikbaar gesteld. De instelling van een centraal Open access fonds vergroot de keuzemogelijkheid voor onderzoekers om 'open access'-artikelen te publiceren. De zichtbaarheid van onderzoeksresultaten wordt vergroot door het onderzoekinformatiesysteem Pure dat in 2018 werd geïmplementeerd. Opname en beschikbaar stellen van de volledige publicatie via Pure, waar mogelijk, vergroot de toegankelijkheid van 'open access'-publicaties.

Een deel van het onderzoek van de Open Universiteit wordt opgezet met mensen en organisaties uit de praktijk. Dat betekent dat bevindingen gemakkelijker direct terugvloeien naar de praktijk. Dat is vooral het geval bij onderzoek gericht op het onderwijsveld en daarbij betrokken lerarenopleidingen, scholen en schoolbesturen. De toekenning van de NRO-verbindingprijs 2019 aan een onderzoeker van de Open Universiteit toont aan dat haar onderzoek op dit terrein erkend en gewaardeerd wordt. Deze prijs wordt toegekend aan onderzoekers die hun onderzoek op doeltreffende wijze vertalen voor de lespraktijk in het Nederlands onderwijs.

Ter ondersteuning en facilitering van het onderzoek wordt op centraal niveau gewerkt aan verbreding van de onderzoekondersteuning. Dit vindt plaats door verkenning en implementatie van software voor uitvoering van onderzoek en samenwerking tussen onderzoekers, en op de Dag van het Onderzoek. Tijdens die dag ontmoeten onderzoekers uit alle geledingen van de Open Universiteit elkaar in Heerlen.

Open University Graduate School

In voorjaar 2019 organiseerde de Open University Graduate School voor interne en externe promovendi twee gratis cursussen, te weten Online PhD Writing 1 en Online Advanced Academic Writing 2. Daarnaast werd in juni 2019 een promovendi-dag georganiseerd. Het aantal promotietrajecten en promoties staat in onderstaande tabel.

	2019	2018
promotietrajecten (net gestarte trajecten, tot en met trajecten die bijna afgerond waren)	329*	320**
promoties	22	24

* Waaronder 281 buitenpromovendi.

** 41 aio's en 17 andere interne promovendi, 262 buitenpromovendi.

Faculiteiten

Alle faculteiten participeerden in 2019 in het onderzoeksprogramma De veilige stad van de Open Universiteit.

Faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen

In 2019 werkte Cultuurwetenschappen verder aan herziening en update van het onderzoeksprogramma Waarde en waardering van cultuur 2020-2025. Om de verbindende lijnen in het onderzoek beter zichtbaar te maken, is het nieuwe onderzoeksprogramma gebaseerd op vier disciplineoverstijgende thema's: Het verhalende en verbeelde zelf; Culturele diversiteit in de stad; Beeldvorming en (trans)nationale identiteit; Cultureel conflict rond mondiale uitdagingen'. In 2019 startte Cultuurwetenschappen met het vierjarige onderzoek Governing the narcotic city. Imaginaries, Practices and Discourses of Public Drug Cultures in European Cities from 1970 until Today. Dit onderzoek wordt gesubsidieerd door het Europese onderzoeksnetwerk Humanities in the European Research Area (HERA). Naar aanleiding van genoemd onderzoek startte eind 2019 een onderzoek naar ontstaan en impact van open drugscenes in Rotterdam, Amsterdam, Zürich en Frankfurt. Verder publiceerden diverse stafleden van Cultuurwetenschappen artikelen in de bundel 'De veilige stad als collectief doel'. Bij Cultuurwetenschappen startten twee buitenpromovendi en één interne promovenda met hun onderzoek. Verder werd de leerstoel Moderne en hedendaagse kunstgeschiedenis ingesteld.

Rechtswetenschappen herzag in 2019 haar onderzoeksprogramma Recht in een geïndividualiseerde netwerksamenleving 2014-2019 grondig. De nieuwe naam is Recht in de geïndividualiseerde netwerksamenleving

2020-2025. Er zijn twee belangrijke onderdelen. Ten eerste onderzoek in het kader van het in 2019-2020 opgestarte landelijke Sectorplan Rechtsgeleerdheid; Rechtswetenschappen participeert sterk in het programma Transformatieve globalisering en recht. Ten tweede onderzoek binnen het reeds lopende multidisciplinaire onderzoeksprogramma De veilige stad van de Open Universiteit. Binnen dat programma verschenen veel publicaties. In 2020 verschijnt de tweede uitgave in de serie 'Veilige stad' onder de titel 'Orde en verwarring in de stad'. In de zomer van 2019 verleende minister mr. drs. Ingrid van Engelshoven van OCW goedkeuring aan het facultair plan in het kader van het Sectorplan Rechtsgeleerdheid. De komende zes jaar kan Rechtswetenschappen circa € 300K per jaar investeren in onderzoek van beginnende en pas gepromoveerde talenten. Eén van de hoofddoelen van het Sectorplan is een wetenschappelijke carrière aantrekkelijk maken voor beginnende docenten/onderzoekers. Het onderzoek betreft de impact van globalisering op effectieve rechtsbescherming, de democratische rechtsstaat en grondrechtenbescherming in Nederland. De nieuwe multidisciplinaire onderzoeksgroep, bestaande uit promovendi, postdocs en nieuw geworven universitaire docenten, houdt zich bezig met actuele thema's als witwassen, terrorisme, mensenhandel en de rol van de rechter in klimaatzaken. Belangrijke doelen zijn internationaal publiceren, impact genereren en verwerving van extern onderzoeksgeld. In het verslagjaar startten zes buitenpromovendi en twee reguliere promovendi met hun promotietraject en werden de leerstoelen Empirical Legal Studies en Rechtsantropologie ingesteld.

Faculteit Management, Science & Technology

Het onderzoeksprogramma van deze faculteit is getiteld Learning and Innovation in Resilient Systems – MST Research Program 2015-2020. Het accent ligt op 'resilient systems' en de faculteit beoogt begripsvergroting van de innovatieve capaciteit en leercapaciteit van die systemen. Daarbij ligt de nadruk op 'information and computer systems', 'organizational and management systems' en 'environmental systems'. Het interdisciplinaire onderzoek van deze faculteit werd ook in 2019 georganiseerd in drie onderzoekslijnen: Resilience, Learning en Innovation. Die slaan een brug tussen de drie belangrijkste wetenschapsgebieden die vertegenwoordigd zijn in de faculteit, namelijk Management Science, Natural Sciences en Computer Sciences. Om de internationale zichtbaarheid van het onderzoek te vergroten, publiceerden onderzoekers in gerenommeerde wetenschappelijke tijdschriften. Evenals in 2018 voerde Management, Science & Technology in 2019 de aanbevelingen uit van de beoordelingscommissie die eind 2017 een tussentijdse onderzoekenvaluatie uitvoerde.

Deze faculteit zette in 2019 het PhD-programma voort. Deelnemende promovendi kunnen cursussen en trainingen volgen over onderwerpen die verband houden met hun promotieonderzoek. Het educatieve aanbod omvat cursussen over literatuuronderzoek, literatuur zoeken, onderzoeksmethoden en onderzoeksethiek, en begeleiding op maat bij het onderzoeksthema. Die begeleiding bestaat uit individuele of collectieve bijeenkomsten waarin senior onderzoekers van de faculteit specifieke vragen over het promotieonderzoek beantwoorden. In december 2019 startten zeven promovendi met het PHD-programma. Naast de PhD-kandidaten startten in het verslagjaar 6 interne promovendi en 21 externe promovendi met hun onderzoek. Verder werd één bijzondere leerstoel ingesteld, namelijk Accounting & sustainability: van control en compliance naar vertrouwen en impact.

Faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen

Het onderzoek van Psychologie vindt plaats binnen het programma *The interaction between implicit and explicit strategies for behavior*. Dat programma is uitgewerkt in vier domein-specifieke onderzoekslijnen, namelijk klinische psychologie, gezondheidspsychologie, arbeids- en organisatiepsychologie en levensloopspsychologie. Deze onderzoekslijnen zijn nauw gerelateerd aan de bachelor- en masteropleiding Psychologie.

Psychologie verwierf in het verslagjaar subsidie voor onderzoeken. ZonMw kende subsidie toe aan *Active4Life, Healthy ageing in elderly with a low socio economic position: effectiveness of an integral approach* en *Extending the Earcheck intervention: behavior change to prevent hearing damage, with a focus on young people with low social-economic status*. Het Aidsfonds verstrekke subsidie voor *Reducing self-stigma among persons living with HIV*. De Stichting Abbas Fonds subsidieerde het onderzoek *Detectie van disfunctionele angst bij kinderen met de Youth Anxiety Measure for DSM-5*. Van het programma *Kwaliteit Forensische Zorg* ontving Psychologie financiële middelen voor de onderzoeken *Evidence based gap map Forensische Jeugd* en *Evidence based gap map Vaktherapie*. Het Lorentz Centre kende subsidie toe aan *Music, Computing, & Health*. Voor het onderzoek *Transgenders en (zelf)stigmatisering: de ervaringen van transgenders in transitie* ontving Psychologie subsidie van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit. Bovendien verwierf Psychologie een interne subsidie voor *Serious game experimenteel onderzoek* en drie interne subsidies in het kader van het onderzoeksprogramma *De veilige stad van de Open Universiteit*. In 2019 startten drie aio's en veertien externe promovendi met hun onderzoek.

Het Welten-instituut, onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie, was in 2019 onderdeel van de faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen. In het verslagjaar voerde dit instituut projecten uit die het onderwijs van de Open Universiteit versterken. Het gaat onder meer om de volgende projecten en activiteiten. Ook in 2019 werd gewerkt aan onderzoek dat moet leiden tot beter begrip van de kenmerken van leeromgevingen die ervaringsgericht leren ondersteunen. In het project *Assessment for Lifelong Learning (ALL)* wordt onderzoek verricht naar het ontwerpen, valideren en evalueren van self-assessment voor mensen die belangstelling hebben voor een studie aan de Open Universiteit. Vanuit het project *Adult Learning Open University Determinants (ALoud)* werden twee vervolgonderzoeken gecontinueerd. Verder publiceerde het Welten-instituut een visiedocument over toetsing. Met interne partners voerde het Welten-instituut uiteenlopende activiteiten uit. Die betreffen bijvoorbeeld revisie en ontwikkeling van serious games, implementatie van een studie naar peerfeedback, een micromodule over 'learning analytics' en een online-survey van onderzoekssystemen en tools. Eveneens met interne partners organiseerde dit instituut diverse workshops, waaronder *Mobile and Seamless Learning Design*, *Automatische Essaygrading*, *YouPlay* en *360 graden-beleving*. Verder startte in samenwerking met interne partners het project *Begeleiden in Synchron Online onderwijs (BISON)* - docenten bekwamen in online begeleiden van samenwerkend leren en virtuele klassen. Met het *Center for Actionable Research of the Open University (CAROU)* werkte het Welten-instituut aan infrastructuur voor kunstmatige intelligentie in het onderwijs. Bovendien werd het project *Presence and Awareness Support for Distance Education Students (PAS4DES)* uitgevoerd, en voor rechtenstudenten ontwikkelde het Welten-instituut een virtuele werkplaats schrijfvaardigheden.

In het 2019 werkte het Welten-instituut verder aan *Move21*, een praktijkgericht onderzoek naar ontwikkeling van 21e-eeuwse vaardigheden van mbo-studenten. Dit onderzoek bevond zich in het verslagjaar in de eindfase. Onder meer in samenwerking met het Expertisecentrum Beroepsonderwijs onderzoekt dit instituut kwaliteitssystemen van onderwijsinstellingen. Het Welten-instituut continueerde in 2019 de projecten *PHysical activity InTerventions to enhance LEARNING in vocational education and training (PHIT2LEARN)* en *Structuratie van Open Online Onderwijs in Nederland (SOONER)*. Verder was het Welten-instituut ook in 2019 betrokken bij uitvoering van projecten die gesubsidieerd worden door het programma Erasmus+ van de Europese Unie. Het betreft onder meer de projecten *TYCO(O)NSTRUCTOR: mini-games that foster*

entrepreneurial competence in the construction sector en RU EU? A game-based approach to exploring 21st century European identity and values. Binnen het Erasmus+ Strategic Partnership Ancient Cities werd de MOOC Discovering Greek & Roman Cities ontwikkeld, waaraan meer dan tweeduizend mensen deelnamen. Voor het project Open Virtual Mobility (openVM) ontwikkelde het Welten-instituut een competentiekader voor open virtuele competenties en voor iedere competentie mini-MOOCs. In het kader van het project LEARN STEM – Innovative Model Of Learning STEM In Secondary Schools voerde het Welten-instituut drie online-surveys uit en ontwikkelde een trainingsprogramma en MOOC voor leraren en schoolleiders.

Verder is het Welten-instituut betrokken bij projecten die door NRO gesubsidieerd worden. Ten eerste het Wiebelkinderen Onderzoek naar Betere Breinprestaties en LeerEffecten (WOBBLE). Ten tweede de reviewstudie Onderwijs op maat 2.0: Het effect van langdurig gebruik van hulpmiddelen ter verbetering van de sensorische prikkelverwerking op cognitie en gedrag in de klas. Die studie vindt plaats in samenwerking met de Universiteit Maastricht. Het derde onderzoek is Schoolcondities en leraar vaardigheden voor passend onderwijs in vernieuwingscholen, waarin het Welten-instituut nauw samenwerkt met praktijkpartners Synergieschool en Agora. Het Welten-instituut is ook betrokken bij het onderzoek You see? Effects of establishing joint attention in pre-recorded and real-time modeling examples on learning.

Als vervolg op het project Realising an Applied Gaming Ecosystem (RAGE) werd samen met de Dutch Games Association en CLICKNL een Gaming Fieldlab gelanceerd. Onder auspiciën van de Open Universiteit startten vijf onderzoeksprojecten. Partners zijn de Universiteit Utrecht, de Universiteit Twente, de Hogeschool van Amsterdam, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en enkele private partijen. In het verslagjaar startte een onderzoek naar leerstrategieën en de gevolgen daarvan op het ontwerp van leermiddelen. Dit onderzoek wordt gefinancierd door ThiemeMeulenhoff. In 2019 ontving het Welten-instituut, in samenwerking met onder andere de Universiteit Maastricht, van ZonMw startsubsidie voor opzet van de Kenniswerkplaats Jeugd Zuid-Limburg. Doel is kennis over de jeugd in Zuid-Limburg bundelen, zodat die te gebruiken is om de jeugd een betere uitgangspositie te geven.

Een aantal projecten werd in het verslagjaar afgerond, te weten Ontwerprichtlijnen voor formatief toetsen vanuit de geheugenpsychologie $1 + 1 = 3?$, Food4Thought: what do we know about the relation between dietary intake and mental disorders across the

life span, Strategic Partnership Enhancing Learning In Teaching via e-inquiries (ELITE), Competen-SEA, Viewbrics, Wearable Experience for Knowledge Intensive Training (WEKIT), An Adaptive Trust-based E-assessment System For Learning (TeSLA) en Realising an Applied Gaming Ecosystem (RAGE). Bij het Welten-instituut begonnen vier interne promovendi en zeven externe promovendi aan hun promotietraject.

Impact

Bij de start van het academisch jaar 2019-2020 startte in het kader van het lustrum, 35 jaar Open Universiteit, een reeks Studium Generale-publiekscolleges over diverse onderwerpen. Deze colleges vonden plaats in de studiecentra in Nederland en Vlaanderen en in de Parkstadbibliotheken in Limburg. De aftrap door drie hoogleraren en de rector magnificus vond plaats in Heerlen tijdens het Weekend van de Wetenschap in oktober 2019. Het aantal aanmeldingen en het enthousiasme van het publiek voor de publiekscolleges waren zo groot, dat de reeks in het academisch jaar 2020-2021 wordt voortgezet.

Ook in 2019 verzorgden stafleden van Cultuurwetenschappen publiekslezingen, zij schreven blogs en traden op in de media. Het ging onder meer om een opiniestuk in 'NRC Handelsblad' en een bijdrage aan een uitzending van het tv-programma Andere Tijden over Nederland tussen de oorlogen. Verder werden aan de Universiteit van Nederland online-colleges verzorgd en een minicollege op een groot station over de geschiedenis van de sinterklaasviering in Nederland. Onderzoekers van Rechtswetenschappen bereikten in 2019 veelvuldig de media.

De faculteit Management, Science & Technology richtte het Center for Actionable Research of the Open University (CAROU) op, dat gesitueerd is op de Brightlands Smart Services Campus. Onderzoekers van CAROU werkten in 2019 aan toegepast onderzoek. Een van de voornaamste doelen is zorgen voor een goede kennistransfer tussen wetenschappelijk onderzoek en toepassing in de regio om aldaar economische groei te bewerkstelligen. Een voorbeeld is het project Voice Emotion Recognition Assistant (VERA) om automatische emotieherkenning van spraakberichten mogelijk te maken. Daardoor kunnen servicebedrijven hun relatie en interactie met klanten verbeteren.

De faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen gaf in het verslagjaar minicolleges op grote stations, onder meer over succesvol ouder worden, buitensluiting, leefstijl en drugsgebruik. Verder werd een

college gegeven aan de Universiteit van Nederland, getiteld Kun je jouw depressie wegdansen? Psychologie verzorgde ook externe scholing voor professionals. Die betreft de Praktijkleergang coaching en de Praktijkleergang psychologie van organisatieverandering, symposia zoals eHealth: Inzichten en uitdagingen en Duurzame inzetbaarheid in zorg en welzijn, en online-masterclasses, bijvoorbeeld Healthy Active Ageing. Het onderzoek van Psychologie kreeg ruim aandacht in radio-interviews, televisie-uitzendingen en kranten. Verder organiseerde deze faculteit bijeenkomsten om haar onderzoek onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld het Open Huis Arbeids- en organisatiepsychologie. Informatie over het onderzoek is tevens te vinden op diverse internetsites. Ook werd een bijdrage geleverd aan een podcast van 'De Limburger' over de dubbele moord op de Brunsummerheide. Bovendien waren stafleden van Psychologie actief betrokken bij onderzoekscommissies, 'editorial boards', denktanks en adviescommissies en zij verzorgden workshops voor onderzoekers.

Het Welten-instituut werkte in 2019 op diverse terreinen aan impact. Het gaat onder meer om de volgende activiteiten. In het kader van het onderzoek Move21: De ontwikkeling van toekomstgerichte vaardigheden en vorming in beeld verzorgde dit instituut voor participerende mbo-instellingen onder meer workshops en presentaties. Verder deelde het Welten-instituut zijn kennis over het puberbrein, leren als een levenslang bouwproces en 'student mental wellbeing' met scholen, waaronder het Erfgooiers College. Het project Food4Thought leverde een rapport op over de relatie tussen voeding en psychische gezondheid gedurende de levensloop. Presentatie van dit rapport vond plaats tijdens een symposium voor praktijkprofessionals, zodat de resultaten een grote doelgroep bereikten. Het Welten-instituut leverde verder een nadrukkelijke bijdrage aan het publiek debat over onderwijsvernieuwing door bijdragen aan het gratis te downloaden boek 'Wijze lessen. Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek' en publicatie van 'We moeten spelen. Wat onderwijs aan een verkenning van onze natuur heeft'. Vanuit het project Structuratie van Open Online Onderwijs in Nederland (SOONER) vindt regelmatig kennisuitwisseling plaats om input te geven voor de SURF-stimuleringsregeling Open en online onderwijs. Een hoogleraar van het Welten-instituut is gedetacheerd als wetenschappelijk directeur bij het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoedingszaken. Verder werd een gastcollege verzorgd voor masterstudenten van de United Nations University – Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology over het onderzoek SOONER en open online-onderwijs in ontwikkelingscontexten. Voor masterstudenten van de Technische

Hochschule Köln (Cologne Game Lab) verzorgde het Welten-instituut eveneens gastcolleges. NRO en Leraar24 brachten in 2019 een video uit, en publiceerden een bijbehorend populair artikel over het project Viewbrics en de ontwikkelde methode voor docenten en onderzoekers. Met KPE, opleider voor organisaties en medewerkers in de bouw en vastgoedbranche, onderzocht het Welten-instituut de mogelijkheden voor opleiden met behulp van 'virtual reality'. Tijdens conferenties van het European Center for Evidence-Based Mentoring werden bijvoorbeeld workshops en presentaties verzorgd. Bovendien leverde het Welten-instituut een bijdrage aan het internationale symposium Mobile and seamless learning research and innovations, en een bijdrage over onderwijsinnovatie tijdens de Moscow International Education Fair.

Wetenschappelijke integriteit

Ook in 2019 hanteerde de Open Universiteit de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (2018) en had zij een Klachtenregeling wetenschappelijke integriteit. De nieuwe klachtenregeling werd door het College van bestuur in december 2019 vastgesteld. Bovendien had de instelling ook in 2019 een Commissie Wetenschappelijke Integriteit. Bij die Commissie kan een klacht worden ingediend door eenieder die vermoedt dat een (voormalig) medewerker van de Open Universiteit inbreuk heeft gepleegd op de wetenschappelijke integriteit. Het aantal ingediende klachten staat in onderstaande tabel.

	2019	2018
ingediende klachten	2*	1**

* Na advies van het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit kwam het College van bestuur tot het oordeel dat één klacht ongegrond was. De tweede klacht is nog in behandeling bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit. Die geeft in 2020 advies aan het College van bestuur.

** Na advies van het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit kwam het College van bestuur tot het oordeel dat de klacht ongegrond was.

Naast de Commissie Wetenschappelijke Integriteit heeft de Open Universiteit een vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit. Waar nodig vindt overleg en afstemming plaats tussen deze vertrouwenspersoon en de Commissie Wetenschappelijke Integriteit. In het verslagjaar vond geen afstemming plaats tussen deze vertrouwenspersoon en de Commissie Wetenschappelijke Integriteit. Verder voerde de vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit tweemaal overleg met de vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen en hij nam deel aan een landelijke bijeenkomst voor vertrouwenspersonen wetenschappelijke integriteit.

In onderstaande tabel staat hoeveel keren de vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit geraadpleegd werd door medewerkers of promovendi, en hoeveel keren hij naar aanleiding daarvan advies gaf.

	2019	2018
aantal keren geraadpleegd	3	4
aantal keren advies gegeven	3	3
totaal	6	7

Onderzoekskenngetallen

De onderzoekskenngetallen voor 2018 en 2019 worden in een nieuw formaat aangeboden, met een lichte aanpassing van de definities (om deze nog meer op een lijn te brengen met de VSNU-definitieafspraken) en afstemming op het onderzoeksinformatiesysteem Pure. In concreto is de invulling van de voormalige kolom 'congresbijdragen/overig' gewijzigd in 'congresbijdragen en overige presentaties'. Deze kolom bevat nu 'refereed' congrespublicaties, 'non refereed' congrespublicaties, congresbijdragen (abstract, poster), en presentaties (gegeven zowel op congressen als bij andere evenementen en instellingen). Verder staan de kolommen nu in een logische volgorde, en staan er in de kolom 'open access' percentages in plaats van aantallen.

	dissertaties		wetenschappelijke publicaties/ totaal		wetenschappelijke publicaties 'peer reviewed'		'peer reviewed' 'open access'-publicaties		vakpublicaties		congresbijdragen en overige presentaties		inaugurele redes		afscheidsredes	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen	6	8	114	121	59	47	12%	13%	35	49	75	80	2	5	-	1
faculteit Management, Science & Technology	4	3	236	233	184	171	33%	30%	23	13	158	151	1	-	-	1
faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen*	12	13	206	264	149	189	43%	45%	35	32	177	207	4	2	1	-
totaal	22	24	544**	609**	387**	403**	33%	35%	93	93**	397**	429**	7	7	1	2

* Inclusief de onderzoekskenngetallen van het Welten-instituut.

** De totalen van de aantallen in deze rubrieken zijn niet gelijk aan de optelsommen van de aantallen van de faculteiten vanwege het feit dat sommige publicaties auteurs van meer dan één faculteit kennen.

SAMENWERKING

Internationaal

De Open Universiteit richt zich in haar internationale samenwerkingsverbanden veelal op Europa en verschillende Europese initiatieven. Daarbinnen werkt de instelling onder andere samen met andere onderwijsinstellingen onder het Erasmus Charter for Higher Education (ECHE). Dat is het algemene kwaliteitskader voor de Europese en internationale samenwerkingsactiviteiten die een instelling voor hoger onderwijs uitvoert binnen Erasmus+. De Open Universiteit speelt ook een actieve rol in de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU). De EADTU is een overkoepelende organisatie van achttien Europese afstandsuniversiteiten. Samen met een selectie van deze universiteiten participeert de Open Universiteit in verschillende projecten. Het project Empower richt zich op vernieuwing van het hoger onderwijs in Europa en dat is opgezet in samenwerking met het Directoraat-generaal Onderwijs en cultuur van de Europese Unie. Meerdere experts van de Open Universiteit participeren. De Open Universiteit nam in 2019 ook deel aan het meerjarige European Short Learning Programs for Continuous Professional Development and Lifelong Learning (E-SLP). Hierin participeren dertien Europese universiteiten, zowel de meer klassieke campusuniversiteiten als open universiteiten die online-onderwijs verzorgen. E-SLP is erop gericht leven lang ontwikkelen in Europa van een nieuwe impuls te voorzien door onderwijsprogramma's aan te bieden die van academisch niveau zijn en niet zoveel tijd in beslag nemen als een bachelor- of masteropleiding.

In het European Distance Education in Law Network (EDELNet) werkt Rechtswetenschappen samen met de FernUniversität in Hagen en de Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Het Welten-instituut versterkte in 2019 de banden met de Wollongong University. Dat resulteerde in een statementpaper, dat breed gedragen wordt en gesteund wordt door de International Society for the Study of Fatty Acids and Lipids. Binnen de Universiteit Antwerpen participeert het Welten-instituut in een project betreffende lezen in tekst-beeld integratie. Met de Universiteit van Lund onderzoekt het Welten-instituut hoe middels inrichting van een klaslokaal met 'eye trackers' het onderwijs te verbeteren is en het leren van de studenten kan worden bevorderd.

Samenwerking met de Universität Regensburg betreft het kijkgedrag van leraren. Met de FernUniversität in Hagen en de Universiteit van Jyväskylä werd de cursus Instructional design – creating an educational media product ontwikkeld, uitgeleverd en geëvalueerd. De aanbeveling van UNESCO voor online-onderwijs ontwikkelde het Welten-instituut in samenwerking met UNESCO, Open Education Consortium, Creative Commons, International Council for Open and Distance Education, International Community for Open Research and Education en de regering van Slovenië. Die aanbeveling werd in november 2019 aangenomen door de Verenigde Naties. Binnen de International Association for Mobile Learning startte een Global Research Project waarin onderzocht wordt welke factoren de implementatie van 'seamless learning' in het hoger onderwijs belemmeren dan wel bevorderen. Een nieuwe versie 1.1 van het Quality Reference Framework werd uitgegeven op basis van feedback van deelnemers aan internationale conferenties. Samenwerking met de Goethe Universität betreft specifieke ontwerpkenmerken van 'informed consent'. Met de University of Sheffield onderzoekt het Welten-instituut in welke mate de culturele achtergrond van beginnende en ervaren docenten bepaalt hoe zij kijken naar studenten. In hoeverre programmeer-onderwijs middels inzet van 'eye tracking' en 4C-ID methodiek te verbeteren is, werd onderzocht in samenwerking met de Fachhochschule Aachen.

Nationaal

Rechtswetenschappen werkt in de Open Juridische Hogeschool samen met de Hogeschool Avans-Fontys. Partners in Schakelzone Recht zijn de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam. Met het Forensisch Medisch Genootschap werkt Rechtswetenschappen aan een strafrechtelijk aanbod voor artsen.

Het Welten-instituut werkte in het verslagjaar op uitlopende terreinen samen met Nederlandse partners. Het gaat onder andere om de volgende activiteiten. Binnen het Wiebelkinderen Onderzoek naar Betere Breinprestaties en LeerEffecten (WOBBLE) zijn de partners onder andere de Onderwijsstichting Movare, (basis)scholen en Ergotherapie Midden-Limburg. Samenwerking met de Stichting NBD Biblion, koepelorganisatie voor bibliotheken, betreft educatieve games.

Partners in het project Viewbrics waren in 2019 het Sint-Janscollege, Grotius College, Niekée Roermond, Porta Mosana College, Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs en het Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development Rhine-Meuse. Met Zuyd Hogeschool werkte het Welten-instituut aan 'learning analytics' en 'learning design'. In het samenwerkingsverband Educatieve Agenda Limburg werkt het Welten-instituut samen met de Universiteit Maastricht, Fontys Hogeschool, Zuyd Hogeschool, instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs en schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs. Binnen de Educatieve Agenda Limburg coördineert het Welten-instituut het thema Altijd een goede leraar voor de klas. Het Welten-instituut werkt verder samen met het Expertisecentrum Beroepsonderwijs aan het project Op weg naar professionele organisaties in het mbo. In het verslagjaar startte samenwerking met CITO inzake computergebaseerd toetsen. De samenwerking met het team SMARTMOVES! van het VU Medisch Centrum werd in 2019 voortgezet. Dat team werkt aan een beweegprogramma voor scholen dat cognitieve prestaties en leerprestaties kan verbeteren. Binnen het consortium rondom NeurolabNL, werkplaats voor hersen-, cognitieve en gedragsonderzoek, zijn de partners de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden. Ook de samenwerking met de Universiteit Maastricht werd gecontinueerd. Het gaat om onderzoeken naar de mate waarin het academisch rooster bepalend is voor de hoeveelheid lichamelijke activiteit van studenten en op welke manier dat hun academische prestaties beïnvloedt. In het project Structuratie van Open Online Onderwijs in Nederland (SOONER) onderzocht het Welten-instituut met de United Nations University - Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology institutionele aspecten van onderwijsinnovaties. In het kader van SOONER werd ook samengewerkt met het Leiden-Delft-Erasmus Center for Education and Learning. Partner in een feedbackonderzoek met behulp van 'eye tracking' was de Technische Universiteit Delft. Met die universiteit werd ook samengewerkt aan uitvoering van promotieonderzoek.

Provinciaal en regionaal

Welten-instituut

In het kader van het festival Cultura Nova werkte het Welten-instituut in 2019 onder meer samen met de gemeente Heerlen en cultuurorganisaties.

Center for Actionable Research of the Open University

Centraal in alle onderzoeksprojecten staan data, waarbij gestreefd wordt naar een goede balans tussen een technische insteek en een behavioural/psychologische insteek. In het verslagjaar werkte dit centrum onder meer aan de volgende projecten. In het project Deep Solaris werd samen met het CBS een methode ontwikkeld om zonnepanelen en hun eigenschappen te herkennen op satellietbeelden. Dit project werd in het verslagjaar afgerond. Binnen het project modeling smart and safe MOBility for Urban Sustainability (MOBIUS) wordt gewerkt aan verzameling van mobiliteitsgegevens. Medewerkers van het project Animus ontwikkelen een applicatie voor agrariërs. Doelen zijn effectievere verzorging van gewassen bewerkstelligen, arbeidskosten besparen en een hogere opbrengst genereren. Binnen het project Voice Emotion Recognition Assistant (VERA) werd in het verslagjaar gewerkt aan doorontwikkeling. Het project Data Analytics Assessment Tool resulteerde in 2019 in een tool die het volwassenheidsniveau van digitalisering bij MKB-bedrijven in kaart kan brengen. Dit centrum streefde in 2019 naar samenwerking met andere kennisinstellingen, onder meer met Zuyd Hogeschool waarmee een MKB-datalab werd ingericht.

Neimed: Limburgs kenniscentrum demografische transitie

In samenwerking met Zuyd Hogeschool en Universiteit Maastricht participeert de Open Universiteit in dit onafhankelijk sociaaleconomische kenniscentrum. Neimed vormt een kennisknooppunt gericht op structurele kennisbundeling, kennisontwikkeling en kennisdeling ter bevordering van sociaaleconomische veerkracht van Limburg in een demografische transitie. Dit instituut bestudeert de regionale aspecten van vraagstukken in de domeinen economie, arbeidsmarkt, samenlevingsopbouw, openbaar bestuur, onderwijs en fysiek gebouwde omgeving. Die domeinen komen in Neimed bijeen, en worden belicht en uitgedragen vanuit wetenschappelijk, maatschappelijk en bestuurlijk perspectief. Neimed vervult zijn rol door bij te dragen aan programma's en projecten waaronder de leerstoel Employability in de context van een innovatieve en lerende regio (Open Universiteit), de leerstoel Demografische transitie, menselijk kapitaal en werkgelegenheid (Universiteit Maastricht) en de lectoraten Employability en Sociale Integratie (Zuyd Hogeschool). Neimed heeft zich geïntegreerd als instituut voor hedendaagse discussies en formulering van ideeën over sociaaleconomische ontwikkelingen in de context van

demografische transitie. Publicaties en de afronding van twee promotieonderzoeken dragen in belangrijke mate bij aan de toonaangevende positie. De vraag aan Neimed ontwikkelt zich steeds meer in de richting van monitoring en/of duiding van maatschappelijke ontwikkelingen en de vertaling van statistische data, zodat die bruikbaar zijn voor beleid. In dat verband kreeg dit instituut de opdracht komende jaren zorg te dragen voor monitoring en duiding van de belangrijkste indicatoren van de Regio Deal Parkstad Limburg. Ook in 2019 werkte Neimed aan verdere versterking van netwerkrelaties in Nederland en Europa. Het ontwikkel- en onderzoeksproject Gebrookerbos, gestart in 2016, staat in binnen- en buitenland in de schijnwerpers als 'good practice' en is uitgegroeid tot het grootste project van Neimed. Bijdragen aan het Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility / ITEM van de Universiteit Maastricht en de landelijke Wetenschappelijke Reflectiegroep Bevolkingsdaling krijgen brede waardering en worden als zeer relevant gezien. In het verslagjaar neemt Neimed mede het initiatief tot organisatie en programmering van een aantal conferenties en festivals voor breed publiek. Ook in 2019 werd de Neimed Krimplezing georganiseerd, in samenwerking met Cultura Nova.

SOCIALE PARAGRAAF

Organisatie

Aantal medewerkers

	2019	2018
WP (exclusief onbezoldigde en bijzondere hoogleraren)	369 (305 fte's)	364 (300 fte's)
OBP	301 (259 fte's)	307 (262 fte's)
totaal	670 (564 fte's)	671 (562 fte's)
afgeronde verhouding WP versus OBP	54% WP/ 46% OBP	53% WP/ 47% OBP

Ziekteverzuim

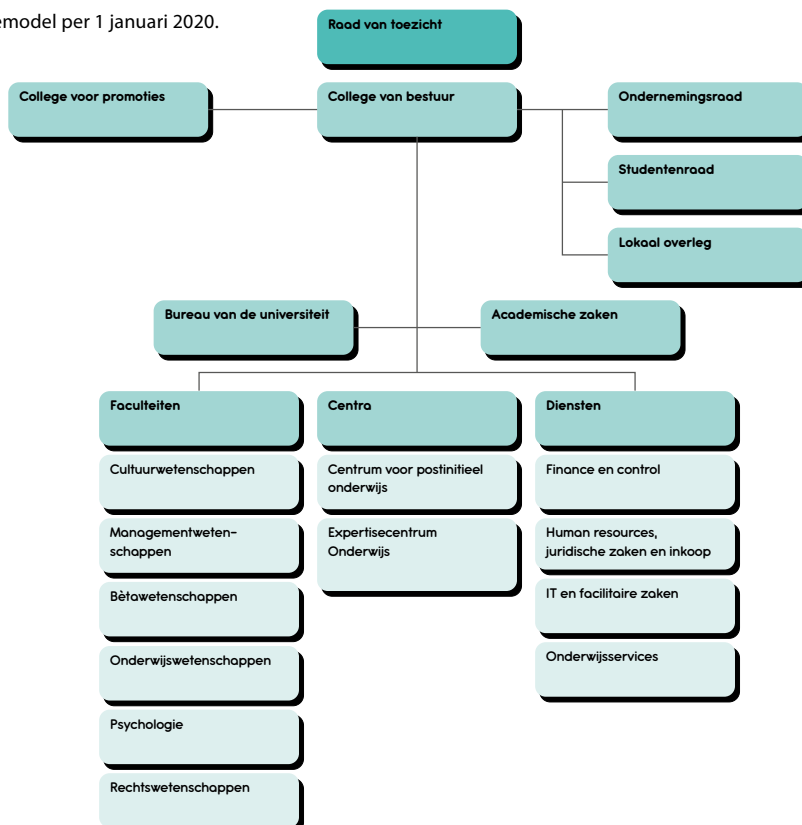
	2019	2018
ziekteverzuimpercentage exclusief zwangerschap	4,14%*	3,86%*
gemiddelde meldingsfrequentie	0,89	0,97

* Dit is hoger dan de Verbaannorm 2019 (3,35%). De Verbaannorm geeft een indicatie van het haalbare ziekteverzuimniveau in een organisatie, afgezet tegen het ingeschatte haalbare verzuim in heel Nederland.

** Dit is hoger dan de Verbaannorm 2018 (3,39%).

Organisatiemodel

Het organisatiemodel per 1 januari 2020.

HRM

Instream medewerkers

	2019	2018
WP	54 (43 fte's)	54 (43 fte's)
OBP	19 (17 fte's)	27 (22 fte's)
totaal	73 (60 fte's)	81 (65 fte's)

Uitstroom medewerkers

	2019	2018
WP	49 (35 fte's)	24 (18 fte's)
OBP	25 (20 fte's)	19 (15 fte's)
totaal	74 (55 fte's)	43 (33 fte's)

In augustus 2019 werd het definitieve reorganisatieplan vastgesteld. Doel van de reorganisatie was de Open Universiteit beter in staat te stellen haar strategische doelen te realiseren en een betere invulling aan haar missie te geven. De reorganisatie had geen bezuinigingsdoelstelling. Door verandering van de structuur en besturing van de organisatie wilde het College van bestuur de Open Universiteit slagvaardiger en efficiënter maken. Als gevolg van de reorganisatie werden elf medewerkers in de categorie ondersteunend beheerspersoneel met ontslag bedreigd en kregen zij de status 'te herplaatsen personeelslid'. Overeenkomstig het Sociaal Statuut volgde de Open Universiteit de herplaatsingsprocedure en werden tien medewerkers herplaatst in een nieuwe functie. In verband met langdurige ziekte is herplaatsing van één medewerker aangehouden totdat deze medewerker hersteld is. Ook aan deze medewerker zal de Open Universiteit een passende functie bieden. De reorganisatie leidde niet tot gedwongen ontslagen. (Het organisatiemodel per 1 januari 2020 staat op pagina 41.)

In 2019 vond monitoring plaats van de plannen voor beheersing van werkdruk, die in 2018 werden opgesteld. Op instellingsniveau werd afgesproken werkdruk op te nemen in het jaarlijkse R&O-gesprek tussen leidinggevend en medewerkers. Hiermee komt de Open Universiteit onder andere tegemoet aan de geconstateerde problemen inzake individuele planning en regeldruk, onduidelijke taaktoedeling en onbalans in arbeidsbelasting, en een meer realistische urenplanning. Verder blijft het belangrijk leidinggevend te faciliteren in coaching van medewerkers die werkdruk ervaren, en voor leidinggevend ontwikkeltrajecten te verzorgen om hen te ondersteunen in de coaching. Werkdruk is een speerpunt in de strategische personeelsplanning ter objectieve onderbouwing van de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting.

Daarbij spelen onder andere doorgroeimogelijkheden en actieve sturing met behulp van talentbeleid een centrale rol. Een veelvuldig geuite wens betreft automatisering en uniformering van werkzaamheden die zowel bij wetenschappelijk als ondersteunend personeel tot ontlasting van ervaren druk leiden. Op dit moment wordt daar al vorm aan gegeven door wetenschappelijk personeel te ondersteunen in automatisering van de logistiek rond examinering en tentaminering in de digitale leeromgeving yOUlearn. Door de nieuwe organisatie-inrichting is het nodig de werkdrukplannen opnieuw passend te maken. Daarvoor worden afspraken gemaakt met decanen en hoofden van diensten.

Wat betreft het leer- en loopbaanportaal yOUdevelop werd in 2019 veel energie gestoken in voorlichting, PR en workshops om dat portaal bij management en medewerkers beter op de kaart te zetten. Dat had een positief effect. De bekendheid van yOUdevelop nam aanzienlijk toe, evenals de mate waarin medewerkers ervan gebruikmaakten. Door yOUdevelop wil de Open Universiteit loopbaanontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van haar medewerkers stimuleren en ondersteunen. Ook in 2020 is dit een speerpunt.

Op 1 januari 2020 verandert de rechtspositie van medewerkers door de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). De Open Universiteit heeft deze wijziging samen met de andere universiteiten voorbereid. Voor management, juridische medewerkers, HR-medewerkers en leden van de Ondernemingsraad verzorgde de instelling bijscholing. Bovendien werden processen en procedures binnen de administratieve systemen aangepast. De arbeidsvoorwaardelijke regelingen van de Open Universiteit zijn en worden in 2020 in lijn gebracht met de Wnra. Alle medewerkers kregen in december 2019 een brief waarin staat dat hun aanstelling per 1 januari 2020 wordt omgezet in een arbeidsovereenkomst.

De Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) leidt per 1 januari 2020 tot een belangrijke verandering in de inzet van flexibel personeel. Voortzetting van huidige uitzendcontracten onder dezelfde condities is niet meer mogelijk. De gevolgen werden in de tweede helft van 2019 in kaart gebracht, en met het management werden afspraken gemaakt om de overgang zo goed mogelijk te laten verlopen. Eind 2019 startte de Europese aanbestedingsprocedure voor uitzendbureaus. In voorjaar 2020 wordt bekend welk uitzendbureau als beste uit de procedure komt.

Eind 2019 verscheen de 'Monitor Vrouwelijke Hoogleraren' van het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren. Daaruit blijkt dat de Open Universiteit het hoogste aandeel vrouwelijke hoogleraren heeft van alle Nederlandse universiteiten; zie onderstaande tabel. Het beleid van de Open Universiteit is erop gericht het percentage vrouwelijke hoogleraren in 2020 tot 35 te laten toenemen.

	2019	2018
Open Universiteit	34,7%	30,1%
landelijk gemiddelde	23,1%	20,9%

Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen

De Open Universiteit vindt het belangrijk dat medewerkers veilig kunnen werken en dat studenten veilig kunnen studeren. Daarom zijn er drie vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen. Zij adviseren het College van bestuur gevraagd en ongevraagd over bevordering van een sociaal wenselijk klimaat en een adequate opvang van degenen die zich onheus bejegend voelen. In onderstaande tabel staat hoeveel medewerkers en studenten contact opnamen met een van de vertrouwenspersonen.

	2019	2018
medewerkers	18	23
studenten	3	13
totaal	21*	36

* Dit is minder dan in 2018. Daarvoor is geen eenduidige verklaring.

7

FINANCIËN

Financiële gegevens

Begroting 2019

Voor 2019 werd een sluitende begroting gepresenteerd. De begroting voorzag naast voldoende middelen voor 'reguliere' activiteiten additioneel € 2,5 miljoen ruimte voor uitvoering van de strategie. Die is gericht op verbetering en uitbreiding van onderwijs en onderzoek, op groei van de onderwijsdeelname en op een efficiënte en effectievere inrichting van ondersteunende processen. De realisatie 2019 komt beduidend hoger uit met een resultaat van € 3,8 miljoen. Dat komt vooral door het lange besluitvormingsproces inzake toekenning van middelen voor uitvoering van strategische initiatieven, en mede daardoor het achterblijven van de beoogde groei. Verderop in dit hoofdstuk staat meer informatie over de belangrijkste afwijkingen tussen realisatie en begroting.

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019

Bedragen maal € 1.000

baten	rekening 2019	begroting 2019	rekening 2018
rijksbijdrage OCW	49.255	48.316	45.529
overige overheidsbijdragen en subsidies	81	0	26
cursus-, les- en examengelden	17.418	18.257	16.787
baten werk in opdracht van derden	3.495	2.583	4.116
overige baten	1.416	1.069	1.215
totaal baten	71.665	70.225	67.673
lasten			
personele lasten	50.732	52.082	48.959
afschrijvingen	2.570	1.955	1.917
huisvestingslasten	2.155	2.248	2.593
overige lasten	12.365	13.940	12.332
totaal lasten	67.822	70.225	65.801
saldo baten en lasten	3.843	0	1.872
financiële baten en lasten	1	0	2
resultaat	3.844	0	1.874

Het resultaat past in de reeks positieve resultaten van de afgelopen jaren en draagt bij aan de gewenste verdere verbetering van de vermogenspositie van de Open Universiteit, richting het gemiddelde van de Nederlandse universiteiten. De financiële buffer is nodig om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Van het positieve resultaat is overigens M€ 1,405 geoormerkt, dat wil zeggen dat bestemmingsreserves zijn gevormd voor het in 2020 afronden van activiteiten die in 2019 waren voorzien in het kader van de kwaliteitsafspraken en de strategische initiatieven.

Sectorplanmiddelen

Het ministerie van OCW verstrekte in de loop van 2019 sectorplanmiddelen voor versterking van het wetenschappelijk onderzoek. Deze middelen werden toegevoegd aan de lump sum van iedere universiteit en zijn gekoppeld aan inhoudelijke sectorplannen en concrete begrotingen van de universiteiten. In goed overleg met het ministerie van OCW was, mede vanuit

het perspectief van matching van kosten en opbrengsten, een verwerking van deze bedragen beoogd op de balans in de jaarrekening 2019. Recent oordeelde de Commissie Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving dat een dergelijke verwerking niet mogelijk is op basis van de huidige regelgeving. Door toepassing van deze regels ontstaat voor de Open Universiteit onbedoeld een vertekend financieel beeld ter grootte van M€ 0,25. In totaliteit bedroeg de vrijval bij de 14 Nederlandse universiteiten in 2019 M€ 52,3. Tegenover deze vrijval van middelen in 2019 staan even zo grote tekorten in latere jaren. De Commissie Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving concludeerde dat het wenselijk is de regels jaarverslaggeving hiervoor aan te passen om te voorkomen dat in komende jaren wederom sprake zal zijn van een vertekening van het financiële beeld. Het ministerie van OCW zal hiertoe het initiatief nemen en hierover overleg voeren met de accountants en de universiteiten.

Samenstelling resultaat 2019

Bedragen maal € 1.000

omschrijving	realisatie 2019	prognose 2019	begroting 2019	realisatie 2018
operationeel resultaat	1.882	1.317	95	2.474
onderuitputting toegekende middelen (bestemmingsreserve gevormd)				
sectormiddelen RW	258	0	0	0
kwaliteitsafspraken 2019	174	0	0	0
strategische initiatieven	761	700	0	0
transitiekosten 2019	212	0	0	760
	1.405	700	0	760
mutatie voorzieningen				
wachtgeldvergoeding/transitievergoeding	454	-/- 621	0	-/- 1.089
reorganisatievoorziening	105	0	0	768
eigen risico WAO/jubilea	335	-/- 95	-/- 95	-/- 930
	894	-/- 716	-/- 95	-/- 1.251
bijzondere/incidentele mutaties				
niet opgenomen verlof	-/- 15	PM	0	142
voorziening voorraad/prijs- en hoeveelheidsverschil	211	PM	0	174
componentenmethode groot onderhoud	-/- 748	0	0	0
dubieuze debiteuren	-/- 169	PM	0	-/- 65
baten/lasten mutatie	383	-/- 154	0	-/- 360
	-/- 337	-/- 154	0	-/- 109
netto resultaat geconsolideerd	3.844	1.147	0	1.874

De baten overstijgen de begroting met circa € 1,5 miljoen. De lasten daarentegen zijn beduidend achtergebleven op de begroting met € 2,4 miljoen. Uiteindelijk kwam het resultaat over 2019 € 3,8 miljoen gunstiger uit dan begroot. De hogere baten van ruim € 1,5 miljoen zijn verdeeld over de rijksbijdrage (€ 0,9 miljoen), overige overheidsbijdragen (€ 0,1 miljoen), cursusgelden (-/- € 0,8 miljoen), werken in opdracht van derden (€ 0,9 miljoen) en overige baten (€ 0,4 miljoen). De belangrijkste redenen voor ontwikkeling van de baten in 2019 ten opzichte van de begroting staan in onderstaande tabel.

omschrijving	toelichting
rijksbijdrage	Hogere referentieraming OCW. De relatief laat in het jaar beschikbaar gekomen sectormiddelen Rechtsgeleerdheid.
cursusgelden	Niet behalen van de beoogde groei.
baten werk in opdracht van derden	Baten zijn te voorzichtig begroot.

De lagere lasten van € 2,4 miljoen zijn verdeeld over de personele lasten (-/- € 1,4 miljoen), afschrijvingen (+/+ € 0,6 miljoen) huisvestingslasten (-/- € 0,1 miljoen) en overige lasten (-/- € 1,6 miljoen). De belangrijkste redenen voor de ontwikkeling van de lasten in 2019 staan in onderstaande tabel.

omschrijving	toelichting
personele lasten	Vertraagde invulling van vacatures. Elimineren voorziening transitievergoeding en afloop tijdelijke contracten WW/BW.
overige lasten	Onderbesteding van de middelen toegekend voor kwaliteitsafspraken en strategische initiatieven.

Een uitgebreide toelichting op de afwijkingen tussen de realisatie en de begroting staat in de jaarrekening.

Ontwikkeling kengetallen

De verbetering van het resultaat 2019 heeft een gunstig effect op de financiële ratio's van de Open Universiteit. De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) steeg hierdoor van 39% ultimo 2018 naar circa 45% eind 2019.

kengetal	2019	2018
solvabiliteit I (eigen vermogen/balanstotaal)	45%	39%
solvabiliteit II (eigen vermogen en voorzieningen/balanstotaal)	56%	56%
current ratio (vlottende activa/vlottende passiva)	1,68	1,60
rentabiliteit (resultaat/totale baten + rentebaten)	5,4%	2,8%
% personele lasten van de totale lasten	74,8%	74,4%
% rijksbijdrage van de totale baten	68,7%	67,3%

Financiële instrumenten, marktrisico's en risicobeheersing

De Open Universiteit was ook in 2019 voornamelijk actief in Nederland en liep geen significante valutarisico's. Er werd in het verslagjaar niet belegd in effecten, waardoor de instelling geen prijsrisico's liep. De instelling loopt een renterisico over rentedragende vorderingen (liquide middelen). Het renteresultaat werd in overleg met de huisbankier geoptimaliseerd. Door spreiding van banktegoeden waren de risico's in 2019 beperkt en voorkwam de instelling dat een negatieve creditrente in rekening zou worden gebracht. De Open Universiteit had in het verslagjaar geen vastrentende vorderingen of financiële derivaten. Er werd in 2019 geen gebruik gemaakt van bancaire kredietfaciliteiten.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kort-lopende vorderingen en schulden en dergelijke benadert de boekwaarde daarvan.

Financiële analyse

Risicoparagraaf

In het Instellingsplan 2018-2022 staan de doelstellingen van de Open Universiteit voor die jaren. In het kader van risicomanagement brengt de instelling periodiek in kaart welke risico's realisatie van haar doelstellingen kunnen belemmeren. Waar nodig zijn of worden beheersmaatregelen getroffen om deze risico's te mitigeren. Centraal daarbij staat een evenwichtige balans tussen de impact van onderkende risico's en getroffen beheersmaatregelen. Binnen de Open Universiteit is vooralsnog geen sprake van een verbijzonderd risicomanagementproces, met dien verstande dat risicomanagement onderdeel uitmaakt van de verantwoordelijkheid van de lijnmanagers, de decanen en de directeuren. Periodiek wordt een rapportage opgesteld en besproken met het management dat verantwoordelijk is voor operationele risico's. Op middellange termijn wil de Open Universiteit risicomanagement meer formaliseren en structureel verankeren in de reguliere planning en control cyclus. De informatievoorziening rond identificatie en monitoring van risico's is op dit moment nog te operationeel van aard. De aandacht is gericht op verdiepen en structureren van onderkende risico's. Op deze wijze kunnen risico's ook meer dan nu met elkaar in verband worden gebracht. In 2020 werkt de Open Universiteit verder aan betere inbedding, waarbij zij ernaar streeft dat het in 2021 integraal onderdeel is van de planning en control cyclus. Ook het Auditjaarplan wordt steeds meer geënt op risicoanalyses.

Het College van bestuur is verantwoordelijk voor de bewaking van het totale, integrale resultaat en het stellen van kaders waarin medewerkers en managers opereren. Hiertoe beschikt het College over verschillende instrumenten. Het gaat onder meer om het Instellingsplan 2018-2022, vertaling van strategische doelen in jaarplannen van eenheden en in afspraken met eenheden, het Bestuurs- en beheersreglement waarin de bevoegdheden zijn vastgelegd, de Regeling nevenwerkzaamheden die regels bevat voor openbaarmaking van nevenwerkzaamheden van medewerkers, ter voorkoming van potentiële belangenverstremming, de Integriteitscode, een begrotingscyclus die bestaat uit een kaderstelling, begrotingsplannen en een instellingsbegroting, een bottom-up gevoed stelsel van regelmatige rapportages aan het College van bestuur over financiële en niet-financiële feiten, inclusief op afgesproken tijdstippen een eindejaarsprognose, en periodiek bilateraal overleg tussen het College van bestuur en organisatieonderdelen.

De financiële positie van de Open Universiteit werd in 2019 verder verbeterd. De solvabiliteit (eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal) van de Open Universiteit bevond zich in het verslagjaar met circa 45% nog wel onder het gemiddelde van de andere Nederlandse universiteiten, dat ultimo 2018 circa 52% bedroeg. De risicopositie van de Open Universiteit is echter niet een-op-een vergelijkbaar met die van de andere universiteiten, mede door het ontbreken van omvangrijk vastgoed en daarmee gepaard gaande omvangrijke kosten en vastgoedrisico's. In het basis-scenario uit de meerjarenramingen groeit de solvabiliteit naar circa 49% in 2024. Hierbij is rekening gehouden met een meerjarige ruimte voor strategische initiatieven (exclusief kwaliteitsafspraken) van ruim € 1,7 miljoen op jaarbasis. Deze financiële ruimte is van groot belang voor realisatie van de ambitie die omschreven wordt in het Instellingsplan 2018-2022, hetgeen op zijn beurt weer van belang is voor een blijvend gezonde positie. In financiële zin gaat de Open Universiteit behoedzaam om met groeikansen en zij houdt waar mogelijk rekening met toekomstige risico's. Die betreffen bijvoorbeeld het risico van hoge lonen en onvolledige compensatie door het Rijk, en de effecten van het onderzoek van de Adviescommissie Bekostiging Hoger Onderwijs en Onderzoek; de Commissie-Van Rijn.

De ontwikkeling van opbrengsten, zowel de rijksbekostiging als de eigen onderwijsinkomsten, is in belangrijke mate bepalend voor handhaving en verbetering van de financiële positie. In 2020 start het ministerie van OCW een onderzoek naar de mate waarin het macrobudget voor hoger onderwijs toereikend is. Het ministerie van OCW doet dat naar aanleiding van de onderzoeksuitkomsten van bovengenoemde Commissie-Van Rijn, die gepubliceerd werden in mei 2019. Die commissie stelde een herverdeling van de bekostiging voor ten gunste van het bèta-onderwijs en dat heeft voor de Open Universiteit potentieel negatieve gevolgen voor de omvang van de rijksbekostiging. Teneinde deze gevolgen tegen te gaan of te beperken, spant de Open Universiteit zich maximaal in om haar bijzondere positie in het hoger onderwijs en haar kwetsbare financiële positie onder de aandacht te brengen van alle stakeholders binnen deze beleidsprocessen. Naast het doel de rijksbekostiging op het juiste niveau te brengen, zijn de inspanningen van de Open Universiteit gericht op vergroting van onderwijsinkomsten. Die stegen afgelopen jaren licht. De ambitie is een verdere groei realiseren van inkomsten uit bachelor- en masteronderwijs en ook uit overig onderwijs. Daartoe stellen decanen begin 2020 afzetplannen op. Ontwikkeling en monitoring van die afzetplannen en de daarin opgenomen acties zullen periodiek worden gemonitord als onderdeel van de reguliere planning en control cyclus.

Het oordeel over de kwaliteit van haar onderwijs en onderzoek is van grote betekenis voor de Open Universiteit. Van belang daarbij zijn de visitaties van opleidingen en onderzoek, die erop gericht zijn vast te stellen of voldaan wordt aan de vereiste wetenschappelijke kwalificaties en maatstaven. Accreditatie, zoals tot nu toe is gebeurd, is cruciaal en toont aan dat de Open Universiteit haar kwalificaties op orde heeft. Haar kwaliteitszorg is en wordt verder ingebed in de planning en control cyclus. In 2020 is de instellingstoets kwaliteitszorg voorzien. Uit die toets moet blijken of het kwaliteitszorgsysteem van de Open Universiteit adequaat functioneert. Werkdrukbeheersing heeft een gelijkwaardige prioriteit naast groei en kwaliteit. Een goed werkklimaat voor medewerkers is een must. Tijdens de herstructurering van de organisatie in 2019 werd nadrukkelijk aandacht besteed aan werkdruk. Gedurende de implementatie van de herstructurering zal werkdruk continue een punt van aandacht en toetsing zijn.

Aandachtspunten en risico's

In de sfeer van randvoorwaarden werd veel gerealiseerd en opgestart om geconstateerde risico's in 2018-2019 voor realisatie van doelen te verkleinen. Concrete maatregelen zijn het in de tijd eerder bespreken van doelen voor het volgende jaar en het, waar nodig, toestaan van het aangaan van verplichtingen voor vaststelling van de begroting, om vertraging bij de invulling te voorkomen. In 2020 worden implementatie en beoogde effecten gemonitord. Tevens brengt de Open Universiteit in 2020 opnieuw de strategische risico's in kaart.

Met ondersteuning van een externe partij werd in 2018 een risk-assessment georganiseerd van de aandachtspunten die van belang zijn voor realisatie van de strategische doelen die vermeld worden in het Instellingsplan 2018-2022. De Open Universiteit organiseerde samen met deze externe partij meerdere sessies, waaraan een brede samenstelling van het personeel deelnam. Het resultaat van het risk-assessment werd tijdens voorbereiding van de organisatieverandering besproken met het management. Hieronder staan de gesignaleerde aandachtspunten en risico's, en de maatregelen die inmiddels getroffen zijn.

Te beperkt onderwijsaanbod

De Open Universiteit heeft voor realisatie van de groei initiatieven genomen om het huidige aanbod structureel en planmatig te verbreden en te onderzoeken of verbreding buiten het huidige aanbod mogelijk is. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan nieuwe opleidingen op het gebied van gezondheidswetenschappen en 'artificial intelligence', en aan nieuwe

afstudeerrichtingen. Daarnaast gaat de Open Universiteit zich meer richten op contractonderwijs dat vanaf 1 januari 2020 onder verantwoordelijkheid van het Centrum voor postinitieel onderwijs (CPO) wordt aangeboden.

Te weinig executiekracht

De executieve kracht wordt vergroot door organisatieaanpassingen met betrekking tot de facultaire structuur, het multidisciplinaire onderzoek en de ondersteunende diensten. Hierbij komen ook aspecten aan de orde van inrichting van de hoofdprocessen, leiderschapstijlen, competentieontwikkeling, strategisch personeelsbeleid en beheersing van de werkdruk.

Nieuwe centra komen niet van de grond

Om de werkdruk in faculteiten te verminderen en verspreid aanwezige expertise te bundelen, realiseerde de Open Universiteit in 2019 in programmavorm een centrum voor postinitieel onderwijs en een expertise-, productie- en innovatiecentrum. Inmiddels zijn de programma's vertaald naar organisatieonderdelen, te weten het Expertisecentrum onderwijs en het CPO.

Kwaliteit van onderwijs en onderzoek lijden onder druk om te groeien, onderzoek lijdt onder accent op groei van onderwijs, tweede en derde geldstroom (onderzoek) drogen op

Cruciaal voor de Open Universiteit is beoordeling van de kwaliteit van haar onderwijs en onderzoek. Kwaliteitszorg is daarom een prioriteit van de hoogste orde. Visitaties leverden succesvolle resultaten op. Studenten hadden afgelopen jaren hoge waardering voor het onderwijs van de Open Universiteit, blijkens de resultaten van de Nationale Studenten Enquête. De instellingstoets kwaliteitszorg, waaraan de Open Universiteit zou deelnemen in voorjaar 2020, is uitgesteld vanwege de coronacrisis. Het onderzoek krijgt een kwaliteitsimpuls, onder andere door versterking van het multidisciplinaire onderzoek, meer aandacht en middelen voor ondersteuning van onderzoek en het stimuleringsfonds onderzoek.

Beperkte financiële slagkracht

In de afgelopen jaren verbeterde de financiële positie van de Open Universiteit. Maar afgezet tegen de behoefte aan investeringen voor continue onderwijsinnovatie blijft de financiële positie kwetsbaar. Met name groei moet zorgen voor meer financiële armslag en slagkracht. Hiervoor is binnen een behoedzaam begrotingsbeleid jaarlijks ruimte voor ondersteuning van groei-initiatieven. Zoals hierboven al vermeld, heeft de Open Universiteit invulling gegeven aan randvoorwaarden voor realisatie van haar groeiambitie. Dat deed zij onder andere door strikte organisatorische scheiding van de verantwoordelijkheid voor bacheloronderwijs,

masteronderwijs en contractonderwijs, verdere professionalisering van de ondersteuning en creëren van financiële ruimte voor nieuwe initiatieven.

Onvoldoende vermogen IT als strategische factor op te bouwen

De Open Universiteit heeft gewerkt aan verbetering van IT als strategische factor door oprichting van het Expertisecentrum onderwijs, centraler en zichtbaarder positioneren van IT en structureel beschikbaar stellen van budgetruimte voor planmatige verbetering. Continue verbetering en innovatie van activerend online-onderwijs is alleen mogelijk als IT dat kan faciliteren. Omdat de Open Universiteit online-onderwijs verzorgt, is IT-security van vitaal belang.

Werkkapitaal en financieringsbehoefte

Het werkkapitaal bedroeg ultimo 2019 € 13,4 miljoen (ultimo 2018 € 10,9 miljoen). In 2019 vonden geen externe financieringsactiviteiten plaats en werden ook geen middelen belegd in niet-direct opeisbare middelen. Ook komende jaren zullen in beginsel geen externe financieringsactiviteiten plaatsvinden. Inzake investeringen en verwachte toekomstige investeringen wordt aangesloten op het Meerjarig onderhoudsplan dat wordt opgesteld in samenwerking met een externe adviseur. Een nadere toelichting op het investeringsbeleid c.q. de activeringsgrenzen en afschrijvings-termijnen staat in de jaarrekening. De komende jaren worden geen majeure investeringen verwacht.

Treasury

Beleid, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Treasurystatuut, dat gebaseerd is op de Regeling beleggen, lenen en derivaten van het ministerie van OCW. Bij de Open Universiteit is financieel risicobeheer het primaire treasurydoel. Het secundaire doel is een goed renteresultaat. Dat leverde door de zeer lage rentestand vrijwel geen rendement op, maar door een alert dagelijks liquiditeitenbeheer was de score van de Open Universiteit in 2019 goed. De inspanningen blijven erop gericht geen negatieve rente te hoeven betalen. Daarom onderzoekt de instelling of het mogelijk is over te gaan op schatkistbankieren. De verwachting is, dat de Open Universiteit de geraamde investeringen komende jaren uit eigen middelen kan financieren. Derhalve hoeft de instelling geen bancaire kredieten af te sluiten. De Open Universiteit had in 2019 geen beleggingen en bijzondere risicoafdekking was niet nodig.

Aanwezigheid en werking interne risicobeheersings- en controlesystemen

De Open Universiteit heeft een risicobeheersings- en controlesysteem dat afgestemd is op de belangrijkste geïdentificeerde risico's. Daarbij houdt de instelling rekening met de bevindingen en aanbevelingen die staan in de managementletter van de externe accountant. Die wordt door het College van bestuur besproken met de externe accountant en de Raad van toezicht. Indien vereist, nodigt de Raad van toezicht de accountant uit voor toelichting en dialoog.

De geïdentificeerde risico's worden bijgehouden in een monitor riskmanagement en worden tweemaal per jaar besproken in het College van bestuur en het Universitair managementteam. Hantering van een monitor riskmanagement versterkt in de organisatie het draagvlak voor risicomanagement. Over de uitkomsten wordt gerapporteerd aan de Raad van toezicht.

Begroting 2020

In 2020 continueert de Open Universiteit uitvoering van het Instellingsplan 2018-2022. Voor uitvoering van dat plan wil de instelling over meer executiekracht beschikken en daarom werd in 2019 een organisatieaanpassing doorgevoerd. De (lijn)structuur van de nieuwe organisatie wordt gevormd door zes faculteiten, twee centra (Expertisecentrum onderwijs en Centrum voor postinitieel onderwijs), vier diensten (Finance en Control, IT en Facilities, Human resources, Juridische zaken en Inkoop, en Onderwijsdiensten) en twee afdelingen (Academische zaken en Bureau van de universiteit), aangestuurd door het College van bestuur. De begroting 2020 die door de Raad van toezicht werd goedgekeurd, heeft een negatief resultaat van € 0,5 miljoen. Met deze begroting realiseert de Open Universiteit implementatie van de organisatieaanpassing die in 2019 werd vastgesteld. Een investeringsruimte van € 2,5 miljoen blijft behouden voor uitvoering van de strategie, gericht op verbetering en uitbreiding van onderwijs en onderzoek, onderwijsinnovatie en op groei van het bachelor- en masteronderwijs, schakelonderwijs en postinitieel onderwijs. De collegegeldtarieven worden in 2020 niet verhoogd. Dat is het vierde jaar op rij, waardoor er sprake is van een reële daling van de collegegeldtarieven. De effecten van deze nul-indexatie vangt de Open Universiteit op binnen het totaal van de begroting 2020 en daarop volgende jaren. In 2020 onderzoekt een werkgroep of de tarievenstructuur van de Open Universiteit kan/ moet worden aangepast om de strategische doelen te bereiken.

Declaraties leden College van bestuur

In overeenstemming met de declaratieregeling CvB-leden Nederlandse universiteiten is onderstaand overzicht opgesteld.

Overzicht declaraties bestuurders verslagjaar 2019 (bedragen in euro's)

	mr. Arent van der Feltz	prof. dr. Theo Bastiaens
representatiekosten*	2.656	3.083
reiskosten binnenland	6.281	3.718
reiskosten buitenland	–	4.735
overige kosten	–	–
totaal	8.937	11.536

* Hieronder is opgenomen de vaste onkostenvergoeding van € 2.400 per jaar. Deze onkostenvergoeding wordt uitbetaald via het salaris.

Juridische structuur

De Open Universiteit is een publiekrechtelijke rechtspersoon, statutair gevestigd te Heerlen. De Open Universiteit heeft de volgende belangen in andere maatschappijen.

aandeel in geplaatst kapitaal	
OU Holding BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Diensten BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Deelnemingen BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV, Heerlen	100%
Lex BV, Heerlen	100%

Hoger Onderwijs Voor Ouderen Limburg

Met de financiële bijdrage van de Provincie Limburg kon Hoger Onderwijs Voor Ouderen (HOVO) Limburg in 2018 als zelfstandige stichting een doorstart maken. Afspraak tussen Provincie Limburg, Open Universiteit en HOVO Limburg is, dat op lange termijn gewerkt wordt aan een duurzame toekomst voor HOVO Limburg. Daarbij is vernieuwing een belangrijk uitgangspunt. De Open Universiteit ondersteunt HOVO Limburg bij onderwijsvernieuwing. Aansluiting bij een instelling voor hoger onderwijs is voor HOVO nodig in verband met borging van de onderwijskwaliteit. Er zijn en worden hierbij conform overheidsbeleid geen publieke middelen van de Open Universiteit ingezet. De Open Universiteit beraadt zich in 2020 erop of zij de samenwerking al dan niet continueert.

Neimed: Limburgs kenniscentrum demografische transitie

Naast Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht participeert de Open Universiteit in dit onafhankelijke sociaaleconomisch kenniscentrum. Door de krachten van vrijwel het gehele hoger onderwijs- en onderzoeksveld in Limburg te bundelen, beziet Neimed de kansen en uitdagingen van Limburg vanuit een multidisciplinair perspectief.

Continuïteitsparagraaf

Bij de totstandkoming van de gepresenteerde cijfers kon de Open Universiteit geen rekening houden met de financiële gevolgen van de uitbraak van het nieuwe coronavirus (COVID-19) in 2020. De impact van die uitbraak op de financiële positie is echter niet zodanig, dat de continuïteit van de instelling op korte en/of middellange termijn in gevaar komt.

Het positieve financiële resultaat in 2019 heeft een gunstig effect op de financiële ratio's van de Open Universiteit. Deze liggen duidelijk boven de signaalwaarden die het ministerie van OCW hanteert; zie de tabel op de volgende bladzijde.

indicator	kengetal 2019	kengetal 2018	signaleringswaarde ministerie van OCW
vermogensbeheer			
solvabiliteit I eigen vermogen/totaal vermogen (balanstotaal)	45%	39%	n.v.t.
solvabiliteit II eigen vermogen+voorzieningen totaal vermogen (balanstotaal)	56%	56%	<30%
budgetbeheer			
rentabiliteit resultaat/totale baten	0,06	0,03	drie jaar < 0,00
liquiditeit	1,68	1,60	< 0,50
weerstandvermogen eigen vermogen/totale baten	0,28	0,24	< 0,05
werkkapitaal vlottende activa - kort vreemd vermogen (vlottende passiva)	13,4 mio	10,9 mio	n.v.t.

Personele kengetallen in fte's

Opstelling van onderstaande tabel vond plaats op basis van de volgende veronderstellingen. De groei van het wetenschappelijk personeel gerelateerd aan ontwikkeling onderwijsafzet bedraagt 80% voor bachelor- en masteronderwijs en ander onderwijs. De groei van het ondersteunend personeel gerelateerd aan de ontwikkeling van onderwijsafzet bedraagt 60% voor bachelor- en masteronderwijs en ander onderwijs. De categorie management/directie blijft ongewijzigd. Hiermee wordt een zo goed mogelijke indicatie gegeven van toekomstige formatieve ontwikkelingen. Deze ontwikkeling zal vanzelfsprekend van jaar tot jaar geactualiseerd worden. Belangrijke voorwaarde is, dat de Open Universiteit in staat zal zijn op de gespannen arbeidsmarkt voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken.

De formatie nam licht toe van 562 fte's ultimo 2018 naar 564 fte's ultimo 2019. De komende jaren wordt een aanzienlijke groei van het aantal fte's verwacht, mede in relatie tot de groeiambitie die omschreven staat in het Instellingsplan 2018-2022 en de plannen voor verdere verbetering van de onderwijskwaliteit die opgenomen zijn in de kwaliteitsafspraken 2019-2024. Het accent van de formatiestijging ligt op wetenschappelijk personeel. Daarnaast zal er ook extra formatieve ruimte komen voor ondersteunend personeel, teneinde de voorziene groei te realiseren. In de prognose is voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden met toekomstige tweede- en derdegeldstroomprojecten.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
management/directie	16	16	16	16	16	16
wetenschappelijk personeel	301	301	310	321	334	347
ondersteunend personeel	247	259	278	287	297	309
totaal	564	586	604	624	647	672

Onderwijsdeelname in EC

Wat betreft de onderwijsdeelname in EC en de meerjarige ontwikkeling is uitgegaan van twee veronderstellingen: het bachelor- en masteronderwijs groeit jaarlijks met 8% in EC en ander onderwijs jaarlijks met 25% in omzet.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen	78.467	86.023	92.905	100.337	108.364	117.033
faculteit Management, Science & Technology	87.134	92.283	100.044	108.520	117.793	127.955
faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen	74.090	63.763	68.864	74.373	80.323	86.749
 totaal 	239.691	242.069	261.813	283.230	306.480	331.737

Staat van baten en lasten: meerjarige ontwikkeling

De meerjarenbegroting bevat een doorrekening van de begroting 2020. Wat betreft de onderwijsdeelname in EC en de meerjarige ontwikkeling is uitgegaan van twee veronderstellingen: het bachelor- en masteronderwijs groeit jaarlijks met 8% in EC en ander onderwijs jaarlijks met 25% in omzet. De groei van het wetenschappelijk personeel gerelateerd aan de ontwikkeling onderwijsafzet bedraagt 80% voor bachelor- en masteronderwijs en ander onderwijs. De groei van het ondersteunend personeel gerelateerd aan de ontwikkeling van onderwijsafzet bedraagt 60% voor bachelor- en masteronderwijs en ander onderwijs. Een nadere toelichting inzake de groei van de onderwijsdeelname en de fte-ontwikkeling is opgenomen in de voorgaande paragrafen.

Voor wat betreft onderzoek en ontwikkeling – baten werk in opdracht van derden – is het uitgangspunt van de meerjarenbegroting deze opbrengsten in 2024 terug te brengen naar het niveau van de jaarrekening 2019. In de meerjarenbegroting is ervan uitgegaan dat er geen externe financieringsbehoefte is. Zie hiervoor ook hetgeen onderstaand is opgenomen in de paragraaf Financieringsstructuur.

Hoewel bovenstaande uitgangspunten alles bijeen een realistisch-ambitieuze en voldoende behoedzaam financieel beeld schetsen, zijn er vanzelfsprekend zaken die voor afwijkingen in het meerjarig beeld kunnen zorgen. Verwezen wordt hiervoor naar hetgeen is opgenomen in de paragraaf Aandachtspunten en risico's.

Bedragen maal € 1.000

	jaarrekening 2018 (geconsolideerd)	jaarrekening 2019 (geconsolideerd)	2020	2021	2022	2023	2024
rijksbijdrage OCW	45.529	49.255	51.107	52.048	52.933	53.300	53.722
overige overheidsbijdragen en -subsidies	26	81	62	0	0	0	0
cursus-, les-, en examengelden	16.787	17.418	18.540	20.476	22.635	25.078	27.773
baten werk in opdracht van derden	4.116	3.495	2.365	2.518	2.682	2.950	3.245
overige baten	1.215	1.416	849	1.110	1.110	1.110	1.110
 totaal baten 	67.673	71.665	72.923	76.152	79.360	82.438	85.850
personele lasten	48.959	50.732	54.582	56.349	58.348	60.873	63.556
afschrijvingen	1.917	2.570	1.839	1.937	1.967	2.099	1.914
huysvestingslasten	2.593	2.155	2.461	2.255	2.255	2.255	2.255
overige lasten	12.332	12.365	14.541	15.406	16.035	16.613	17.303
 totaal lasten 	65.801	67.822	73.423	75.947	78.605	81.840	85.028
saldo baten en lasten	1.872	3.843	-/ 500	205	755	598	822
financiële baten en lasten	2	1	0	0	0	0	0
 resultaat 	1.874	3.844	-/ 500	205	755	598	822

Balans: meerjarige ontwikkeling

Bedragen maal € 1.000

	jaarrekening 2018 (geconsolideerd)	jaarrekening 2019 (geconsolideerd)	2020	2021	2022	2023	2024
immateriële vaste activa	449	489	386	363	580	449	318
materiële vaste activa	11.486	10.583	10.305	9.914	9.592	9.496	8.818
totaal vaste activa	11.935	11.072	10.691	10.277	10.172	9.945	9.136
voorraden	896	816	816	816	816	816	816
vorderingen	5.783	5.846	5.846	5.846	5.846	5.846	5.846
liquide middelen	22.479	26.210	25.536	25.762	26.369	27.030	28.554
totaal vlottende activa	29.158	32.872	32.198	32.424	33.031	33.692	35.216
totaal activa	41.093	43.944	42.889	42.701	43.203	43.637	44.352
algemene reserve (publiek)	15.757	18.866	19.771	19.976	20.732	21.329	22.151
algemene reserve (privaat)	-398	-398	-398	-398	-398	-398	-398
bestemmingsreserve Sector- middelen RW	0	258	0	0	0	0	0
bestemmingsreserve kwaliteitsafspraken	0	174	0	0	0	0	0
bestemmingsreserve strategische initiatieven	0	761	0	0	0	0	0
bestemmingsreserve transitie 2019	670	212	0	0	0	0	0
eigen vermogen	16.029	19.873	19.373	19.578	20.334	20.931	21.753
voorzieningen	6.821	4.558	4.080	3.749	3.495	3.332	3.225
langlopende schulden	0	0	0	0	0	0	0
crediteuren	3.172	4.159	4.159	4.159	4.159	4.159	4.159
belastingen en sociale premies	3.074	3.178	3.178	3.178	3.178	3.178	3.178
voorstuit ontvangen cursus- en lesgelden	6.400	6.225	6.225	6.225	6.225	6.225	6.225
voorstuit gefactureerde en ontvangen termijnen onderhanden werk	1.719	2.208	2.208	2.208	2.208	2.208	2.208
OCW/EZ	153	136	62	0	0	0	0
overige schulden en overlopende passiva	3.725	3.607	3.604	3.604	3.604	3.604	3.604
totaal kortlopende schulden	18.243	19.513	19.436	19.374	19.374	19.374	19.374
totaal passiva	41.093	43.944	42.889	42.701	43.203	43.637	44.352

Solvabiliteit: meerjarige ontwikkeling

	jaarrekening 2018 (geconsolideerd)	jaarrekening 2019 (geconsolideerd)	2020	2021	2022	2023	2024
	39%	45%	45%	46%	47%	48%	49%

Eigen vermogen

Ultimo 2019 bedroeg het eigen vermogen € 19,9 miljoen. Verwacht wordt, dat het eigen vermogen de komende jaren toeneemt door de positieve resultaten die in de jaren 2021-2024 worden voorzien. Ultimo 2024 verwacht de Open Universiteit een eigen vermogen van € 21,8 miljoen.

Financieringsstructuur

Op basis van de meerjarenbegroting blijkt, dat er geen externe financieringsbehoefte is. De cijfers tot en met 2024 zijn op basis van de huidige inzichten zo goed mogelijk begroot. In de Risicoparagraaf in dit hoofdstuk staat informatie over financiële en andere risico's die de Open Universiteit nadrukkelijk monitort. Waar nodig leidt dit tot tussentijdse bijstellingen van het beleid.

Solvabiliteit

De solvabiliteit I, gedefinieerd als eigen vermogen/ balanstotaal, nam door het resultaat 2019 toe en bedroeg ultimo 2019 45% (2018: 39%). De verwachting is, dat de solvabiliteit de komende jaren verder zal stijgen tot 49% in 2024. Als de voorzieningen worden meegerekend (solvabiliteit II), dan is dit verhoudingspercentage ultimo 2019 56% en daarmee gelijk aan voorgaand jaar. De verwachting is, dat de solvabiliteit II eveneens zal stijgen, zij het minder hard dan solvabiliteit I, namelijk tot 57% in 2024.

Liquiditeit

De Open Universiteit volgt de liquiditeit nauwgezet door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Er vindt ook regelmatig overleg plaats met de huisbankier en de Open Universiteit wint op gezette tijden treasury-advies in. De liquiditeitspositie van de Open Universiteit was ultimo 2019 adequaat. Het banksaldo bedroeg ultimo 2019 € 26,2 miljoen (ultimo 2018: € 22,5 miljoen). De current ratio bedroeg 1,68 ultimo 2019, ten opzichte van 1,60 een jaar eerder.

Voorzieningen

In 2019 daalde de post Voorzieningen per saldo met € 2,3 miljoen. Dat is een saldo van dotaties (afgerond € 0,4 miljoen), vrijval (afgerond € 1,4 miljoen) en onttrekkingen (afgerond € 1,4 miljoen). De belangrijkste redenen voor deze ontwikkeling zijn: het op basis van de voorschriften in de Wet arbeidsmarkt in balans niet meer verantwoord van een voorziening

Bedragen maal € 1.000

personeelsvoorzieningen	transitie	WW/BW	reorganisatie [2011-2013/ faculteit MST]	eigen risico WAO/WIA	jubiläum- uitkeringen	totaal
stand per 1 januari 2019	434	2.012	2.262	1.054	1.059	6.821
mutaties:						
dotatie	0	222	36	222	0	480
vrijval	(225)	(467)	(160)	(529)	(46)	(1.427)
onttrekkingen	(209)	(498)	(524)	(90)	(53)	(1.374)
rente mutatie	0	16	24	18	0	58
stand per 31 december 2019	0	1.285	1.636	675	961	4.558

voor transitievergoedingen in de jaarrekening 2019, het niet meer opnemen van een voorziening voor afloop van tijdelijke contracten WW/BW, het laten vrijvallen van een in de WAO/WIA-voorziening opgenomen verplichting doordat aan de betreffende persoon een IVA is toegekend en het laten vrijvallen van in voorgaande boekjaren opgenomen verwachte verplichtingen in de Reorganisatievoorziening door beperkte onttrekking. Nadere uitleg over het verloop van de onderscheiden onderdelen van de post Voorzieningen staat in de jaarrekening. Het verloop van de voorzieningen staat in onderstaande tabel.

Huisvestingslasten

In de huisvestingslasten waren in het verslagjaar inbegrepen uitgaven voor onderhoud volgens het Meerjarenonderhoudsplan. De gebouwen van de hoofdvestiging in Heerlen zijn eigendom van de Open Universiteit. Naast de hoofdvestiging had de Open Universiteit in 2019 verspreid over het land tien studiecetra. Die werden gehuurd, met uitzondering van studiecetrum Parkstad Limburg. De huisvestingslasten waren in 2019 circa € 0,4 miljoen hoger dan in 2018, met name door sluiting van vier studiecetra. In 2020 beraadt de Open Universiteit zich op haar huisvestingssituatie.

INFRASTRUCTUUR

Huisvesting

Vanaf januari 2019 is studiecentrum Leeuwarden gevestigd in Tresoar, het Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum. Studiecentrum Groningen verhuist in januari 2020 naar kantoorgebouw Martini Staete. Daardoor realiseert de Open Universiteit jaarlijks een aanzienlijke kostenbesparing.

In 2019 besloot de Open Universiteit gebouw Athabasca op de campus in Heerlen weer voor eigen gebruik gereed te maken. In dat gebouw worden gehuisvest het Expertisecentrum onderwijs, het Centrum voor postinitieel onderwijs en de dienst Human resources, juridische zaken en inkoop. Daarnaast komen er werkplekken voor promovendi om interdisciplinaire samenwerking te faciliteren. In 2020 buigt de Open Universiteit zich over ontwikkeling van de campus in Heerlen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om huisvesting van medewerkers van de nieuwe opleiding Gezondheidswetenschappen en mogelijk ook van een nieuwe opleiding Artificial Intelligence, en leegstand van gebouw Madrid. De verdere ontwikkeling van de campus wordt in 2020 nader onderzocht.

Duurzaamheid: energiebesparing en CO2-reductie

De Open Universiteit werkt mee aan energiebesparing en CO2-reductie. Dat doet zij in het kader van het convenant Meerjarenaafspraken Energie efficiëntie (MJA3/MEE) en het Energieakkoord. De instelling werkte in 2019 aan energiebesparing, energiemanagement, een Energie-efficiëntieplan en monitoring van de resultaten. In het kader van het Energie-efficiëntieplan kwam er in 2019 energiezuinige LED verlichting in gebouw Pretoria. Vanwege de klimaatverandering is het overheidsbeleid erop gericht dat overheidsgebouwen in 2030 49% minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990. Tevens streeft de overheid ernaar dat haar gebouwen in 2030 geen gas meer gebruiken. De Open Universiteit zal daarvoor komende jaren een 'routekaart' ontwikkelen. Als de Open Universiteit (Europese) aanbestedingen doet, worden afhankelijk van de productgroep duurzaamheidscriteria toegepast.

Informatie- en communicatietechnologie

In 2019 werd de digitale leeromgeving yOUlearn op verschillende vlakken verder doorontwikkeld. Ter ondersteuning van het onderwijsmodel is onder meer een functionaliteit ontwikkeld voor gepersonaliseerde planningen in variabele cursussen en monitoring van zelftoetsen. Vanuit strategisch perspectief startte de Open Universiteit met opbouw van een data-infrastructuur als basis voor 'learning analytics'. De innovatieve ambitie kreeg vorm in een functionaliteit voor gespreid leren, zodat de instelling voor studenten persoonlijke oefenschema's kan genereren.

Ook andere systemen werden in 2019 verbeterd en vernieuwd. Het gaat onder meer om de volgende werkzaamheden. Het identitymanagementsysteem werd geüpgraded, waardoor ook een aantal verbeteringen van de selfservice werd gerealiseerd. Diverse systemen werden weer gekoppeld en voorzien van Single Sign-On. Nieuwe diensten stelde de Open Universiteit beschikbaar via SurfConext. Verder kwam voor studenten de mogelijkheid beschikbaar zich voor twee schriftelijke tentamens op één dag aan te melden. Daarnaast werd heraanmelding voor een cursus vanuit het studiepad in mijnOU mogelijk gemaakt. In de logistieke systemen bracht de Open Universiteit verbeteringen aan, waardoor online-aanmelding mogelijk werd voor opleidingen en programma's waarvoor men zich voorheen niet online kon aanmelden. Het betreft onder meer focusprogramma's en schakelprogramma's. Voor studenten en studieadviseurs kwam de functionaliteit 'studieplan' beschikbaar. Verder realiseerde de instelling een koppeling tussen het onderzoekinformatiesysteem Pure en de profieldienst, en de interfaces met Pure werden verbeterd. Ook de koppeling tussen SPIL en Exact werd verbeterd. De platformen mijnOU student (mijn.ou.nl) en mijnOU medewerker (medewerker.ou.nl) werden samengevoegd in mijn.ou.nl en geüpgraded. Daarmee bereidde de Open Universiteit zich ook voor op migratie van intranet naar mijnOU. Verder implementeerde de instelling een koppeling met reprodienst Canon en diverse datasets voor managementrapportages binnen QlikView. Binnen het Studieresultatenstelsel werden het proces en de uitvoerregels van de

jaarovergang verbeterd, waardoor minder handmatig werk nodig is. In samenwerking met de Dienst Uitvoering Onderwijs en Studielink werd de tweede fase van collegegeldhalvering afgerond en opgeleverd. Voor diverse medewerkers stelde de Open Universiteit eHerkenning in, zodat zij namens de instelling kunnen inloggen bij diverse instanties. Op basis van SurfSecureID effectueerde de Open Universiteit een dienst voor twee-factor-authenticatie, die nu verder wordt uitgerold voor medewerkers. KANA, het systeem voor 'customer relationship management' van Service en informatie, werd voorzien van een upgrade. Binnen de systemen kwam de mogelijkheid beschikbaar cijfers met decimalen toe te kennen. Bovendien scherpte de Open Universiteit diverse beveiligingsmaatregelen verder aan, onder andere als gevolg van het jaarlijkse beveiligingsassessment voor de DigiD-koppeling.

Cyber security is opgenomen in de planning en control-kalender die door het College van bestuur is vastgesteld en wordt in het managementoverleg met het College van bestuur besproken. Verder wordt de Raad van toezicht geïnformeerd over de status van cyber security binnen de Open Universiteit. De Open Universiteit implementeerde in het kader van cyber security preventieve maatregelen. Daarnaast vindt er continue verbetering plaats van de maatregelen en de uitvoering middels een audit in het kader van het gebruik van DigiD, opgesteld op basis van het normenkader in de ICT-beveiligingsrichtlijnen voor webapplicaties van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). In het kader van de controle van de jaarrekening neemt de externe accountant kennis van de algemene beheersmaatregelen in de IT-omgeving en rapporteert hierover in de managementletter. Een externe adviseur voerde een 'health' check uit, waaruit blijkt dat enkele punten nog verbeterd moeten worden. De maatregelen worden in de loop van 2020 verder geïmplementeerd. Alle organisaties die DigiD gebruiken, dus ook de Open Universiteit, moeten voldoen aan een beveiligingsnorm. Via een ICT-beveiligingsassessment moet dit elk jaar getoetst worden, de zogenoemde DigiD audit. De Open Universiteit voldeed in 2019 wederom aan de norm v2.0 die gebaseerd is op de ICT beveiligingsrichtlijnen voor webapplicaties. De Open Universiteit hanteert deze strenge richtlijnen ook voor alle andere applicaties in eigen beheer.

Er werd een start gemaakt met het verplicht stellen van twee-factor-authenticatie (2FA) voor alle medewerkers van de Open Universiteit en externen die toegang moeten krijgen tot systemen met bedrijfskritische informatie. Beheerders en redacteurs beschikken reeds over 2FA. De grootschalige uitrol van 2FA voor het gebruik van het Virtual Private Network (VPN) wordt in Q2 2020 afgerond.

HELDERHEID EN GOVERNANCE

Notitie Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs

De richtlijnen werden ook in 2019 stringent toegepast bij zowel de publieke verantwoording als bij het interne toezicht van de Open Universiteit.

Thema 1 Uitbesteding

De Open Universiteit besteedde in 2019 geen delen van geregistreerde opleidingen uit aan private organisaties die niet door de overheid bekostigd worden.

Thema 2 Investeren van publieke middelen in private activiteiten

De Open Universiteit investeerde in het verslagjaar € 1k in private activiteiten van haar deelnemingen. In het kader van de splitsing publiek/privaat werd eind 2009 een holdingstructuur opgezet om private activiteiten separaat te financieren. Daar wordt momenteel geen gebruik van gemaakt. Er is geen rijksbijdrage aangewend die geen directe relatie heeft met de kernactiviteiten onderwijs, onderzoek en kennisoverdracht. Er wordt altijd rekening gehouden met een aantoonbare meerwaarde waarbij de proportionele inzet in een redelijke verhouding staat tot de beoogde meerwaarde en er is door gebruik te maken van een integrale kostprijs geen sprake van financiering met publieke middelen en/of oneerlijke concurrentie. Bijgevolg is er geen sprake van ratio of risico's inzake publieke-private arrangementen.

Thema 3 Het verlenen van vrijstellingen

Verlenen van vrijstellingen is een taak die bij wet belegd is bij de examencommissie. De Open Universiteit had tot 1 september 2019 drie Commissies voor de examens; één per faculteit. Per 1 september 2019 is het aantal commissies teruggebracht van drie naar één. Een Commissie voor de examens is bevoegd vrijstelling te verlenen op grond van artikel 7.12 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in combinatie met artikel 7.13 van diezelfde wet en de Onderwijs- en examenregelingen van de Open Universiteit. De Commissie voor de examens doet dat op twee gronden. Ten eerste: elders gevolgd hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs (voor de bachelor) c.q. wetenschappelijk onderwijs (voor de master) dat naar het oordeel van de commissie naar inhoud, omvang en niveau in voldoende mate overeenstemt met het vrij te stellen deel van de opleiding van

de Open Universiteit en dat de student daardoor reeds in gelijke of hoge mate een bewijs van bekwaamheid heeft geleverd. Ten tweede: buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden die naar het oordeel van de commissie naar inhoud, omvang en niveau voldoende overeenstemmen met het vrij te stellen deel van de opleiding. De Commissie voor de examens kan binnen de opleidingen vrijstelling verlenen voor het afleggen van een of meer tentamens, met dien verstande dat de student altijd minimaal 25% van het aantal studiepunten bij de Open Universiteit moet behalen. Een bachelor- of mastergetuigschrift kan alleen verleend worden als de student aan deze verplichting voldaan heeft.

Thema 4 Bekostiging van buitenlandse studenten

De Open Universiteit kende ook in 2019 studentgebonden bekostiging voor wat betreft inschrijvingen. Daarbij werden de wettelijke regels over bekostiging toegepast. Hierop werd accountantscontrole toegepast. Voor bekostiging van graden zijn de algemeen geldende wettelijke voorschriften van toepassing.

Thema 5 Collegegeld niet betaald door student zelf

De Open Universiteit heeft hiervoor geen voorzieningen, behalve een wettelijk opgelegde regeling, waardoor minder draagkrachtige studenten een tegemoetkoming in de studiekosten kunnen krijgen.

Thema 8 Bekostiging van maatwerktrajecten

De Open Universiteit organiseerde in 2019 geen maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties voor zover het regulier bekostigde studenten betreft.

De thema's 6, 7 en 9 zijn niet van toepassing op de Open Universiteit.

Regeling beleggen, lenen en derivaten

De Open Universiteit trok in 2019 geen externe middelen aan, of zette deze uit, welke niet voldoen aan de Regeling beleggen, lenen en derivaten. De vrijgekomen middelen uit operationele kasstromen worden als direct opneembare tegoeden beheerd. Van de rekening courant-faciliteiten werd in 2019 geen gebruik gemaakt. Het streven is nieuwe investeringen en/of uitbreidingen van activa uit eigen middelen te financieren. 'Overtollige' liquide middelen worden weggezet om

het rendement te optimaliseren binnen aangegeven risico's. In het Treasurystatuut van de Open Universiteit staan de richtlijnen en kaders voor uitvoering van haar treasury-activiteiten. De Open Universiteit heeft geen beleggingsportefeuille.

Governance

De Open Universiteit onderschrijft de Code Goed Bestuur van de VSNU. Uit de jaarlijkse monitor naleving Code Goed Bestuur blijkt dat de Open Universiteit de code naleeft; er zijn geen afwijkingen. De ontwikkelingen op het gebied van governance staan beschreven in het hoofdstuk Financiën onder Risicoparagraaf. Het College van bestuur vindt horizontale verantwoording van groot belang. Die verantwoording krijgt inhoud door overleg met intern toezicht (bijvoorbeeld de interne auditor), studenten (in formele zin via de Studentenraad, maar ook in Opleidingscommissies) en horizontale overlegorganen zoals de Universitaire commissie onderwijs en het Bedrijfsvoeringsoverleg. In de horizontale dialoog met direct belanghebbenden komt onder andere de onderwijskwaliteitsverbetering tot stand.

Besluiten experimenten

De Open Universiteit neemt geen deel aan het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, het Besluit experiment vraagfinanciering hoger onderwijs en het Besluit experiment promotieonderwijs.

Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Het personeelsbeleid van de Open Universiteit is erop gericht zoveel mogelijk te voorkomen dat medewerkers aanspraak moeten maken op een ontslaguitkering. Voor medewerkers die in verband met reorganisaties of als gevolg van het aflopen van een tijdelijk dienstverband zijn ontslagen, investeert de Open Universiteit in begeleiding bij het vinden van een nieuwe werkkring. Daarbij maakt de Open Universiteit onder meer gebruik van outplacementbureaus en van de faciliteiten die netwerkorganisaties bieden.

Afhandeling klachten van studenten

In onderstaande tabel staat hoeveel verzoeken, klachten, bezwaren, geschillen en beroepen in totaal binnenkwamen en werden afgehandeld.

	2019	2018
ingediend	578	587
afgehandeld	477	483

DE OPEN UNIVERSITEIT IN CIJFERS

Onderwijs/studenten	2019	2018
Ingeschreven Nederlandse en Vlaamse studenten (op 31 december)	15.011	14.463
Instroom nieuwe Nederlandse en Vlaamse studenten	4.090	4.518
Diploma's (getuigschriften in wettelijke zin)	236 diploma's bachelor-opleidingen 731 diploma's masteropleidingen	188 diploma's bachelor-opleidingen 837 diploma's masteropleidingen
Studentoordeel over de opleiding in het algemeen (op basis van de Nationale Studenten Enquête)	84,7% geeft een score van 4 of 5	82% geeft een score van 4 of 5
Afgelegde tentamens	35.616	36.666
Keren dat studenten voor een tentamen slaagden	20.707	21.948
Onderwijsdeelname	239.691 EC	233.416 EC
Gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student	9,44 EC	9,16 EC
Cursusuitval	35%	36%

Onderzoek	2019	2018
Promoties	22	24
Wetenschappelijke publicaties/totaal	544	609
'Peer reviewed open access'-publicaties	33%	35%
Vakpublicaties	93	93
Congresbijdragen en overige presentaties	397	429

Personeel	2019	2018
Wetenschappelijk personeel	305 fte's	300 fte's
Ondersteunend beheerspersoneel	259 fte's	262 fte's
Totaal	564 fte's	562 fte's

Financiële kerncijfers	2019	2018
Eigen vermogen	€ 19,9 miljoen	€ 16 miljoen
Exploitatieresultaat	€ 3,8 miljoen	€ 1,9 miljoen
Solvabiliteit	45%	39%

BIJLAGE

Medezeggenschap en kwaliteitsafspraken

De kwaliteitsafspraken vormden in 2019 een groot en belangrijk dossier voor de Gezamenlijke Vergadering (GV) van Ondernemingsraad en Studentenraad.

In het verslagjaar werden de afspraken voor het eerst uitgevoerd. De GV participeerde in twee overlegorganen aangaande de kwaliteitsafspraken, te weten de stuurgroep yOUpractice en het overleg kwaliteitsafspraken. De GV kon haar functie echter niet goed uitvoeren en uitte al in maart 2019 haar zorgen over de manier waarop de medezeggenschap betrokken werd bij uitvoering van de kwaliteitsafspraken. Ook de achterstand in het besteden van middelen bleef een zorgpunt voor de GV.

Na overleg tussen het College van bestuur en de GV werden afspraken gemaakt over betrokkenheid van de medezeggenschap en verdeling van taken tussen de stuurgroep yOUpractice en het overleg kwaliteitsafspraken. In eerste instantie stemde de GV niet in met de plannen die het College van bestuur voor 2020 voorstelde. De GV was van mening dat de projectvoorstellen verbeterd moesten worden en kon er niet mee akkoord gaan dat minder middelen beschikbaar waren dan nodig om de projecten uit te voeren. Na verbetering van de projectvoorstellen, aanpassingen van de financieringsgrondslag (er werden voldoende middelen vrijgemaakt voor alle projecten) en nader overleg wordt in januari 2020 wel instemming verleend. Ook hebben GV en College van bestuur afgesproken dat het proces in 2020 wordt verbeterd en dat op papier wordt gezet hoe de kwaliteitsafspraken worden gemonitord, hoe projecten tot stand komen en hoe de GV tot instemming kan komen. Onderdeel van deze procesbeschrijving is onder andere een beschrijving van de taken van de stuurgroep en het overleg kwaliteitsafspraken.

JAAARREKENING 2019

Jaarrekening 2019
Open Universiteit
Nummer Bevoegd gezag 30720
Brinnummer 22NC

INHOUDSOPGAVE

Jaarrekening 2019

Geconsolideerde jaarrekening

- 70 Geconsolideerde balans per 31 december 2019
- 71 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019
- 76 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019
- 93 Toelichting op de geconsolideerde balans
- 103 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Enkelvoudige jaarrekening

- 114 Enkelvoudige balans per 31 december 2019
- 116 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019
- 118 Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten
- 121 Gebeurtenissen na balansdatum
- 121 Voorstel tot resultaatbestemming
- 121 Ondertekening jaarrekening

Overige gegevens

- 123 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Geconsolideerde balans per 31 december 2019

Na voorstel resultaatbestemming
Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	489	449
1.2 Materiële vaste activa	10.583	11.486
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	816	896
1.5 Vorderingen	5.846	5.783
1.7 Liquide middelen	26.210	22.479
Totaal activa	43.944	41.093
PASSIVA		
2.1 Groepsvermogen	19.873	16.029
2.2 Voorzieningen	4.558	6.821
2.4 Kortlopende schulden	19.513	18.243
Totaal passiva	43.944	41.093

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019

Bedragen x € 1.000

Baten	Begroting 2020	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
3.1 Rijksbijdrage OCW	51.107	49.255	48.316	45.529
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	62	81	0	26
3.3 Cursus-, les- en examengelden	18.540	17.418	18.257	16.787
3.4 Baten werk in opdracht van derden	2.365	3.495	2.583	4.116
3.5 Overige baten	849	1.416	1.069	1.215
Totaal baten	72.923	71.665	70.225	67.673
Lasten				
4.1 Personele lasten	54.582	50.732	52.082	48.959
4.2 Afschrijvingen	1.839	2.570	1.955	1.917
4.3 Huisvestingslasten	2.461	2.155	2.248	2.593
4.4 Overige lasten	14.541	12.365	13.940	12.332
Totaal lasten	73.423	67.822	70.225	65.801
Saldo baten en lasten	(500)	3.843	0	1.872
5 Financiële baten en lasten	0	1	0	2
Resultaat	(500)	3.844	0	1.874

Toelichting verschillen tussen begroting en realisatie 2019

Baten

Rijksbijdrage

Ten opzichte van de begroting wijkt de rijksbijdrage positief af met 939. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat het lumpsum deel circa 400 hoger was dan begroot, door de hogere referentieraming. Daarnaast is de realisatie Geesteswetenschappen hoger dan begroot.

Ten slotte wordt het resterende deel veroorzaakt door de sectormiddelen Rechtsgeleerdheid. Het ministerie van OCW heeft in de loop van 2019 sectorplanmiddelen verstrekt voor versterking van het wetenschappelijk onderzoek. Deze middelen zijn toegevoegd aan de lump sum van iedere universiteit. Deze middelen zijn gekoppeld aan inhoudelijke sectorplannen en concrete begrotingen van de universiteiten. Het ministerie van OCW zal de inhoudelijke voortgang van de planrealisatie monitoren. In goed overleg met het ministerie van OCW was, mede vanuit een perspectief van matching van kosten en opbrengsten, een verwerking van deze bedragen beoogd op de balans in de jaarrekening 2019. Recent oordeelde de Commissie Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving, tegen eerdere verwachtingen in, dat een dergelijke verwerking niet mogelijk is, op basis van de huidige regelgeving. Door toepassing van deze regels ontstaat onbedoeld een vertekend financieel beeld ter grootte van 0,25(M€) voor de Open Universiteit.

(ter info: in totaliteit bedraagt de vrijval bij de 14 universiteiten: M€ 52,3 mio in 2019)

Tegenover deze vrijval van middelen in 2019 staan even zo grote tekorten in latere jaren.

In de Commissie Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving is geconcludeerd dat het wenselijk is de regels jaarverslaggeving hiervoor aan te passen om te voorkomen dat in komende jaren wederom sprake zal zijn van een vertekening van het financiële beeld. OCW zal hiertoe het initiatief nemen en hierover overleg voeren met de accountants en de universiteiten.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De realisatie heeft betrekking op de toegekende subsidie voor de projecten SERF, Bison en Craft. Deze subsidies waren niet opgenomen in de begroting.

Cursus-, les- en examengelden

De realisatie van de cursus-, les- en examengelden is 839 lager dan begroot. Enerzijds is de beoogde groei van 8 procent afzet bama onderwijs niet bij alle faculteiten gerealiseerd. Daarnaast heeft de maatregel dat met ingang van collegejaar 2018-2019 alle nieuwe studenten, onder voorwaarden, voor het eerste jaar de helft minder collegegeld betalen een negatief effect gehad op de realisatie omzet bama (negatiever dan begroot). De hogescholen en universiteiten zijn echter via de Rijksbijdrage gecompenseerd voor de derving hiervan. Per saldo heeft dit derhalve geen effect op het saldo van baten en lasten. Ten slotte worden kortingen niet begroot. Hier staat tegenover dat relatief meer cursussen met een lagere EC omvang en dus een kortere looptijd door studenten afgenomen, waardoor het gros van deze opbrengsten in 2019 is verantwoord.

Ook het commerciële onderwijs is lager dan begroot. De mutatie ten opzichte van de begroting bestaat enerzijds eruit dat de werkelijke inkomsten lager zijn dan begroot door het niet starten van een aantal Certified Professional Programs als gevolg van te weinig aanmeldingen. Hier staat tegenover dat ook voor het commerciële onderwijs meer programma's met een lagere EC omvang en dus een kortere looptijd door studenten zijn afgenomen, waardoor ook hiervoor geldt dat het gros van deze opbrengsten in 2019 is verantwoord.

Baten werk in opdracht van derden

De realisatie baten werk in opdracht van derden is 912 hoger dan begroot. Deze positieve afwijking wordt met name veroorzaakt door de faculteit MST. Binnen deze faculteit waren de opbrengsten voor CAROU, The Center for Actionable Research of the Open University, van 464 niet opgenomen in de begroting, aangezien ten tijde van het opstellen van de begroting nog onvoldoende duidelijkheid bestond over de opvolger van Business Intelligence & Smart Services (BISS). Daarnaast zijn bij MST de opbrengsten internationale projecten hoger dan begroot. Ten slotte waren bij GSO de opbrengsten voor de ondersteuning van HOVO Limburg, Hoger Onderwijs Voor Ouderen, niet opgenomen in de begroting.

Overige baten

Ten opzichte van de begroting wijken de overige baten positief af met 347. De voornaamste reden hiervoor is dat het een groot aantal kleinere opdrachten betreft, welke vanwege het incidentele en onvoorspelbare karakter veelal niet zijn opgenomen in de begroting.

Lasten

Personele lasten

De personele lasten zijn 1.350 lager dan begroot. De lonen en salarissen zijn 1.937 lager dan begroot. De belangrijkste reden is dat vacatures later of anders zijn ingevuld dan gepland. Noemenswaardig is verder dat in de begroting 2019 een bedrag was opgenomen van 2,5 miljoen voor uitvoering van de kwaliteitsafspraken en voor strategische initiatieven (om de beoogde groei te realiseren). Het budget inzake is verantwoord onder honoraria derden en advieskosten. Een groot deel van de realisatie 2019, zijnde 826 is echter verantwoord onder de lonen en salarissen.

De voorzieningen wijken 989 positief af van de begroting. Begroot was een dotatie van 95. De realisatie bedraagt echter een vrijval van 894. In de begroting is enkel rekening gehouden met een verwachte dotatie voorziening jubileum. Voor de overige voorzieningen was het beleid gericht op sturing naar een dotatie van 0. Per 31 december 2019 is de voorziening transitievergoeding in verband met in januari 2020 gewijzigde wet- en regelgeving komen te vervallen. Dit geldt eveneens voor het deel van de voorziening WW / BW dat betrekking heeft op de tijdelijke contracten. Ook heeft de Open Universiteit een drietal oude reorganisatievoorzieningen uit de periode 2011-2014. Het niet dan wel in beperkte mate aanspraak maken op het recht, heeft per saldo geleid tot een vrijval van 100. Ten slotte heeft een dotatie plaatsgevonden aan de voorziening WAO/WIA van 289. De inhuur en overige personele lasten zijn 1.394 hoger dan begroot. Deze overschrijding in de inhuur staat in relatie met de lagere realisatie lonen en salarissen (tijdelijke invulling via inhuur). Ook was de inhuur hoger ten opzichte van de begroting vanwege kosten bij de voorbereiding, implementatie en transformatie naar de nieuwe organisatie. Hiervoor is in de jaarrekening 2018 een bestemmingsreserve gevormd van 670.

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn 615 hoger dan begroot met name door het overgaan naar de componentenmethodebenadering voor groot onderhoud. Hier was nog geen rekening mee gehouden in de begroting.

Overige lasten

De overige lasten zijn 1.575 lager dan begroot. Noemenswaardig zijn de volgende afwijkingen. De duurzame aanschaffingen zijn hoger dan begroot doordat de aanschaf van meubilair en de lease van de drankautomaten niet in de begroting was opgenomen. Ook de materiaalgebonden lasten zijn hoger dan begroot doordat in de begroting geen rekening wordt gehouden met present- en werkexemplaren en de mutatie voorziening incurante voorraden. Verder is de dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren niet opgenomen in de begroting. De hogere reis- en verblijfkosten worden veroorzaakt door meer congresbezoek en meer reiskosten niet OU-medewerkers. Dit laatste is in lijn met de hogere kosten voor inhuur. De kosten publiciteit en voorlichting zijn hoger dan begroot door een extra marketingcampagne in het najaar 2019 ter bevordering van de afzet. Honoraria derden en advieskosten zijn lager dan begroot. In de begroting 2019 is een bedrag van 2.500 gereserveerd voor strategische initiatieven en kwaliteitsafspraken. In 2019 is hierop een bedrag gerealiseerd van 1.579, waarvan 826 is verantwoord onder de personele lasten. Ten slotte zijn de overige algemene kosten lager dan begroot enerzijds doordat in de begroting een post onvoorzien van 200 was opgenomen. Daarnaast was in de begroting een bedrag van 250 opgenomen voor het Lustrum van de Open Universiteit. Enerzijds is hierop slechts 149 gerealiseerd in 2019. Daarnaast is een groot deel van de realisatie verantwoord onder de personele lasten.

Toelichting verschillen tussen realisatie 2018 en realisatie 2019

Baten

Rijksbijdrage

Ten opzichte van de realisatie 2018 wijkt de rijksbijdrage 2019 positief af met 3.726. De voornaamste redenen voor de positieve afwijking zijn de loonbijstelling van circa 1 miljoen. Daarnaast heeft circa 1,5 miljoen betrekking op de hogere diploma-financiering (hoger aantal masterdiploma's). Tevens was het lumpsum deel circa 400 hoger dan begroot door de hogere referentieraming en 500 hoger door de groei van het aantal studenten en de ophoging van het macrobudget. Verder wordt 290 veroorzaakt door de sectormiddelen Rechtsgeleerdheid. Zie hiervoor ook hetgeen is toegelicht op pagina 72. Ten slotte is de realisatie Geesteswetenschappen hoger dan in 2018 voor 260.

Cursus- les- en examengelden

Ten opzichte van 2018 zijn de cursus- les- en examengelden gestegen met 631. De afzet bama onderwijs ligt in lijn met voorgaand jaar. De afzet premaster/schakel bij Rechtswetenschappen is daarentegen fors toegenomen. Tevens zijn relatief meer cursussen met een lagere EC omvang en dus een kortere looptijd door studenten afgenomen, waardoor het gros van deze opbrengsten in 2019 is verantwoord. Wel heeft de maatregel dat met ingang van collegejaar 2018-2019 alle nieuwe studenten, onder voorwaarden, voor het eerste jaar de helft minder collegegeld betalen in 2019 een negatiever effect gehad op de realisatie omzet bama dan in 2018. De hogescholen en universiteiten zijn via de Rijksbijdrage voor deze derving gecompenseerd. Ten slotte is het aantal vrijstellingen/toelatingen voor het bama onderwijs in 2019 gedaald. Het College van bestuur heeft in 2018 besloten om per 1 september 2018 geen bedragen meer in rekening te brengen voor de behandeling van toelatingsverzoeken.

Het commerciële onderwijs is 426 hoger dan in 2018. De voornaamste reden voor deze mutatie is erin gelegen dat ook voor het commerciële onderwijs meer programma's met een lagere EC omvang en dus een kortere looptijd door studenten zijn afgenomen, waardoor ook hiervoor geldt dat het gros van deze opbrengsten in 2019 is verantwoord (positief effect ten opzichte van 2018).

Baten werk in opdracht van derden

De opbrengsten baten werk in opdracht van derden zijn 621 lager dan in 2018. De voornaamste redenen voor de negatieve afwijking zijn dat het Business Intelligence & Smart Services (BISS) Instituut in 2018 is beëindigd. In 2019 is gestart in een andere vorm met de opvolger van BISS zijnde CAROU, The Center for Actionable Research of the Open University. De opbrengsten hiervan in 2019 bedragen 465 en zijn daarmee 127 lager dan voor BISS in 2018. Daarnaast zijn in 2018 en begin 2019 een aantal omvangrijke EU-projecten afgerond, wat heeft geleid tot minder opbrengsten van 232 in 2019 doordat hier beperkt nieuwe projecten tegenover staan. Ten slotte zijn ook een aantal non-profit projecten in 2018 afgerond, waar beperkt nieuwe projecten voor in de plaats zijn gekomen.

Overige baten

Ten opzichte van 2018 zijn de overige baten gestegen met 201. Deze mutatie kan grotendeels worden verklaard doordat per 1 januari 2018 het PhD programma is stopgezet, wat in dat jaar heeft geleid tot negatieve opbrengsten. In 2019 is gestart met een nieuw pré PhD programma. Daarnaast heeft ander deel betrekking op de vrijval van oude KWF gelden, die na afronding van het betreffende project voor gelijksoortig onderzoek mochten worden ingezet.

Personele lasten

De personele lasten zijn 1.773 hoger dan in 2018. Enerzijds is er een stijging waarneembaar lonen en salarissen. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat de gemiddelde bezetting in FTE is gestegen van gemiddeld 543 naar 566 FTE in 2019 met een geschatte impact van 2.185. Daarnaast heeft per 1 februari 2019 een cao loonstijging plaatsgevonden van 2,5%.

Ten aanzien van de voorzieningen bedraagt de mutatie tussen beide jaren 2.145 (positief effect). In 2018 heeft de Open Universiteit de berekeningswijze van de voorziening transitievergoeding herzien. Dit heeft in 2018 gezorgd voor een dotatie van 479. Per 31 december 2019 is de voorziening transitievergoeding in verband met in januari 2020 gewijzigde wet- en regelgeving komen te vervallen. Dit geldt eveneens voor het deel van de voorziening WW / BW dat betrekking heeft op de tijdelijke contracten. Verder heeft de Open Universiteit een drietal oude reorganisatievoorzieningen uit de periode 2011-2014. Het niet dan wel in beperkte mate aanspraak maken hierop, heeft per saldo in zowel 2018 als 2019 geleid tot een vrijval. Doordat het aantal in de voorziening opgenomen personen echter steeds kleiner wordt, wordt ook de vrijval steeds lager. Ten aanzien van de voorziening WAO / WIA heeft in 2018 een omvangrijke dotatie plaatsgevonden. In 2019 heeft een vrijval plaatsgevonden van deze voorziening als gevolg van de overgang van een WAO/WIA- naar een IVA-uitkering. Ten slotte is de dotatie aan de voorziening jubileum in 2019 326 lager dan in 2018. De laatste jaren is het personeelsbestand van de Open Universiteit substantieel toegenomen. De nieuwe medewerkers hebben gezien de korte periode dat zij werkzaam zijn bij de Open Universiteit minder rechten opgebouwd.

De inhuur is per saldo 830 hoger dan in 2018. Deze overschrijding in de inhuur staat in relatie met de lagere realisatie lonen en salarissen (tijdelijke invulling via inhuur) Daarnaast was de inhuur hoger ten opzichte van 2018 vanwege kosten bij de voorbereiding, implementatie en transformatie naar de nieuwe organisatie. Hiervoor is in de jaarrekening 2018 een bestemmingsreserve gevormd van 670.

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn 653 hoger dan in 2018 met name door het overgaan naar de componentenmethodebenadering voor groot onderhoud.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn 438 lager dan in 2018 met als voornaamste reden de sluiting van een viertal studiecentra in het najaar van 2018.

Overige lasten

De overige lasten liggen in lijn met 2018. Noemenswaardig zijn echter de hogere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren ten opzichte van 2018. Ook de reis- en verblijfkosten zijn toegenomen met met name veroorzaakt door meer congresbezoek en meer reiskosten niet OU-medewerkers. Dit laatste is in lijn met de hogere kosten voor inhuur. Ook voor wat betreft publiciteit en voorlichting zijn de kosten hoger. Het voorgaande is veroorzaakt door een extra marketing-campagne in het najaar 2019 om de afzet te bevorderen. Honoraria derden en advieskosten zijn lager dan in 2018. De voornaamste reden hiervoor is dat in 2018 veelvuldig gebruik is gemaakt van de expertise van derden voor de transformatie naar de nieuwe organisatie.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	3.843	1.872
Aanpassingen voor:		
4.2 Afschrijvingen	2.570	1.917
2.2 Mutatie voorzieningen	(2.263)	(241)
	307	1.676
Mutaties in werkkapitaal:		
1.4 Voorraden	80	57
1.5 Vorderingen	(63)	(257)
2.4 Kortlopende schulden	1.269	(462)
	1.286	(662)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	5.436	2.886
5 Ontvangen interest	1	2
5 Betaalde interest	0	0
	1	2
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	5.437	2.888
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1.1 Investerings immateriële vaste activa	(333)	(259)
1.2 Investerings materiële vaste activa	(1.373)	(1.050)
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	(1.706)	(1.309)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie geldmiddelen	3.731	1.579
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
1.7 Beginstand liquide middelen	22.479	20.900
Mutatie boekjaar	3.731	1.579
1.7 Eindstand liquide middelen	26.210	22.479

Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op de Open Universiteit, gevestigd te Valkenburgerweg 177 te Heerlen (KvK-nummer 14128608).

Activiteiten

Aan de Open Universiteit is op basis van de wet (artikel 1 lid 2. Boek 2 BW en artikel 1.8 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek) rechtspersoonlijkheid toegekend.

De wettelijke taak van de universiteit is beschreven in artikel 1.3 lid 4 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW):

‘De Open Universiteit is gericht op het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en hoger beroeps-onderwijs, het in overeenstemming met het profiel van de Open Universiteit verrichten van wetenschappelijk onderzoek en onderzoek gericht op de beroepspraktijk, alsmede het leveren van een bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs. Zij verzorgt in elk geval initiële opleidingen. Zij verzorgt deze in de vorm van afstandsonderwijs.’

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Groepsverhoudingen

De instelling behoort tot een groep met Open Universiteit als hoofd. De jaarrekening van de instelling is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Open Universiteit gevestigd Valkenburgerweg 177 te Heerlen.

De geconsolideerde balans en staat van baten en lasten omvat naast de cijfers van de Open Universiteit ook de gegevens van de 5 hierna genoemde deelnemingen.

De belangen van de instelling in andere maatschappijen zijn als volgt verdeeld:

Naam, vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
OU Holding BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Diensten BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Deelnemingen BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV, Heerlen	100%
LEX BV, Heerlen	100%

Toegepaste standaarden en verslaggevingsperiode

De jaarrekening van de Open Universiteit is opgesteld in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de jaarverslaggeving ingericht dient te worden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de in de regeling aangegeven afwijkende bepalingen. In het bijzonder wordt verwezen naar richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ).

RJ 660 is specifiek bedoeld voor onderwijsinstellingen. In RJ 660 zijn presentatievoorschriften opgenomen voor onder meer de indeling van de balans, de staat van baten en lasten en het jaarverslag.

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de instelling. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de instelling zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het College van bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen: Voorzieningen en vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden. Voor de bepaling van de voorzieningen zijn de veronderstellingen ten aanzien van de verwachte toekomstige uitgaven en de disconteringsvoet relevant, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de voorzieningen zoals toegelicht op pagina 87. Ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden is voornamelijk de verwachte gemiddelde inschrijvingsduur relevant voor de bepaling van de verplichting, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden zoals toegelicht op pagina 89.

Consolidatie

Consolidatiekring

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de instelling en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de instelling een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden betrokken financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en zodanig kunnen worden uitgeoefend dat ze daardoor de entiteit meer of minder invloed verschaffen.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

Consolidatiemethode

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans inzake de Financiële vaste activa.

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta van de groepsmaatschappijen omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in staat van baten en lasten opgenomen.

Stelselwijzigingen

In 2019 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2019 heeft zich de volgende schattingswijziging voorgedaan.

Materiele vaste activa

Met ingang van 2019 is de Open Universiteit overgegaan op de componentenmethode ter waardering van groot onderhoud. Hiervoor heeft een identificatie van de componenten plaatsgevonden zoals die waren opgenomen in de initiële aanschafwaarde, maar die destijds niet apart zijn geïdentificeerd en waarvoor destijds geen specifieke afschrijvingen zijn bepaald. De componenten zijn geïdentificeerd en de impact op de afschrijving is berekend. Het eenmalige effect op het saldo van baten en lasten van deze berekening bedraagt 748 negatief.

Voorziening transitievergoeding

Een transitievergoeding kan afhankelijk van de omstandigheden classificeren als een ontslagvergoeding of als een vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties. Een transitievergoeding die als ontslagvergoeding classificeert wordt verwerkt op het moment dat de rechtspersoon zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden om de transitievergoeding te betalen. Een transitievergoeding die classificeert als vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties wordt verantwoord gedurende het dienstverband. Op basis van de voorschriften in de 'Wet arbeidsmarkt in balans' is ten behoeve van de jaarrekening 2019 geen voorziening voor transitievergoeding meer verantwoord. Het effect van deze schattingswijziging op het saldo van baten en lasten bedraagt 427 positief.

Voorziening WW/ BW

De voorziening voor WW/BW-verplichtingen wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen, in het kader van de wachtgeldregeling. Tot en met 2018 bestond de voorziening uit een voorziening voor afloop van tijdelijke contracten en uit een voorziening voor reeds beëindigde vaste dienstverbanden. Doordat het gros van de tijdelijke contracten echter wordt omgezet in een vast contract en derhalve de onttrekking op dit deel van de voorziening beperkt is, is in 2019 besloten dat deel van de voorziening dat betrekking heeft op tijdelijke dienstverbanden niet meer op te nemen in de voorziening. Het effect van deze schattingswijziging op het saldo van baten en lasten bedraagt 379 positief.

Disconteringsvoet voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken wordt normaliter de lange termijn marktrente gehanteerd.

Dit percentage was per 31 december 2019 $-/- 0,05\%$, waardoor de OU ervoor heeft gekozen de voorzieningen niet langer contant te maken en tegen de nominale waarde te waarderen in de jaarrekening (2018: $0,38\%$). De impact van het herzien van dit percentage bedraagt 59. De rentelast ten aanzien van het contant maken van de voorzieningen is in de staat van baten en lasten verwerkt onder de rubriek mutatie voorzieningen (als onderdeel van de personele lasten).

Inschrijvingsduur commerciële opleidingen

De inschrijvingsduur voor de commerciële opleidingen is opnieuw beoordeeld in 2019. Tot 2018 heeft de Open Universiteit een inschrijvingsduur van 11 maanden gehanteerd voor Certified Professional Programs (CPP's). De beoordeling in 2019 heeft ertoe geleid dat de gemiddelde inschrijvingsduur is aangepast naar 7 maanden voor Certified Professional Programs (CPP's). De reden voor het wijzigen van de termijn voor Certified Professional Programs (CPP's) is gelegen in een wijziging van de gemiddelde looptijd van de aangeboden opleidingen. Het effect van deze schattingswijziging over 2019 bedraagt een vrijval van 234.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat *niet* wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de instelling toekomend bedrag onder voorwaarden die de instelling anders niet zou hebben overwogen en aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de instelling worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan maar nog niet is vastgesteld. Van individueel niet significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de instelling historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de leiding van de instelling van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de instelling beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de instelling het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs van een immaterieel vast actief bestaat uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten.

De economische levensduur van de immateriële vaste activa wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld. Bij significante wijzigingen wordt de afschrijvingstermijn herzien.

De grondslagen voor verwerking van een bijzondere waardevermindering zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen.

De volgende afschrijvingstermijnen worden bij de Open Universiteit gehanteerd:

Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom/ Aanschaf software en licenties	Het geactiveerde bedrag wordt lineair afgeschreven over de verwachte economische gebruiksduur van immateriële vaste activa met ingang van de maand van ingebruikname. Voor de duur van de afschrijving is de looptijd van de overeenkomst/factuur leidend. Indien de looptijd niet nadrukkelijk staat vermeld in de overeenkomst/op de factuur wordt uitgegaan van een looptijd van 3 jaar.
---	--

Bij de Open Universiteit zijn de volgende activeringsgrenzen van toepassing (incl. BTW):

Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom/ Aanschaf software en licenties (inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken)	Uitsluitend de extern ontwikkelde c.q. aangekochte concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom, boven een aanschafwaarde van 15 per applicatie en een looptijd langer dan 1 jaar. Bij aanpassingen en uitbreidingen van extern gekochte of ontwikkelde software geldt als aanvullend criterium om tot activeren over te gaan, dat de genoemde aanpassing of uitbreiding de economische levensduur van de applicatie verlengt.
---	---

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Periodiek groot onderhoud wordt via de componentenmethode geactiveerd.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs van een materieel vast actief bestaat uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken. De kostprijs van de activa die door de instelling in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingstermijnen worden bij de Open Universiteit gehanteerd:

Terreinwerkzaamheden	15 jaar
Nieuwe gebouwen	
Casco	60 jaar
Afbouw	30 jaar
Inbouwpakketten en technische installaties	15 jaar
Verbouwingskosten gebouwen	15 jaar

Verbouwingskosten studiecetra (huur)	5 jaar Mits de resterende looptijd van de huurovereenkomst korter is en bovendien geen intentie bestaat tot verlenging. Indien het bovenstaande het geval is, dient afschrijving plaats te vinden over de resterende looptijd van de overeenkomst.
Groot onderhoud Daken	15 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar
Duurzame gebruiksgoederen/Inventaris	5 jaar
Hardware	3 jaar

Bij de Open Universiteit zijn de volgende activeringsgrenzen van toepassing (incl. BTW):

Terreinwerkzaamheden	Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
Nieuwe gebouwen	Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
Verbouwingskosten gebouwen centrale vestiging	Alle samenhangende uitgaven (projecten), voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Verbouwingskosten worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Verbouwingskosten studiecetra	Alle samenhangende uitgaven (projecten), voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Verbouwingskosten worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Groot onderhoud	Alle samenhangende uitgaven (projecten), voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Verbouwingskosten worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Vervoermiddelen	Activeren boven een aanschafwaarde van 5 per stuk. Betreft alle uitgaven die rechtstreeks aan de aanschaf kunnen worden toegerekend.
Duurzame gebruiksgoederen /Inventaris	Activeren boven een aanschafwaarde van 5 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium ‘investeren per stuk’ kan worden losgelaten.
Hardware	Activeren boven een aanschafwaarde van 5 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium ‘investeren per stuk’ kan worden losgelaten,

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Indien sprake is van een bijzonder waardevermindingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Voorraden

Voorraden (cursusmateriaal) worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

De vervaardigingsprijs ten aanzien van cursusmateriaal in eigen productie bestaat uit de kosten van papier, drukwerk en afwerking.

Voorraden worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere actuele waarde.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Er is geen sprake is van voorverkoop- en/of voorinkoop- contracten.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Het werk in opdracht van derden wordt gewaardeerd tegen de bestede kosten, bestaande uit de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals directe personeelskosten en overige lasten), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project (onder meer overheadkosten van projectactiviteiten) en andere kosten voor zover ze contractueel door de opdrachtgever worden vergoed, verminderd met de gedeclareerde termijnen danwel ontvangen voorschotten die in relatie staan tot het werk in opdracht van derden.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode). De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten.

Verwerking vindt plaats zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project.

Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden ingeschat, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt in de staat van baten en lasten tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Verwerking van de projectkosten in de staat van baten en lasten vindt plaats als de prestaties in het project worden geleverd en zijn gerealiseerd. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten verwerkt. Het bedrag van het verlies wordt bepaald ongeacht of het project reeds is aangevangen, het stadium van realisatie van het project of het bedrag aan winst dat wordt verwacht op andere, niet gerelateerde projecten.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

Bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht.

Bestemmingsreserve transitie/organisatieverandering

In 2018 is door het college van bestuur besloten het begrotingsoverschot ad 670 te doteren aan een bestemmingsreserve, ter financiering van de extra kosten in 2019 verband houdende met de voorbereiding en implementatie van de organisatieverandering. Gedurende 2019 is 458 aan deze reserve onttrokken. Het resterende bedrag wordt naar verwachting in 2020 besteed.

Bestemmingsreserve kwaliteitssafspraken

De Kwaliteitsafspraken van de OU met het Ministerie van OCW zijn eind 2018/begin 2019 tot stand gekomen. De financiële uitputting in 2019 is lager dan de beschikbare Kwaliteitsgelden. De voornaamste reden hiervoor is dat de projecten pas medio april 2019 konden starten, na het positief advies van de NVAO. Voor de in 2019 niet bestede middelen is een bestemmingsreserve gevormd (174). Naar verwachting zullen de middelen in 2020 worden besteed.

Bestemmingsreserve strategische initiatieven

In de begroting 2019 was 1.845 gereserveerd om ruimte te bieden voor de uitvoering van de strategie, gericht op verbetering van de kwaliteit van onderwijs en onderzoek, op groei van de onderwijsdeelname en op een efficiënte en effectievere inrichting van ondersteunende processen. Door onder andere late besluitvorming over de besteding van de strategische middelen is in 2019 een bedrag van 761 niet besteed. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. Naar verwachting zullen de middelen in 2020 worden besteed.

Bestemmingsreserve sectormiddelen

De sectormiddelen Rechtsgeleerdheid van 290 zijn pas laat in het jaar beschikbaar gekomen en derhalve niet volledig besteed kunnen worden. Ondanks de oormerking van deze middelen bestaat er op grond van de regeling jaarverslaggeving onderwijs geen mogelijkheid de niet-bestede middelen op de balans te passiveren. Om de middelen desalniettemin te oormerken heeft de Open Universiteit voor de niet in 2019 bestede middelen een bestemmingsreserve gevormd. Hieraan is in 2019 258 gedoteerd. Naar verwachting zullen de middelen in 2020 worden besteed.

Voor een verdere toelichting van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken wordt normaliter de lange termijn marktrente gehanteerd. Dit percentage was per 31 december 2019 -/- 0,05%, waardoor de OU ervoor heeft gekozen de voorzieningen niet langer contant te maken en tegen nominale waarde te waarderen in de jaarrekening (2018: 0,38%). De impact van het herzien van dit percentage bedraagt 59. De rentelast ten aanzien van het contant maken van de voorzieningen is in de staat van baten en lasten verwerkt onder de rubriek mutatie voorzieningen (als onderdeel van de personele lasten).

Voorziening transitievergoeding

Een transitievergoeding kan afhankelijk van de omstandigheden classificeren als een ontslagvergoeding of als een vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties. Een voorbeeld van een transitievergoeding die classificeert als vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties is een transitievergoeding die verschuldigd is bij het niet verlengen van een tijdelijke arbeidsovereenkomst als al bij het aangaan van die overeenkomst het zeer waarschijnlijk is dat deze niet zal worden verlengd. Een transitievergoeding die als ontslagvergoeding classificeert wordt verwerkt op het moment dat de rechtspersoon zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden om de transitievergoeding te betalen. Een transitievergoeding die classificeert als vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties wordt verantwoord gedurende het dienstverband. Op basis van de voorschriften in de 'Wet arbeidsmarkt in balans' is ten behoeve van de jaarrekening 2019 geen voorziening voor transitievergoeding meer verantwoord.

Voorziening WW/BW

De voorziening voor WW/BW-verplichtingen wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen, in het kader van de wachtgeldregeling.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de instelling.

De voorziening wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

De voorziening eigen risico WAO/WIA is verantwoord in de jaarrekening nadat het besluit is genomen eigenrisicodragers te worden voor de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO).

De voorziening wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen.

De berekening is gebaseerd op verwachte toekomstige uitkeringen gedurende het dienstverband, met een maximale termijn van 10 jaar op basis van de gemiddelde uitbetaalde gelden over de afgelopen 3 jaar en de gemiddelde uitstroom over de afgelopen 3 jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdrage OCW

De Rijksbijdrage (lump sum) wordt op basis van de jaarlijkse toekenning volledig in de staat van baten en lasten van het betreffende verslagjaar verwerkt.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de instelling zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Cursus-, les- en examengelden

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden opgenomen in de baten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de prestatie is geleverd, en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de cursus-, les- en examengelden te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

De cursus- les- en examengelden voor de reguliere opleidingen worden na aftrek van de kosten van uitgeleverd cursusmateriaal tijdsevenredig toegerekend aan de inschrijvingsduur van 3, 4 en een halve maand, 6 en 12 maanden. Voor de commerciële opleidingen geldt een inschrijvingsduur van 7 maanden voor Certified Professional Programs (CPP's).

Baten werk in opdracht van derden

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum. Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen opbrengsten vermeerderd met eventuele opbrengsten op grond van meer- of minderwerk, claims en vergoedingen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald.

De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, inkomsten auteursrechten, detachering personeel, opbrengsten bedrijfsrestaurant en overige baten en worden verantwoord indien zij zijn verwezenlijkt.

Personele lasten

Periodiek betaalbare beloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap. Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Voor arbeidsongeschiktheidsrisico's die zijn verzekerd wordt een voorziening getroffen voor het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremie dat rechtstreeks toe te rekenen is aan het individuele schadeverleden van de vennootschap. Indien geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremies dat rechtstreeks is toe te rekenen aan het individuele schadeverleden van de rechtspersoon wordt geen voorziening opgenomen.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de pensioenuitvoerder of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basispremies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad (marktwaarde van de beleggingen uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen volgens de grondslagen van DNB) van het Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP was per balansdatum 31 december 2019 97,8%. De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP 128% moet zijn. Ook is wettelijk bepaald dat de dekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen. Is de beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP lager dan de vereiste dekkingsgraad van 128% dan dient Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP een herstelplan op te stellen om binnen maximaal 10 jaar weer een dekkingsgraad van minimaal 128% te krijgen.

Leasing

De instelling kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel worden overgedragen, worden aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leasing

Bij de instelling kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt, waarbij het leaseobject niet wordt geactiveerd. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Bij de Open Universiteit wordt voor de kopieerapparatuur en drankautomaten gebruik gemaakt van operationele leasing. De kosten worden verantwoord onder de overige lasten.

Financiële baten en -lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitopslagen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	1.011	752
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(562)	(308)
Boekwaarde	449	444
Mutaties in de boekwaarde:		
Investeringsen	333	259
Desinvesteringen	(385)	0
Afschrijvingen	(293)	(254)
Afschrijvingen desinvesteringen	385	0
Saldo	40	5
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	959	1.011
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(470)	(562)
Boekwaarde	489	449
Afschrijvingstermijnen	looptijd licentie	looptijd licentie

Onder immateriële vaste activa zijn de kosten verantwoord voor extern ontwikkelde c.q. aangekochte concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom en software en licenties, boven een aanschafwaarde van 15 per applicatie en een looptijd langer dan 1 jaar.

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	Grond	Terrein werkzaam- heden	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	Activa in aanleg	Totaal
Stand per 1 januari 2019						
Aanschafwaarde	2.069	2.151	31.047	6.534	10	41.811
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.537)	(23.198)	(5.590)	0	(30.325)
Boekwaarde	2.069	614	7.849	944	10	11.486
Mutaties in de boekwaarde:						
Investerings	0	22	295	1.057	0	1.374
Desinvesterings	0	0	(234)	(308)	0	(542)
Afschrijvingen	0	(49)	(1.521)	(707)	0	(2.277)
Afschrijvingen desinvesterings	0	0	234	308	0	542
Saldo	0	(28)	(1.226)	(349)	0	(903)
Stand per 31 december 2019						
Aanschafwaarde	2.069	2.172	31.108	7.284	10	42.643
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.586)	(24.484)	(5.590)	0	(32.060)
Boekwaarde	2.069	586	6.624	1.293	10	10.583

De onroerende zaakbelasting 2019 voor de gebouwen in Heerlen is gebaseerd op een waarde van 10.979 op peildatum 31 januari 2019. De opstallen in Heerlen zijn in 2019 verzekerd voor een waarde van 40.793.

De actuele waarde van de bedrijfsgebouwen en –terreinen (exclusief grond) is gedurende de laatste taxatie ultimo 2017 door onafhankelijke taxateurs gewaardeerd op 11.475. De taxatie is gebaseerd op de methodiek van desktop taxatie, waarbij de in het verleden uitgevoerde taxatie(s) als basis genomen met de desbetreffende uitgangspunten en er ter plekke een gevelinspectie wordt uitgevoerd. In 2020 zullen de panden opnieuw getaxeeerd worden.

In 2014 zijn een tweetal gebouwen (deels) buiten gebruik gesteld (Pand Madrid en Athabasca). Over beide gebouwen is de Open Universiteit desondanks tot en met 2017 blijven afschrijven. De huidige stand van zaken is dat Pand Athabasca inmiddels weer (deels) in gebruik is genomen. Pand Madrid daarentegen is nog altijd buiten gebruik gesteld. Pand Madrid heeft per ultimo 2019 een boekwaarde van 190 en een opbrengstwaarde van 825 op basis van de laatste uitgevoerde taxatie.

Flottende activa

1.4 Voorraden

De post voorraad kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Verkrijgingsprijs gebruiksgoederen	896	967
Af: Voorziening voor incurantheid	(80)	(71)
Totaal voorraden	816	896

De voorraadwaardering op basis van de actuele waarde wijkt niet materieel af van bovenstaande waardering.

1.5 Vorderingen

De post vorderingen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Studenten/deelnemers/cursisten	3.726	3.250
Overige vorderingen	1.105	1.461
Vooruitbetaalde kosten	1.164	1.137
Verstreckte voorschotten	43	31
Overige	0	0
Overlopende activa	1.207	1.168
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	(193)	(96)
Totaal vorderingen	5.846	5.783

Onder de vorderingen zijn geen vorderingen opgenomen met een resterende looptijd langer dan een jaar.

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	2019	2018
Stand per 1 januari	(96)	(110)
Onttrekking	72	79
Dotatie	(169)	(65)
Stand per 31 december	(193)	(96)

Debiteuren

	31-12-2019	31-12-2018
Debiteuren Studenten/deelnemers/cursisten/overige	3.726	3.250
Af: voorziening dubieuze debiteuren	(193)	(96)
Totaal debiteuren	3.533	3.154

Overige vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
Rente	0	1
Nog te ontvangen subsidiebedragen projecten	709	1.039
Nog te ontvangen BISS	349	383
Overige	47	38
Totaal overige vorderingen	1.105	1.461

Vooruitbetaalde kosten

	31-12-2019	31-12-2018
Vooruitbetaalde licenties	314	238
Vooruitbetaald overig	850	899
Totaal vooruitbetaalde kosten	1.164	1.137

De post vooruitbetaalde licenties heeft betrekking op licenties met een looptijd korter dan 1 jaar waardoor deze niet zijn geactiveerd.

1.7 Liquide middelen

De post liquide middelen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Kasmiddelen	1	4
Tegoeden op bank- en girorekeningen	26.209	22.475
Totaal liquide middelen	26.210	22.479

Er zijn een drietal bankgaranties afgegeven. Er is een bankgarantie ad 40 door de Open Universiteit aan de Hooge Huys levensverzekeringen afgegeven ten behoeve van de huurovereenkomst van studieceterum Rotterdam. Verder is er een bankgarantie ad 23 afgegeven door de Open Universiteit aan Achtundfünzigste IFH Geschlossener Immobilienfonds für Holland GmbH & Co ten behoeve van de huurovereenkomst van studieceterum Zwolle. Ten slotte is er een bankgarantie ad 13 door de Open Universiteit aan M7 EREIP IV Dutch Propco 3 B.V. afgegeven ten behoeve van de huurovereenkomst van studieceterum Groningen.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Open Universiteit.

2.1 Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Personeelsvoorzieningen	Transitie	WW/BW	Reorganisatie (2011-2013/ faculteit MST)	Eigen risico WAO/WIA	Jubileum- uitkeringen	Totaal
Stand per 1 januari 2019	434	2.012	2.262	1.054	1.059	6.821
Mutaties:						
Dotatie	0	222	36	222	0	480
Vrijval	(225)	(467)	(160)	(529)	(46)	(1.427)
Onttrekkingen	(209)	(498)	(524)	(90)	(53)	(1.374)
Rente mutatie	0	16	24	18	0	58
Stand per 31 december 2019	0	1.285	1.636	675	961	4.558
Kortlopend deel < 1 jaar	0	525	476	97	83	1.181
Middellang deel (2021-2024)	0	699	869	319	361	2.248
Langlopend deel > 5 jaar	0	61	291	259	517	1.129

Voorziening transitievergoeding

Een transitievergoeding kan afhankelijk van de omstandigheden classificeren als een ontslagvergoeding of als een vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties. Een voorbeeld van een transitievergoeding die classificeert als vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties is een transitievergoeding die verschuldigd is bij het niet verlengen van een tijdelijke arbeidsovereenkomst als al bij het aangaan van die overeenkomst het zeer waarschijnlijk is dat deze niet zal worden verlengd. Een transitievergoeding die als ontslagvergoeding classificeert wordt verwerkt op het moment dat de rechtspersoon zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden om de transitievergoeding te betalen. Een transitievergoeding die classificeert als vergoeding in ruil voor arbeidsprestaties wordt verantwoord gedurende het dienstverband. Op basis van de voorschriften in de 'Wet arbeidsmarkt in balans' is ten behoeve van de jaarrekening 2019 geen voorziening voor transitievergoeding meer verantwoord.

Voorziening WW/BW

De voorziening voor WW/BW betreft de verplichting van de OU om medewerkers salaris door te betalen tijdens de periode van ontslag tot het vinden van een nieuwe baan.

De voorziening voor WW/BW-verplichtingen wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen, in het kader van de wachtgeldregeling.

Voorziening reorganisatie (2011 / 2013 / MST)

De voorziening reorganisatiekosten betreft de kosten die direct samenhangen met in gang gezette reorganisaties. Alle drie de reorganisatievoorzieningen zijn gevormd na de formalisering van een gedetailleerd plan voor de reorganisatie en na bekendmaking van de plannen aan de betrokkenen.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

In 2004 is het besluit genomen om ingaande 2004 eigenrisicodrager voor de wet op de arbeids-

ongeschiktheid (WAO) te worden.

Voorziening jubileumuitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.

Disconteringsvoet

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken wordt normaliter de lange termijn marktrente gehanteerd.

Dit percentage was per 31 december 2019 +/- 0,05%, waardoor de OU ervoor heeft gekozen de voorzieningen niet langer contant te maken en tegen nominale waarde te waarderen in de jaarrekening (2018: 0,38%). De impact van het herzien van dit percentage bedraagt 59. De rentelast ten aanzien van het contant maken van de voorzieningen is in de staat van baten en lasten verwerkt onder de rubriek mutatie voorzieningen (als onderdeel van de personele lasten).

2.4 Kortlopende schulden

De post kortlopende schulden kan als volgt nader worden gespecificeerd:

Kortlopende schulden	31-12-2019	31-12-2018
Vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen onderhanden werk	2.344	1.133
Crediteuren	4.159	3.172
OCW	0	153
Loonheffing	2.429	2.349
Omzetbelasting	100	122
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.530	2.471
Schulden terzake van pensioenen	649	603
Vooruitontvangen cursus- en les gelden	6.225	6.400
Vooruitontvangen subsidies OCW geoormerkt	0	586
Vakantiedagen	1.406	1.391
Nog te betalen vakantietoelage	898	907
Nog te ontvangen facturen	636	678
Te betalen accountants- en administratiekosten	78	77
Overige	589	672
Overige schulden en overlopende passiva	9.831	10.711
Totaal	19.513	18.243

Van de kortlopende schulden heeft een bedrag ad 0 (2018: 5) een looptijd langer dan een jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post betreft de afdracht omzetbelasting over het vierde kwartaal van 2019 en loonheffing en sociale lasten over de maand december.

Schulden terzake van pensioenen

Deze post betreft de afdracht pensioenpremies over de maand december.

Vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen Onderhanden werk

	2019	2018
Gerealiseerde projectkosten	10.275	10.911
Projectresultaat	(1.406)	(563)
Af: Gedeclareerde termijnen	7.670	10.254
Totaal onderhanden projecten	1.199	94
Waarde van verricht werk < gefactureerde termijnen	1.908	1.133
Waarde van verricht werk > gefactureerde termijnen	709	1.039

Het bedrag ad 709 inzake nog te ontvangen subsidiebedragen projecten is verantwoord onder de overige vorderingen 'nog te ontvangen subsidiebedragen projecten'. De gerealiseerde projectkosten zijn niet separaat verantwoord in de staat van baten en lasten, zoals dat voor baten werk derden wel het geval is. Het merendeel van de projectkosten heeft betrekking op lonen en salarissen en zijn aldaar in de staat van baten en lasten verantwoord.

Overzicht geormerkte subsidies OCW en EL&I (RJ 66O, model G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking (aankruisen wat van toepassing is)	
	Kenmerk	Datum			€	€
Besluit vergoeding kosten	OND/ODB-13/56289U	04-12-2013	10.500	10.500	☐	X
Subsidie SERF: Structured Exercise Repository with Feedback	1349890	23-04-2018	175	175	☐	X
Subsidie BISON: Begeleiden in Synchron Online Onderwijs	0019-16	30-04-2019	77	77	☐	X
Subsidie CRAFT-co: Creating Regular Authoring with Feedback teams as a Community Online	0019-11	30-04-2019	58	58	☐	X
Totaal			10.810	10.810		

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Aansprakelijkheid en garanties

Er zijn een drietal bankgaranties afgegeven. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de liquide middelen 1.7.

Voorwaardelijke verplichtingen

De Open Universiteit staat garant voor de financiële positie van OU Holding BV en haar deelnemingen.

(Meerjarige) financiële verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen bij de Open Universiteit betreffen de verplichtingen uit hoofde van operationele lease. De leaseverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

	Totaal bedrag	Resterende looptijd
Lease kopieerapparatuur	71	1 jaar
Lease drankautomaten	178	3 jaar
	249	

Daarnaast zijn huurcontracten afgesloten ten behoeve van de huisvesting van de studiecetra. De totale huurverplichting bedraagt 2.067. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	€
Niet langer dan 1 jaar	884
Tussen 1 en 5 jaar	1.183
	2.067

De operationele kosten worden lineair verspreid over de looptijd van de overeenkomst in de staat van baten en lasten verwerkt.

Ten slotte is de Open Universiteit in 2019 een viertal investeringsverplichtingen aangegaan voor 2020. Het betreft twee opdrachten ter uitvoering van werkzaamheden aan technische installaties voor een bedrag van 27 en twee opdrachten voor uitvoering van ICT gerelateerde werkzaamheden voor een bedrag van 187.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de instelling een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de instelling te beperken.

De instelling zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Markt- en prijsrisico

De instelling belegt niet in effecten en loopt derhalve geen significante prijsrisico's.

Valutarisico

De instelling is voornamelijk werkzaam in Nederland en loopt derhalve geen significante valutarisico's.

Rente- en kasstroomrisico

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (liquide middelen). Voor vorderingen met variabele renteaftspraken loopt de instelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder handels- en overige vorderingen. Het kredietrisico is geconcentreerd bij een groot aantal tegenpartijen (of economisch verbonden tegenpartijen). De hoogste individuele vordering bedraagt 105. Dit bedrag is opgenomen in de voorziening dubieuze debiteuren gezien de verslechterde financiële situatie van de debiteur.

Liquiditeitsrisico

De instelling maakt op dit moment geen gebruik van bancaire kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk, zullen nadere zekerheden worden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

De instelling bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de instelling steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden e.d. benadert de boekwaarde daarvan.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Algemeen

Voor een analyse van de realisatie 2019 ten opzichte van de begroting 2019 en ten opzichte van de realisatie 2018 wordt verwezen naar de tekst opgenomen na de staat van baten en lasten opgenomen op pagina 72.

Baten

3.1 Rijksbijdrage OCW

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	49.255	48.316	45.529
Totaal rijksbijdragen	49.255	48.316	45.529

3.1.1 Rijksbijdrage OCW

De totaal verantwoorde rijksbijdrage van 49.255 bestaat enerzijds uit de lumpsum rijksbijdrage voor het jaar 2019 van 48.391, conform brief d.d. 19 december 2019 kenmerk 2019/2/1391974.

Daarnaast heeft 290 betrekking op de sectormiddelen Rechtsgeleerdheid. Deze middelen zijn pas laat in het jaar beschikbaar gekomen en derhalve niet volledig besteed kunnen worden. Ondanks de oormerking van deze middelen bestaat er op grond van de regeling jaarverslaggeving onderwijs geen mogelijkheid de niet-bestede middelen op de balans te passiveren. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar pagina 72.

Verder heeft een bedrag van 505 betrekking op Duurzame Geesteswetenschappen. Dit deel van de rijksbijdrage is als vooruitontvangen op de balans verantwoord onder 'vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen'. Het bedrag valt vrij in de opbrengsten naar rato van voortgang van de werkzaamheden.

Ten slotte heeft een bedrag van 69 betrekking op de via de rijksbijdrage toegekende Comenius beurzen. Ook hiervoor geldt dat dit deel van de rijksbijdrage als vooruitontvangen op de balans verantwoord onder 'vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen' en vrijvalt in de opbrengsten naar rato van voortgang van de werkzaamheden.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	81	0	26
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	81	0	26

Hierin zijn de onderstaande projecten opgenomen:

- de middels brief 1349890 van 23 april 2018 door OCW toegekende subsidie voor uitvoering van het project SERF 'Structured Exercise Repository with Feedback'.
- de middels brief 0019-16 van 30 april 2019 door OCW toegekende subsidie voor uitvoering van het project 'Begeleiden in Synchron Online Onderwijs (BISON)'.
- en de middels brief 0019-11 van 30 april 2019 door OCW toegekende subsidie voor uitvoering van het project 'CRAFT-co: Creating Regular Authoring with Feedback Teams as a Community online'.

3.3 Cursus-, les- en examengelden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Inschrijvingen	14.439	15.755	14.900
Halvering collegegeld	(676)	(400)	(265)
Schakelprogramma's	2.052	1.198	1.239
Commerciële opleidingen	1.451	1.579	1.025
Inschrijfgelden oude regime inclusief kortingen	15	0	9
Kortingsregeling KCOU	(34)	(50)	(42)
Overige kortingen	(149)	0	(86)
Tentamengelden	16	0	9
Vrijstellingsverzoeken	124	175	216
Vrijval/(dotatie) vooruitontvangen cursusgelden	180	0	(218)
Totaal cursus-, les-, en examengelden	17.418	18.257	16.787

Specificatie cursus-, les- en examengelden naar hoofdkostenplaatsen

Afdeling	2019	2018
Cultuur- en Rechtswetenschappen	4.967	5.292
Management, Science & Technology	6.497	6.828
Psychologie en onderwijswetenschappen	5.596	5.205
Totaal faculteiten	17.060	17.325
Overig	358	(538)
Totaal cursus-, les-, en examengelden	17.418	16.787

3.4 Baten werk in opdracht van derden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Contractonderwijs	45	50	67
Internationale organisaties	1.204	902	1.525
Nationale overheden	32	0	117
NRO	783	727	720
NWO/ZonMW	245	192	256
KWF	2	0	5
Non-profit organisaties	229	317	378
Contractonderzoek	2.495	2.138	3.001
Overige baten werk in opdracht van derden	955	395	1.048
Totaal baten werk in opdracht van derden	3.495	2.583	4.116

3.5 Overige baten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Detachering personeel	392	301	382
Inkomsten auteursrechten	41	50	49
Verhuur onroerend goed	173	186	183
BTW pro rata regeling	89	60	78
Opbrengst bedrijfsrestaurant	107	90	109
Bijdrage Phd program	51	70	35
Overige posten	563	312	379
Totaal overige baten	1.416	1.069	1.215

In bovenstaande specificatie zijn onder de overige posten enkel opbrengsten beneden 50 verantwoord.

Lasten

4.1 Personele lasten

De personele lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Brutolonen en salarissen	36.486	38.410	34.617
Sociale lasten en pensioenpremies	10.238	10.251	9.242
4.1.1 Lonen en salarissen	46.724	48.661	43.859
Mutatie voorzieningen	(894)	95	1.251
Inhuur derden regulier	3.754	2.423	2.924
Overige	1.148	903	925
4.1.2 Overige personele lasten	4.815	3.421	5.100
Totaal personele lasten	50.732	52.082	48.959

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

Brutolonen en salarissen	2019	Begroting 2019	2018
Salarissen	31.179	32.712	29.480
Vakantietoelagen	2.508	2.622	2.364
Overige toelagen	2.799	3.076	2.773
Totaal beloning voor arbeid	36.486	38.410	34.617

Sociale lasten en pensioenpremies	2019	Begroting 2019	2018
Pensioenpremies	6.148	6.040	5.445
Overige sociale lasten	4.090	4.211	3.797
Totaal sociale lasten en pensioenpremies	10.238	10.251	9.242

De pensioenregeling betreft een toegezegde-pensioenregeling, welke verwerkt is als een toegezegde bijdrageregeling. Het pensioen is toegekend op basis van het middelloonstelsel en is ondergebracht bij het ABP/Loyalis. De Open Universiteit heeft in het geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

Mutatie voorzieningen	2019	Begroting 2019	2018
Voorziening transitievergoeding	(225)	0	479
Voorziening WW/BW	(229)	0	610
Voorziening reorganisatie (2011/2013/MST)	(100)	0	(627)
Voorziening Eigen risico WAO	(289)	0	650
Voorziening jubileumuitkeringen	(46)	95	280
	(889)	95	1.392
Vrijval bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2011 van het onderzoekscentrum LOOK	0	0	(134)
Vrijval bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2013 van het onderzoekscentrum LOOK	(5)	0	(7)
Totaal mutatie voorzieningen	(894)	95	1.251

De gemiddelde formatie nam toe van 543 fte ultimo 2018 tot 566 fte ultimo 2019, hetgeen overeenkomt met een stijging van 4% (fte zijn excl. stagiaires).

Personele lasten en fte-verdeling gesplitst naar hoofdkostenplaats

Afdeling	Rekening 2019 × € 1.000	Rekening 2018 × € 1.000	Bezetting 31-12-2019 WP fte	Bezetting 31-12-2019 OBP fte
Cultuur- en Rechtswetenschappen	7.854	6.848	75	16
Management, Science & Technology	11.281	10.531	109	25
Psychologie en onderwijswetenschappen	12.617	12.632	118	34
Totaal faculteiten	31.752	30.011	302	75
Totaal overige afdelingen	16.120	14.773	3	184
Subtotaal	47.872	44.784	305	259
			2018: 300	2018: 262 (fte zijn excl. stagiaires)
Mutatie voorzieningen	(894)	1.251		
Inhuur derden	3.754	2.924		
Totaal	50.732	48.959		

WNT-verantwoording 2019 Open Universiteit

De WNT is van toepassing op de Open Universiteit. Het voor de Open Universiteit toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 164. De voor de Open Universiteit van toepassing zijnde regeling is de regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1

Gegevens 2019 Functiegegevens	mr. A.D. van der Feltz voorzitter College van bestuur	prof. mr. A. Oskamp rector magnificus	prof. dr. T.J. Bastiaens rector magnificus
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01.01-31.12	n.v.t.	01.01-31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	n.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	ja	n.v.t.	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.255	n.v.t.	142.864
Beloningen betaalbaar op termijn	20.505	n.v.t.	20.556
Bezoldiging	163.760	n.v.t.	163.420
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	164.000	n.v.t.	164.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01.01-31.12	01.01-31.12	n.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	n.v.t.
Dienstbetrekking	ja	ja	n.v.t.
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.157	156.393	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	18.588	19.060	n.v.t.
Bezoldiging	157.745	175.453	n.v.t.
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	158.000	158.000	n.v.t.

Op grond van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren geldt voor de Open Universiteit klasseindeling E (13-15 complexiteitspunten). Het WNT maximum dat bij deze klasse hoort bedraagt 164 (2018: 158). Het aantal complexiteitspunten voor de Open Universiteit bedraagt voor 2019 15 punten. De gemiddelde baten in het vierde, derde en tweede jaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het bezoldigingsmaximum is toegepast ligt tussen de 25 en 75 miljoen. Het aantal punten toegekend voor criteria 1 bedraagt derhalve 6 punten. Voor criteria 2 ligt het gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers en studenten tussen de 10.000 en 20.000. Het aantal punten hiervoor bedraagt 4. Ten slotte biedt de Open Universiteit wetenschappelijk onderwijs aan in zeven verschillende onderwijssectoren, waardoor het aantal punten toegekend voor criteria 3 het maximale van 5 punten bedraagt.

1c Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1

Gegevens 2019	drs. R.M. Smit	drs. Ph.F.M. Roets	mw. prof. dr. V. Evers	mw. dr. E.M.M. de Brabander	prof. dr. M. van der Wende
Functiegegevens	voorzitter	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functie- vervulling in 2019	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12
Bezoldiging					
Bezoldiging	17.286	11.524	11.524	11.524	11.524
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	24.600	16.400	16.400	16.400	16.400
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018					
Aanvang en einde functie- vervulling in 2018	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.03-31.12
Totale bezoldiging	17.285	11.523	11.523	11.523	11.523
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	23.700	15.800	15.800	15.800	15.800

3 Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Bedragen x € 1

Gegevens 2019			
Functiegegevens	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	146.753	146.757	143.933
Beloningen betaalbaar op termijn	20.337	20.618	20.578
Totale bezoldiging	167.090	167.375	164.511
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	164.000	164.000	164.000
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	Betrekking op afspraken gemaakt voor inwerkingtreding WNT	Betrekking op afspraken gemaakt voor inwerkingtreding WNT	Betrekking op afspraken gemaakt voor inwerkingtreding WNT

Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01.01-31.12	n.v.t.	n.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.157	n.v.t.	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	18.588	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	157.745	n.v.t.	n.v.t.
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	158.000	n.v.t.	n.v.t.

De bezoldiging van de CvB-leden is vanaf 2002 gebaseerd op de landelijk ingevoerde HAY-systematiek.

Bovenvermelde bezoldigingen en vergoedingen zijn inbegrepen in de personele lasten van de overige afdelingen.

4.2 Afschrijvingen

De afschrijvingen kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa	293	229	254
4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa	2.277	1.726	1.663
Totaal afschrijvingen	2.570	1.955	1.917

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa

	2019	Begroting 2019	2018
Afschrijving concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom, software en licenties	293	229	254
Totaal afschrijvingen immateriële vaste activa	293	229	254

4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa

	2019	Begroting 2019	2018
Afschrijving gebouwen en terreinwerkzaamheden	1.570	959	885
Afschrijving apparatuur en inventaris	707	767	752
Tussentelling	2.277	1.726	1.637
Af/Bij: boekwinst c.q. boekverlies desinvesteringen	0	0	26
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	2.277	1.726	1.663

4.3 Huisvestingslasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
4.3.1 Huur	964	1.037	1.269
4.3.2 Verzekeringen	60	68	66
4.3.3 Onderhoud- en exploitatievoorzieningen	380	376	459
4.3.4 Energie en water	255	279	248
4.3.5 Schoonmaakkosten	310	299	322
4.3.6 Heffingen	77	79	77
4.3.7 Overige huisvestingslasten	109	110	152
Totaal huisvestingslasten	2.155	2.248	2.593

4.4 Overige lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	700	683	681
4.4.2 Duurzame aanschaffingen	257	119	310
4.4.2 Materiaalgebonden lasten	1.598	1.517	1.594
4.4.3 Dotaties voorzieningen	169	0	65
4.4.4 Algemene kosten	9.641	11.621	9.682
Totaal overige lasten	12.365	13.940	12.332

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

4.4.1 Administratie- en beheerslasten

	2019	Begroting 2019	2018
Representatiekosten	99	127	126
Consumpties op de werkplek	67	100	100
Fotokopieerkosten	106	108	108
Vergaderkosten	305	231	230
Mobiele telefonie	50	44	44
Overige materiaalgebonden lasten	73	73	73
Totaal administratie- en beheerslasten	700	683	681

In het bedrag van 106 fotokopieerkosten is inbegrepen 84 voor de lease van de fotokopieerapparatuur.

4.4.2 Materiaalgebonden lasten

	2019	Begroting 2019	2018
Verbruik cursusmaterialen	1.329	1.354	1.329
Overige materiaalgebonden lasten	269	163	265
Totaal materiaalgebonden lasten	1.598	1.517	1.594

4.4.3 Dotaties voorzieningen

	2019	Begroting 2019	2018
Dotatie voorziening debiteuren	169	0	65
Dotatie voorziening overige vorderingen	0	0	0
Totaal dotaties voorzieningen	169	0	65

4.4.4 Algemene kosten

	2019	Begroting 2019	2018
Reis- en verblijfkosten	899	593	784
Computerkosten	2.015	1.900	1.931
Publiciteit en voorlichting	1.634	1.256	1.227
Honoraria derden en advieskosten	2.915	4.697	3.707
Overige algemene kosten	2.178	3.175	2.033
Totaal algemene kosten	9.641	11.621	9.682

De overige algemene kosten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

Overige algemene kosten

	2019	Begroting 2019	2018
Samenwerkingskosten UM	949	1.022	877
Contributies, bijdragen en lidmaatschappen	374	752	404
Porti- en vrachtkosten	398	769	413
Kosten bedrijfsrestaurant	107	158	85
Overige algemene kosten	350	474	254
Totaal overige algemene kosten	2.178	3.175	2.033

Toelichting accountantshonoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen (inclusief BTW) aan accountants-honoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	Accountant Deloitte 2019	Overig Deloitte 2019	Totaal Deloitte 2019
Onderzoek van de jaarrekening	138	0	138
Werkzaamheden ten behoeve van overige verklaringen	25	0	25
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
Totaal honoraria betaald aan de externe accountant	163	0	163

	Accountant Deloitte 2018	Overig Deloitte 2018	Totaal Deloitte 2018
Onderzoek van de jaarrekening	112	0	112
Werkzaamheden ten behoeve van overige verklaringen	35	0	35
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0
Andere niet-controlediensten	37	0	37
Totaal honoraria betaald aan de externe accountant	184	0	184

De bedragen zijn opgenomen onder de post honoraria derden en advieskosten ad 2.915 (in 2018 3.707).

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de instelling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Specificatie overige lasten naar hoofdkostenplaatsen

Afdeling	Rekening 2019	Rekening 2018
Cultuur- en Rechtswetenschappen	845	823
Management, Science & Technology	1.728	1.778
Psychologie en onderwijswetenschappen	1.345	1.564
Totaal faculteiten	3.918	4.165
Totaal overige afdelingen	8.447	8.167
Totaal	12.365	12.332

5 Financiële baten en lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
Rentebaten	1	0	2
Saldo financiële baten en lasten	1	0	2

Verbonden partijen

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders is opgenomen op pagina 107 (WNT).

Er hebben geen transacties met verbonden partijen plaatsgevonden op niet-zakelijke grondslag.

Verbonden partijen (model E):

Bedragen x € 1.000

Verbonden partijen wel opgenomen in de consolidatie

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2019 €	Resultaat 2019 €	Art 2:403 BW ja/nee	Deelname %	Consolidatie ja/nee
OU Holding BV	BV	Heerlen	4	110	(1)	Nee	100	Ja
Open Universiteit Diensten BV	BV	Heerlen	4	10	0	Nee	100	Ja
Open Universiteit Deelnemingen BV	BV	Heerlen	4	10	0	Nee	100	Ja
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV	BV	Heerlen	1	75	0	Nee	100	Ja
LEX BV	BV	Heerlen	4	11	0	Nee	100	Ja
Totaal				216	(1)			

Verbonden partijen niet opgenomen in de consolidatie

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
HOVO Limburg	Stichting	Heerlen	4
Neimed	Stichting	Heerlen	4

Enkelvoudige balans per 31 december 2019

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

	31-12-2019	31-12-2018
ACTIVA		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	489	449
1.2 Materiële vaste activa		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	9.280	10.532
1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.293	944
1.2.3 Activa in aanleg	10	10
	10.538	11.486
1.3 Financiële vaste activa	110	111
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	816	896
1.5 Vorderingen		
1.5.1 Debiteuren	3.533	3.154
1.5.2 Overige vorderingen	1.105	1.461
1.5.3 Overlopende activa	1.209	1.168
	5.847	5.783
1.7 Liquide middelen	26.099	22.368
Totaal activa	43.944	41.093

	31-12-2019	31-12-2018
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1 Algemene reserve (publiek)	18.867	15.757
2.1.1 Algemene reserve (privaat)	(399)	(398)
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	1.405	670
	19.873	16.029
2.2 Voorzieningen	4.558	6.821
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	4.159	3.172
2.4.6 Rekening-courant verbonden ondernemingen	0	0
2.4.7 Belastingen en sociale premies	3.178	3.074
2.4.10 Overlopende passiva	12.176	11.997
	19.513	18.243
Totaal passiva	43.944	41.093

Enkelvoudige staat van baten en lasten 2019

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Baten				
3.1 Rijksbijdrage OCW	51.107	49.255	48.316	45.529
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	62	81	0	26
3.3 Cursus-, les- en examengelden	18.540	17.418	18.257	16.787
3.4 Baten werk in opdracht van derden	2.365	3.495	2.583	4.116
Resultaat deelneming	0	(1)	0	10
3.5 Overige baten	849	1.416	1.069	1.215
Totaal baten	72.923	71.664	70.225	67.683
Lasten				
4.1 Personele lasten	54.582	50.732	52.082	48.959
4.2 Afschrijvingen	1.839	2.570	1.955	1.917
4.3 Huisvestingslasten	2.461	2.155	2.248	2.593
4.4 Overige lasten	14.541	12.364	13.940	12.342
Totaal lasten	73.423	67.821	70.225	65.811
Saldo baten en lasten	(500)	3.843	0	1.872
5 Financiële baten en lasten	0	1	0	2
Resultaat	(500)	3.844	0	1.874

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor resultaatbepaling

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2019 van de instelling. Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige staat van baten en lasten hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 77 tot en met 92 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de instelling gehanteerd; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de instelling geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de instelling ten behoeve van deze deelneming.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de instelling in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Groepsmaatschappijen	2019	2018
Stand per 1 januari	111	101
Resultaat deelnemingen	(1)	10
Stand per 31 december	110	111

Deelnemingen

De geconsolideerde balans en staat van baten en lasten omvat naast de cijfers van de Open Universiteit ook de gegevens van de 5 hierna genoemde deelnemingen.

De belangen van de instelling in andere maatschappijen zijn als volgt verdeeld:

Naam, vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
OU Holding BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Diensten BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Deelnemingen BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV, Heerlen	100%
LEX BV, Heerlen	100%

1.5 Debiteuren

	31-12-2019	31-12-2018
Debiteuren Studenten/deelnemers/cursisten/overige	3.533	3.154
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Totaal	3.533	3.154

2.1 Eigen vermogen

Bedragen x € 1.000

	Stand per 1 januari 2019	Resultaat	Overige mutaties 2019	Stand per 31 december 2019
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve				
Publiek	15.757	3.845	(735)	18.867
Privaat	(398)	(1)	0	(399)
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	670	0	735	1.405
Totaal	16.029	3.844	0	19.873

Algemene reserve (publiek)

Het verloop van de algemene reserve in 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Stand per 1 januari	15.757	14.563
Bij/af: overboeking van c.q. naar bestemmingsreserve	(735)	(670)
Bij/af: voorstel resultaatbestemming	3.845	1.864
Stand per 31 december	18.867	15.757

Algemene reserve (privaat)

Het verloop van de algemene reserve in 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Stand per 1 januari	(398)	(408)
Bij/af: resultaatbestemming	(1)	10
Stand per 31 december	(399)	(398)

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserve (publiek)

Het verloop van de bestemmingsreserve in 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Stand per 1 januari	670	0
Dotatie	1.193	670
Onttrekking	(458)	0
Stand per 31 december	1.405	670

Bovenstaande bestemmingsreserve wordt als volgt gespecificeerd:

Bestemmingsreserve (transitie)	2019	2018
Stand per 1 januari	670	0
Dotatie	0	670
Onttrekking	(458)	0
Stand per 31 december	212	670

Bestemmingsreserve (kwaliteitsafspraken)	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Dotatie	174	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	174	0

Bestemmingsreserve (strategische middelen)	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Dotatie	761	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	761	0

Bestemmingsreserve (sectormiddelen)	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Dotatie	258	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	258	0

Zie voor een nadere toelichting van deze bestemmingsreserve de omschrijving op pagina 96 en 97. Aan elke bestemmingsreserve ligt een bestuursbesluit en een bestedingsplan ter grondslag.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van deze post in 2019 is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	2019	2018
Stand per 1 januari	6.821	7.062
Mutaties	(2.263)	(241)
tand per 31 december	4.558	6.821

2.4.3 Crediteuren

	31-12-2019	31-12-2018
Crediteuren	4.159	3.172
Schulden aan groepsmaatschappijen	0	0
Totaal	4.159	3.172

Resultaat deelneming

De opbrengst deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2019	Begroting 2019	2018
OU Holding BV	(1)	0	10
Totaal	(1)	0	10

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 is de Open Universiteit geconfronteerd met de uitbraak van het COVID-19 (corona) virus.

Met de financiële gevolgen van deze uitbraak is in deze jaarrekening geen rekening gehouden omdat deze situatie zich heeft voorgedaan ná afloop van boekjaar 2019 en geen nadere informatie verschaft over de situatie op balansdatum. Het COVID-19 (corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel op de jaarrekening 2020 en mogelijk ook voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's voortdurend. De Open Universiteit loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Voorstel tot resultaatbestemming

Van het resultaat 2019 ad 3.844 positief is 3.110 toegevoegd aan de algemene reserve; zijnde 3.110 publiek en (1) privaat. Het restant ad 735 is gedoteerd aan de bestemmingsreserves.

Vooruitlopend op een definitieve goedkeuring door de Raad van toezicht is de resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

Nevenvestigingen

De Open Universiteit heeft nevenvestigingen in de vorm van elf studiecetra verspreid over het land. Naast Heerlen zijn de studiecetra gevestigd in Amsterdam, Vlissingen, Leeuwarden, Groningen, Zwolle, Enschede, Utrecht, Rotterdam, Nijmegen en Eindhoven.

Ondertekening door College van bestuur voor akkoord

Heerlen, 12 juni 2020

Dr. K.L.L.M. Dittrich

Prof. dr. T.J. Bastiaens

Ondertekening door Raad van toezicht voor akkoord

Heerlen, 12 juni 2020

drs. R.M. Smit

drs. Ph.F.M. Raets

mw. prof. dr. V. Evers

mw. dr. E.M.M. de Brabander

prof. dr. M. van der Wende

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Aan: de Raad van toezicht van de Open Universiteit

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Open Universiteit te Heerlen gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Open Universiteit op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 De balans per 31 december 2019.
- 2 De winst-en-verliesrekening over 2019.
- 3 De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de Open Universiteit zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van het coronavirus

Het coronavirus heeft ook invloed op de Open Universiteit. In de toelichting op pagina 121 in de jaarrekening heeft het management de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geeft zij aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van de Open Universiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuurverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuurverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderwijsinstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Maastricht-Airport, 12 juni 2020

Deloitte Accountants B.V.
Professional Practice Department

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

L.M.M.H. Banser RA RC EMFC

Open Universiteit

